Title निर्वाणतन्त्रम्

Author

Extent ५५ Age १९५३

Subject तन्त्रम् · सम्पूर्णम्

नं० ५५३३-घ

निर्वाणतंत्र नं० १०६६

बृहन्नील तंत्रम् (तन्त्रम्)

पत्राणि (भाग १) = ४३

" (भाग २) = १२

५५ (संपूर्णम्)

नं० ५५३३-घ

~~नं०~~ निर्वाण तन्त्रम्
बृहन्नीलतन्त्रम्
पत्राणि (भाग १) - ४३ }
" (भाग २) = १२ } (तन्त्रम्)
सर्वानि पत्राणि = ५५ (सम्पूर्णम्)

नं० १०६१ - क
निर्वाण तन्त्रम्
५५ पत्राणि
तन्त्रम्

55

F - I - 43
II - 12
55

Total
Complete

बृहन्नीलतंत्रम्

बृ॰
नी॰ तं॰
१

ॐ नमस्ताराये कैलासशिखरासीनं भैरवं कालसंज्ञि
तं प्रोवाच सादरं देवी तस्य वक्षः समाश्रिता श्रुतप्रतिश्रु
तं देवकालीतंत्रप्रकाशने नीलतंत्रप्रकाशाय तद्व
दस्व सदाशिव यस्य विज्ञानमात्रेण विजयी भुवि जाय
ते यज्ज्ञात्वा साधकाः सर्वे विचरंति यथा तथा यस्य
विज्ञानमात्रेण कविता चित्तमोहिनी जायते च महादेव
तं त्वं तत्कथयस्व मे श्रीमहाकालभैरव उवाच शृ
णु साध्वि वरारोहे सर्वार्थस्य प्रदायिनी तं त्वं तत्कथ
यिष्यामि तव स्नेहाद्गणाधिपे नीलतंत्रप्रकाशाय
प्रतिज्ञासीन्मम प्रिये तस्मात्कथ्यं महेशानि शृणुष्व
कमलानने गुह्याद्गुह्यतरं तंत्रं न प्रकाश्यं कदाचन तं
त्रस्यास्य प्रकाशत्व सिद्धिहानिर्न संशयः यद्गृहे निव
सेत्तंत्रं तत्र लक्ष्मीः स्थिरायते राजद्वारे श्मशाने च सभा
यां रणमध्यतः निर्जने च वने घोरे श्वापदैः परिभूषि
ते महात्म्यात्तस्य देवेशि वमत्कारी भवेत्प्रिये त
स्मात्सर्वप्रयत्नेन गोपनीयं प्रयत्नतः तंत्रराजं नील
तंत्रं तव स्नेहात्प्रकाश्यते गोपनीयतमं देवि स्वयोनि
रिव पार्वति विशेषमंत्रराजस्य कथितं श्रवरानने यज्ज्ञा
ज्ञानात्साधकाः सर्वे सर्वैश्वर्यमवाप्नुयुः सारात्सार
तरं देवि सर्वसारस्वतप्रदं नित्यपूजां मंत्रराजे मंत्रोपा
सनिकीं विधिं पुरश्चर्यां च नैमित्तिकाम्यानां नियमं त
था नियमं च रहस्यानां कुमारीपूजनक्रमं मंत्रान्तरं च

देवेशि पुरश्चर्याविशेषतः फलस्तोत्रं विशेषेण क
थितं च वरानने भावानां निर्णयं वाच्य पूजान्तरवि
धिं तथा होमस्य नियमं वाच्य वासनान्तनिर्णयं गु
रुपूजां गुरुमंत्रं तथा गुरुजापक्रमं स्वर्णाकर्षणादिक
रणं स्तम्भनं तथैव च सूतस्य निर्णयं वाच्यं तथा
षट्कर्मलक्षणं विधानं पार्वि विशेषेण कथयिष्या
मि तत्शृणु श्रीदेव्युवाच इदानीं श्रोतुमिच्छामि तारि
णीभेदसंयुताः सपर्याभेदसंयुक्तां महापातकना
शिनीः शिव उवाच सिद्धविद्यां महादेवि मायामोहन
कारिणीं शृणु चार्वङ्गि देवेशि सर्वसारस्वतप्रदं सर्ववी
जं समुद्धृत्य द्वितीयं शृणु उत्तमं तत्पश्चात्पार्श्वं प्रस्थान
वारकं युतं तुरीयस्वरसंयुक्तं चन्द्रबिन्दुविराजितं बीजं
नीलसरस्वत्या स्तनीयं शृणु भैरवी सर्वसाध्यं समास
यतस्यां यतत्र योजयेत् बाधानिवारणं तत्र योजयेच्च
महेश्वरि अग्न्यवर्णयुतं कुर्यान्नादबिन्दुविराजितं
कूर्चास्त्रे ते समायोज्य मन्त्रराजं समुद्धरेत् पंचाक्षरी म
हाविद्या श्रीमन्नीलसरस्वती अनया सदृशी विद्या त्रै
लोक्ये वापि दुर्लभा जपमात्रेण सर्वेषां साधकानां वि
मुक्तिदा अतिरिक्त अभीष्ट मन्त्रं नास्ति हे सुरपूजिते सा
रात्सारतरं देवि सर्वतन्त्रेषु गोपितं वशिष्ठोऽस्य ऋषिः
प्रोक्तो बृहती छन्द उच्यते नीलसरस्वती प्रोक्ता देवता
कार्यसिद्धये कवितार्थे विनियोगः सर्वसिद्धिसमृद्धिदः

सौः हंस २

हं बीजं मंत्रशक्तिः स्यादेवमस्त्यादिकल्पना उच्चायेऽर
वान्तरे यामे विचिन्तयेन्नारिणीं परां मूलादिब्रह्मरंध्रान्तं वि
घनं तन्तनीयसीं मूलमंत्रमयीं साक्षादमृतानन्दरूपि
णीं सूर्यकोटिप्रतीकाशां चन्द्रकोटिसुशीतलां तडि
त्कोटिसमप्रख्यां कालानलशिखोपरि ततप्रभापट
लव्याप्तिः पटलांकितदेहवान् सर्वमंगलसम्पन्नः
स्नानकर्म समारभेत् स्ततकृशानपिसंगस्य गत्वा ज
लान्तिकं ततः मलापकर्षणं कृत्वा मंत्रस्नानं समाचरे
त् पुनर्निमज्य पयसि सकलेसं समाचरेत् हृदेव्याः
शस्नार्घ्यं कुर्यात् स्नाने जलाशये विल्वात्तनमोऽर्घ्य
कुलवृक्षं कृशानजले प्रक्ष्य ग्राही ताम्रपात्रे कृत्वा वा
र्घ्यं निवेदयेत् मूलान्ते चोद्यदादित्यमंडलमध्यवर्तिमे
शिवचैतन्यमध्ये स्वाहेति तन्मनुः स्मृतः मूर्तिभेदमहे
शानि स्नानमन्यतमं शृणु प्रिये प्राच्यायचान्तरे यामेशि
रः पद्मे गुरुं स्मरन् मूलादिब्रह्मरंध्रान्ते मूलविद्यावि
भावयेत् आद्युत्सूर्यप्रतीकाशा कुण्डली परदेवता
घातायातक्रमेणैव चामृतीकृतविग्रहा मूलविद्या
जेपश्चात् ध्यात्वा बाह्यान्तरशनैः क्रमात् स्ततकृशानपिसंग
स्य गत्वा जलान्तिकं ततः प्रसमासिग्रैराभिन्नां कृत्वा स्ना
नं समाचरेत् नद्यादिसमनुप्राप्य स्नायादम्भमहेश्वरि
देवीरूपं जले ध्यात्वा रहीत्वा कुलदर्भके मलापकर्ष
णं कृत्वा मंत्रस्नानं समाचरेत् ततः प्रीत्ये परमेशानि स्ना

नेकुर्यात्समाहितः आदौ वैदिकीं संध्यां कृत्वा स्नानं
समाचरेत् कृत्वागमसमादिष्टां संध्यां कृत्वा ततो वीरः
कुलकोटिं समुद्धरेत् स्नानार्थं मृत्तिकां नीत्वा संहृष्टश्च
करद्वये गात्रानुलेपनं कुर्याद् अस्त्रमंत्रेण देशिकः सूर्या
यद्दर्शयेदादौ ततः कुर्याच्च लेपनं गोकर्णीव नासिका
यांव मंत्रेण पुटद्वये जलांजलिं ततो दत्वा मूर्ध्नः कृत्वा
भिषेचने ततश्चाचमनं कुर्यात् त्रिकोणं दक्षिणेन तु
गृहीतपाणिना देवि षट्कोणं वामेन क्रमेण तु विलोमतस्त्र
निमज्जेदघमर्षणके त्रिधा कूर्चबीजं त्रिधा जप्त्वाकार
येदघमर्षणं दद्याज्जलांजलिं श्रीशिववरुणाय ततः परं
सामायभानवे पश्चाज्जलादुत्थाय वाससी परिधाय ततो
मंत्री यथाविधि समाचरेत् तिलकं रक्तगंधेन गोपीना
वर्त्मेन तु देव्यास्तु विलिखेद्भाले ताराबीजं ततो हृदि
शक्तिमध्यगतं कुर्यात् प्राणायामं समाचरेत् आचम
प्राङ्मुखो भूत्वा उपविश्य च मंत्रवित् आत्मविद्याशिवैस्त
त्त्वैराचामेत् साधकोत्तमः त्रिकोणं मूलमंत्रेण सवित्रे
हंसकं जपन् उपस्थाप्य जपेद्विद्यां गायत्रीरूपेण सद्वि
नारायै धीमहि प्राक्कामेश्वर्यै च विद्महे तन्नो देवीति
शाह्नाते धियो यो नः प्रचोदयात् गायत्र्येषा समाख्याता
सर्वपापनिकृन्तनी वामपदं ततः कुर्याद्दत्तपादे महेश्व
रि उपस्थाय पुनर्हंसमूर्ध्वबाहुस्त्रिधाजपेत् तीर्थार
के तिलकल्कलीलाततसमन्विते उत्तराशामुखो भूत्वा

देवीमात्रं च तर्पयेत् मूलेनेनाशिरीणीचोन्मात्तनर्पयाम्यत्रि
दुर्लभं स्वर्णपात्रेण रौप्येणताम्रपात्रेणवा पुनः अर्घ्यंद
भद्रयेणैव संतर्प्य भक्तितः सुधीः दक्षिणाशामुखोभू
त्वासंगटस्समीहकं ततः तृप्यन्तु पितरः आत्मा पतन्तर्पण
मादिशेत् सूर्यस्य वदने चैवं मम भेदं च महेश्वरि गायत्री
प्रजपेद्धीमान चमर्षणपूर्वकं एतत्संध्यात्रयेणैव वि
वाराव्रोव वन्दना महाराज्ञावपि सदा कार्या देशिकस
त्तमैः संध्याव्रवप्रपकर्तव्या त्रिसंध्यां श्रद्धयान्वितः स
न्ध्याया प्रविहीनो यो न दीक्षाफलमाप्नुयात् अर्द्धरात्रात्
परं यत्तु मुहूर्त्तद्वयमेव च सा महारात्रिरुद्दिष्टा तत्र कृत
तयं भवेत् ततो वियोऽह दिव्यानावाश्रेष्टात्तरशतं जपेत्
नैत्रैवोक्तक्रमेणैव तान्त्रिकं स्नानमाचरेत् वैदिकी तान्त्रि
की संध्यां ततः कुर्यात् समाहितः चतुर्विधानि कार्या
णि वेदकार्येषु पार्वति आगमेन तथा विद्धि एकमेव हि
मद्वचः सन्ध्या स्नायं तन्त्री कुर्यात् द्वादशपादिषु विप्रिये
ब्रकुर्वन्निरयं याति यतोनित्यागमक्रिया इति श्रीवृहन्नी
लतन्त्रे प्रथमः पटलः ॥ इदानीं शृणु चार्वंगि पूजे
सर्वसमादिशो यां कृत्वा परमेशानः शिवत्वं प्राप्नुयात् ततः
कार्या सर्वप्रयत्नेन पूजां कुर्यात्सु विस्मिते एकलिंगे
श्मशाने वा शून्यागारे चतुष्पथे तत्रस्थः साधयेद्योगी
विद्यां त्रिभुवनेश्वरी पंचक्रोशान्तरे यत्र न लिंगान्तरमी
क्षते तदेकलिंगमाख्यातं तत्र सिद्धिरनुत्तमा उड्डीप

र्वं तेवापि निर्ज्जनेवा चतुष्पथे ह्रस्मेवा साधयेद्देवी
सर्वाभीष्टप्रदायिनी गणेशं क्षेत्रपालं च योगिनी
वटुकं तथा गंधोतोयोववीजानि श्रुतानि महे
श्वरि पूजयित्वा गृहद्वारे ब्रह्माणं पूजयेत्ततः मन
सोवाम्ल देवंच पूर्वेणत्ततः सुधीः ततः सप्तकृषा
न् विघ्नरूपांस्वैवनिवारयेत् यागस्थानेसमाश्रित्य
तत्र पीठं विचिन्तयेत् श्मशानेतत्र संचिन्त्यतत्र कल्प
द्रुमंस्मरेत् तन्मूलेमणिपीठं च नानामणिविभूषि
ते नानालंकारसंभूषाढ्यं मुनिदेवैर्विभूषितं शिवाभि
र्वहुमांसास्थिमोदमानाभिरं ततः चतुर्दिक्षु महेशा
निशवमुण्डास्थिभूषिते तन्मध्ये चिंतयेद्देवीं यथो
क्तध्यानयोगतः एवं ध्यानेन महेशानिहृदिकुर्यात्
श्रुविस्मिते शतवर्षसहस्राणां पूजायाः फलमाप्नु
यात् गंधानीपंचकंदद्यात् रक्तमाल्यं निवापयेत् ह्रीं
कारं धारयेडस्ते स्वर्णाभरणभूषितः रक्तवस्त्रद्वयप्र
तः क्रोधपैशुन्यवर्जितः प्रणवं पूर्वमुच्चार्य्यं वज्रोदके
ततः परं ततः हूं हूं महादेवि फट् स्वाहा तदनंतरं मं
त्रेणानेन देवेशि शोधयेज्जलमुत्तमं प्रणवं च ततो मा
यां विशुद्धं तदनंतरं सर्वपापानि तत्पश्चात् समस्या
तदनंतरं अशेषाणि विकल्पं च श्रपनयेति ततः परं हुं
फट् स्वाहावधिर्म्मत्रो हल्लतालनकेनतु प्रणवं च त
तः हूं हूं फट् स्वाहा तदनंतरं मंत्रेणानेन देवेशि श्रावा

ह्रूं:
ह्रीं ते
५

मेतत्साधकोत्तमः प्रणवं भगिधरिपदं वज्रिणीति
पदं ततः वशंकरीति च पदं हूं फट् स्वाहावधिर्मनुः
मंत्रेणानेन देवेशि शिखाबंधनमाचरेत् ॐकारं पू
र्वमुच्चार्य्य रत्नपदं ततः हूं फट् स्वाहेति मंत्रेण भू
मिशोधनमाचरेत् मंत्रमेतेन नो येन प्रोक्तं यद्याग
मंडपं चतुर्द्वारे महेशानि गणेशं वटुकं तथा त्रेशो
योगिनीं चैव पूजयेद्धृदयं ततः तथा चैव महेशानि
मुद्रां कुर्य्याद्विशेषतः मंत्रेणानेन गौरीहे सर्वसारस्व
तप्रदं प्रणवं पूर्वमुच्चार्य्य सर्वविघ्नान् समादिशेत् ते
तु पदं च पुनर्देवि उत्सारयतदंततः भवेत्कवचावधि
र्मंत्रः सर्वसिद्धिफलप्रदः प्रणवं पूर्वमुच्चार्य्य पवित्र
पदमततः वज्रभूमे पदं पश्चात् हूं फट् स्वाहावधि
र्मनुः मंत्रेणानेन देवेशि कुर्य्याद्भूम्यभिमंत्रणं प्रण
वं पूर्वमुच्चार्य्य प्राः पदं तदनंतरं सुरेखे वज्ररेखे च हूं
फट् स्वाहावधिर्मनुः रक्तचन्दनपुष्पाभ्यां पूजयित्वा
सनं सुधीः विशेत्तत्रासने देवि ततः पूजनमारभेत्
शिखाबंधनमात्रेण वस्त्रग्रंथिं च बंधयेत् पूर्वोक्तेनै
व मंत्रेण विघ्नादीनां विशोधने कुर्य्यान्मंत्रं महेशानि
नि रक्तगंधादिना शुभे स्वर्णादिपात्रे संलिखेत त्राणी
नं संलिखेत् शुभम् प्राः सुरेखे वज्ररेखे हूं फट् स्वाहा
नमः पदं मंत्रेणानेन देवेशि पद्ममष्टदलं लिखेत्
तन्मंत्रेणैव देवेशि वसुपत्रमनोहरम् ॥

पूर्वत्रिकोणे देवेशि मायाबीजं लिखेत् शुभे याम्ये वधूं
लिखेच्चैव नैऋते सर्गमेव च पश्चिमे च महादेवि टिका
रं विलिखेत्ततः तन्मध्ये परमेशानि लिखेत् कूर्चं समा
हितः अथ वाम्यप्रकारेण यंत्रं शृणु गणेश्वरि विद्यार्थी
प्राप्नुयाद्विद्यां सर्वशास्त्रविवादिकां ज्ञानं तथा वज्ञाना
र्थी मालार्थी मोक्षमेव च सर्वार्थी प्राप्नुयात् सर्वं यंत्रस्यास्य
प्रसादतः व्योमन्हो रसनाणि कर्णिकमचांद्रं हंः स्फुरत्
केशरे वर्गाष्टासिव सञ्छंदं वसुमतीगेहेन संवेष्टितं
ताराधीश्वरवारिवर्णविलसद्दिक्कोणसंशोभितं
त्रैलीनतनोः परं निगदितं सर्वार्थसिद्धिप्रदं यंत्रं निर्मा
य देवेशि पीठपूजां समाचरेत् गंधर्वोक्तप्रकारेण पूज
येदाहृतं ततः यानि मुद्रां ततो वज्रावक्रमध्ये प्रपूजये
त् पूर्वे गणपतिं देवि दक्षिणे वटुभैरवं क्षेत्रपालं पश्चि
मे च योगिनीमुत्तरे यजेत् ते सर्वे भुवदीव्यायाः शक्तिवी
जपुरःसराः ततोऽष्टदलमध्ये तु लक्ष्म्यादिं च प्रपूजयेत्
लक्ष्मी सरस्वती चैव रतिं प्रीतिं तथा यजेत् कीर्तिं शान्ति
च पुष्टिं च तुष्टिं चैव प्रपूजयेत् देव्या नीलसरस्वत्याः पी
ठशक्तयः ईरिताः प्रणवादिनमोऽन्तेन पूजयेद् यत्नतः
सुधीः भूतशुद्धिं ततः कुर्यात् प्राणायामक्रमेण तु भू
तशुद्धिं विधायाथ शून्यं विश्वं विचिंतयेत् निर्लेपं निर्गु
णं शुद्धं स्वात्मानं तारिणीमयं अंतरीक्षे ततो ध्यायेत् आः
कारे रक्तपंकजे भूयं तस्योपरि ध्यायेत् हूंकारं नीलसन्नि

हे॰
त्री॰ तं॰
५

भं ततो हूँकारबीजात्मकर्फेकं बीजभूषितां तथाध्याये
त्महेशानि स्वात्मानं तारिणीमयं प्रत्यालीढपदां घोरां मु
ण्डमालाविभूषितां खर्वां लम्बोदरीं भीमां व्याघ्रचर्मावृतां क
टौ नवयौवनसम्पन्नां पञ्चमुद्राविभूषितां सप्तमुखं च तत्रस्थं
च हृत्कमलेगे सुखमेव च योनिमुद्रेति विख्याता मुद्राः पञ्चनम
स्कृतौ चतुर्भुजां लोलज्जिह्वां महाभीमां वरप्रदां खड्गकर्त्रि
समायुक्तसव्येतरभुजद्वयां कपालोत्पलसंयुक्तसव्य
पाणियुगान्वितां पिङ्गोग्रैकजटां ध्यायेन्मौलावक्षोभ्यभू-
षितां क्रमेणानेन देवेशि ध्यात्वा नीलां सरस्वतीं आत्मानं
तन्मयं ध्यायेद्भूतशुद्धिरितीरिता अथार्घ्यस्थापनं वक्ष्ये
येन सिद्धिर्भवेन्ननुः त्रिकोणमण्डलं कृत्वा स्ववामे परमे
श्वरि तत्र त्रिपदिकां न्यस्य शंखं संस्थाप्य सुन्दरि भागत्रये-
ण देवेशि पूरयेज्जलमुत्तमं कपालपात्रे संस्थाप्य रक्त
गन्धादिकं ततः रक्तपुष्पं ततो दद्याद्देवतायै प्रसीदति
दशधा मूलविद्यां च जप्त्वा प्रोक्षणमाचरेत् प्राणायामं त
तः कुर्यात्षडङ्गेन समाश्रितं अक्षोभ्यऋषयेतस्य बृह
ती छन्द ईरितं नीलसरस्वती देवी त्रैलोक्ये च सुगोपिता
ह्रीं बीजं मन्त्रशक्तिः स्यात्सविधिं कृत्वा तारा षोढां समा
चरेत् विद्यया पुटितं कृत्वा षोढां च मातृकां न्यसेत् क्रमा
त्क्रमाद्धरारोहे तारा षोढा प्रकीर्तिता यो न्यसेद्वै कृतेनमं
श्रीमत्तारा प्रकीर्तितः तस्य लोके गुरुर्नास्ति स गुरुः स
र्वयोगिनां बीजानि चैकजटायेद्द्वयं परिकीर्तितं तारि

ल्पे शिरसे स्वाहा तद्वद्वज्रोदके शिखा उग्रजटे च कव
चं महाप्रतिसरे तथा पिंगोग्रैकजटे तद्वत् नेत्रं तेप
रिकीर्त्तितः यथा काली तथा नीला तत्क्रमान्मातृकाम
सेत देवेशि भक्तिसुलभे परिवारसमन्विते यावत्स्याप्
यिष्यामि तावत्त्वं सुस्थिरा भव सर्वमेतत्समयं कृत्वा देव
तायै निवेदयेत् षोडशैरुपचारैश्च पूजयेद्गंधपुष्प
तः पाद्यार्घ्याचमनस्नानवसनाभरणानि च गंधपुष्प
धूपदीपनैवेद्याचमनं ततः ताम्बूलमर्च्चनालोकं तप
णं च नमस्कृतं प्रयोजयेद्देवतायामुपचारान्षोडश
गंधादयो नैवेद्यान्ताः पूजा पंचोपचारिका पुष्पस्यानिय
मं देवि शृणुष्वैकमनाः प्रिये कोकनदं चैव धूर्त्तकं कर्णि
काद्वयमेव च वकमन्दाररक्तानि करवीराणि शासने
मल्लिका चितये जाती लोमपुष्पं जयंतिका विल्वपत्रं कु
रुवकं मुनिपुष्पं च केशरं वासंती चैव सौगंधं काशपुष्प
मनोहरं आमलकं च कादम्बं वकुलं पुष्पिकां तथा वि
ल्वेम्मरुवकाद्यैश्च तुलसीवर्जितैः शुभैः ओड्रपुष्पं विशे
षेण वज्रपुष्पेण शोभिता सर्वपुष्पं प्रदद्याद्वै भक्तियुक्ते
न चेतसा जवापुष्पं महेशानि दद्याद्देव्यै विशेषतः प
द्मं प्रियतरं देव्याः शेफालीवकुलं तथा रक्तोत्पलेन
देवेशि पूजयेत्परमेश्वरि लक्षवर्षसहस्राणां पूजायाः
फलमाप्नुयात् शिरीषं परमं देव्याः प्रीतिदं तगरं तथा
स्थलपद्मं सुपुत्रं लक्षसंख्याक्रमेण च यदि दद्यान्महे

हे॰
त्री॰ ते
९

शान्तिसर्वसिद्धिः सुरेश्वरि तद्देवं मंत्रसिद्धिः स्यान्नात्र का
र्या विचारणा विज्ञातीतुलसीरम्यान्तस्याः प्रीतिकरीप
रा कांचनेरक्तवर्णेवश्चातिप्रियतरं महत् भक्तियुक्तो म
हेशानि सर्वं वस्तु निवेदयेत् नैवेद्यं परमरम्यं सुस्वादु
सुमनोहरं दद्याद्देवमहादेव्यै भक्तियुक्तेन चेतसा मधु
पर्कं विशेषेण देवीप्रीतिकरं परं सन्देशान्सुसंदद्याद्वलड्
कादिसमन्वितं पायसं हृष्टशरं दद्यान्नशर्करान्शुभसंयुतं
प्राज्यं दधिमधुसम्मिश्रं तथान्नानि निवेदयेत् शालमत्स्य
वपाठीनं गोपिकामांसमुत्तमं मद्यं चमधुनामिश्रं यत्ना
द्याद्वै मंत्रवित् छागमांसं तथा देवि रोहितं मत्स्यभ
क्षितं योनिमुद्राप्रदर्शनं पश्चात्तां प्राप्ययथाविधिमातदे
विमहामायेवंधर्मोतप्रवर्तिनि आज्ञापयमहादेविगुरुत्व
यमनुत्तमम् पूजयामि महामाये सर्वसारस्वतप्रदं उवाच
सादरं देवी भगवन्तमथोत्तजे गुरुत्वंयमहादेव श्रोतु
मिच्छामि यत्नतः श्रीभैरव उवाच अज्ञात्वा गुरुदेवंच
नष्टमार्गोभविष्यति नष्टमार्गेमंत्रविद्धोनताहृक्सिद्धि
गोचरे गुरूणां शिष्यभूतानां नास्ति चैव संततिक्रमः तत्र
मंत्राश्चविद्याश्चनिष्फलानात्रसंशयः अज्ञात्वा गुरुवंशा
नां शिष्याश्च नष्टसंततिः स्ववंशादधिकं ज्ञेयं गुरुवंशं शु
भावहं सिद्धौघागुरवो देवि दिव्यौघा गुरवस्तथा मानवौ
घाः समासेन कथ्यन्ते गुरवस्तथा उड्डकेशो व्योमकेशो नी
लकंठो हषध्वजः परापरगुरूणां च निर्णये शृणु भैरवि

आदौ सर्वत्र देवेशमंत्रदः परमो गुरुः परापरगुरुस्त्वं
हि परमेष्ठिरहं गुरुः सर्वतंत्रेषु मंत्रेषु स्वयं प्रकृति
रूपिणी पूर्वोक्ताष्टदले चैव परिवारान् प्रपूजयेत् वै
रोचनादीन् देवेशि पूजयेत् परमेश्वरि प्रणवं पूर्वमु
च्चार्य तन्नाम तदनंतरं वज्रपुष्पं प्रतीच्छेति हुं फट् स्वा
हावधिर्मनुः अनेन मनुना देवि परिवारान् प्रपूजये
त् द्वारपूर्वादितस्तस्तत्पश्चात् कथमातके विद्यात
कमथाभ्यर्च्य पूजयेत् नरको नतके नजपात् सिध्यते मं
त्रो नाहं तस्य फलप्रदः इष्टस्य यच्छते कामान् तस्मात्त्व
तयमाचरेत् नित्यहोमं प्रवक्ष्यामि सर्वार्थं येन सिध्यति
सपर्यां सम्यगापाद्य बलेः पूर्वं चरेद्विधिं बलिवर्पणा
दिके चैव प्रालणस्त समाचरेत् विधिवदग्निमानीय
क्रव्याद्येभ्यो नम इति मूलमंत्रमनुच्चार्य कुंडे वा स्थण्डि
लेऽपि वा भूमौ वा संस्करेद्धा ह्रिं व्याहृतित्रितयेन च स्वा
हांतेन त्रिधा हुत्वा षडंगहवनं तथा ततो देवीं समावाह्य
मूलेन षोडशाहुति हुत्वा तु स्वान मस्तकम्प विसर्जयेदि
तुंमडले बलिं दद्याद्विधानेन ब्रह्मागादिं समाहितः
प्रणवं पूर्वमुच्चार्य मायाबीजं ततः परं एकजटेपदं
पश्चान्महाघ्यतायिये ततः बलिं गृह्ण पदद्वन्द्वं गृह्ण
पयपदद्वयं मम शान्तिं कुरु कुरु द्वन्द्वं ततः परं छि
न्धि द्वन्द्वं महेशानि सर्वं पदमनंतरं जगत्पदं महेशा
नि वशमानय ततः परं अनेन मनुना देवि बलिं दत्वा॰

ह्रें॰
श्री॰ तं
८

जपं चरेत् सहस्रं प्रजपेन्मंत्रं शतमप्यपि महेश्वरि विंश
त्यावा जपेन्मंत्रं ततो न्यूनेन नाचरेत् हृदा सरस्वतीया
वत् विषया व्याप्तिरुच्यते मंत्रध्याने प्रवक्ष्यामि जपात
सर्वसंपदायकं मंत्रध्यानान्महेशानि सिध्यते मंत्रनाय
तः मूलचक्रे एं ह्स्ले बालसूर्यकोटिसमप्रभां स्वाधिष्ठा
ने पीतवर्णां द्वितीयार्णं विभावयेत् नाभौ जीमूतसंका
शं कूर्चबीजं नहीप्रभे चक्षुर्बीजं हृदि ध्यायेत् कालाग्नि
सदृशप्रभं मूलादिब्रह्मांतं सर्वां विद्यां विभावयेत् सू
र्यकोटिप्रतीकाशां योगिभिर्दृष्टपूर्विकां गुह्यातिगु
ह्यगोप्त्री त्वं गृहाणास्मत्कृतं जपं सिद्धिर्भवतु मे दे
वि त्वत्प्रसादात् सुरेश्वरि एतत् पूजाक्रमं गोप्यं दि
कुर्यात् पंचात्मिके तदेव सिद्धिमाप्नोति सत्यं सत्यं म
निश्चितं स्तुतिं कुर्यान्महेशानि देव्यग्रे शुद्धमानसः
घोररूपे महारावे सर्वशत्रुवशंकरि भक्तेभ्यो वरदे दे
वि त्राहि मां शरणागतं सुरासुरार्चिते देवि सिद्धग
न्धर्वसेविते जाड्यपापहरे देवि त्राहि मां शरणागतं
जटाजूटसमायुक्ते लोलजिह्वानुकारिणि द्रुतबुद्धि
करे देवि त्राहि मां शरणागतं सौम्यरूपे घोररूपे चं
डरूपे नमोऽस्तु ते दृष्टिरूपे नमस्तुभ्यं त्राहि मां शर
णागतं जडानां जडतां हंसि भक्तानां भक्तवत्सले मू
ढतां हर मे देवि त्राहि मां शरणागतं ह्रूं ह्रूंकारमये
देवि बलिहोमप्रिये नमः उग्रतारे नमस्तुभ्यं त्राहि मां

शरणागते बुद्धिं देहि यशो देहि कवित्वं देहि देहि मे
कुबुद्धिं हर मे देवि त्राहि मां शरणागते इन्द्रादि
विलसद्द्वन्द्ववन्दिते करुणामयि तारे ताराधिनाथा
स्ये त्राहि मां शरणागते अष्टम्यां च चतुर्दश्यां नवम्या
वैकचेतसः षण्मासैः सिद्धिमाप्नोति नात्र कार्या वि
चारणा मोक्षार्थी लभते मोक्षं धनार्थी धनमाप्नुयात्
विद्यार्थी लभते विद्यां तर्कव्याकरणादिकां इदं स्तोत्रं
पठेद्यस्तु सततं लभते नरः तस्य शत्रुः क्षयं याति
महाप्रज्ञा च जायते पीडायां वापि संग्रामे जप्ये दाने
तथा भये य इदं पठति स्तोत्रं शुभं तस्य न संशयः स्तो
त्रेणानेन देवेशि स्तुत्वा देवीं सुरेश्वरीं सर्वकाममवा
प्नोति सर्वविद्यानिधिर्भवेत् इति ते कथितं दिव्यं स्तो
त्रं सारस्वतप्रदं अस्मात्परतरं स्तोत्रं नास्ति तन्त्रे म
हेश्वरि एवं स्तुत्वा महादेवीं दण्डवत्प्रणिपत्य च
आत्मानं च समर्प्याथ योनिमुद्रां प्रदर्शयेत् अथ वक्ष्ये
महेशानि ताराष्टकमिमं परं पठनाद्यस्य देवेशि
शिवत्वं गतवान् प्रिये शतकृत्वः प्रपठनाच्छत्रुनाशो
भवेद्ध्रुवं अष्टाविंशति पाठाच्च राजा च दासतामिया
त् अष्टवारः प्रपठनात् सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् स्तवं
श्रुणु वरारोहे येन राजा भविष्यति ॐ मातर्नीलसर
स्वति प्रणमतां सौभाग्यसम्पत्प्रदे प्रत्यालीढपद-
स्थिते शिववहृदि स्मेराननाम्भोरुहे फुल्लेन्दीवरलो

चनत्रययुतेकंकालकपालोत्पलेखट्वांगंचादधतीत्वमेव
शरण्यंत्वामीश्वरीमाश्रये वाचामीश्वरिभक्तकल्पलतिके
सर्वार्थसिद्धीश्वरिगद्यप्राकृतपद्यजातिरचनासर्वज्ञ
सिद्धिप्रदे नीलेन्दीवरलोचनत्रययुतेकारुण्यवारां
निधे सौभाग्यामृतवर्षणेन कृपयासिंचत्वमस्मादृशं
सर्वेगर्वलमूहहूरितननोसर्पादिवेशोज्ज्वले व्याघ्र
त्वक्परिवीतसुन्दरकटीव्याधूतघण्टाङ्किते सद्यः
कृत्तगलद्रजःपरिमिलन्मुण्डद्वयीमूर्द्धजग्रंथिश्रे
णीनृमुण्डदामललिते भीमेभयंनाशय मायानंग
विकाररूपललनाविन्दुर्द्धचन्द्रात्मिके हुंफट्कारम
यित्वमेवशरणंमंत्रात्मिकेमादृशः मूर्तिस्तेजननि
त्रिधामघटितास्थूलातिसूक्ष्मापरावेदानांनहिगोच
राकथमपिप्राप्तांनुतामाश्रये त्वत्पाम्बुजसेवयासु
कृतिनोगच्छंतिसायुज्यतांतस्याःश्रीपरमेश्वरस्यह
रिहरब्रह्मादिसाम्यात्मनः संसारांबुधिमज्जनेपटु
तनून्देवेन्द्रमुख्यान्सुरान्मातस्त्वत्पदसेवने
हिविमुखान्किंमन्दधीःसेवते मातस्त्वत्पदपंक
जद्वयरजोमुद्रांगकोटीरिणस्तेदेवाजयसंगरेवि
जयिनोनिःशंकमंकेगताः देवोहंननमेसमःइ
तिभुवःस्पर्द्धांवहंतःपरेतत्तस्यांनियतंयथाशुचि
रंवीनाशंव्रजंतःस्वयं त्वन्नामस्मरणात्पलायनपरा
न्द्रष्टुंचशक्तानतेभूतप्रेतपिशाचराक्षसगणायत्ताश्च

नागाधिपाः दैत्यादानवपुंगवाश्च खेचरा व्याघ्रादिका
जेतवो डाकिमः कुपितांतकश्च मनुजे मातः त्वणे भू
तले लक्ष्मीः स्त्रियाणाश्च पाडुकमुखाः साध्या स्तथा
वैरिणां स्तम्भाश्चापि रणे गगने गजघटा स्तम्भस्तथामो
हने मातस्त्वत्पदसेवया खलु नराणां सिध्यंति ते गु
णाः कांतिः कांतमनोभवस्य भवति त्वङ्डोपि वाचस्पतिः
ताराष्टकमिदं रम्यं भक्तिमान् यः पठेन्नरः प्रातर्मध्या
ह्नकाले च सायाह्ने नियतः शुचिः लभते कवित्वं दि
व्यं सर्वशास्त्रार्थविद्भवेत् लक्ष्मीमनश्वरां प्राप्य भु
क्त्वा भोगान्यथेप्सितान् कीर्तिं कांतिं च नैरुज्यं सर्वेषां
प्रियतां व्रजेत् विख्यातिं चापि लोकेषु प्राप्यान्ते मोक्ष
माप्नुयात् अनेन स्तवराजेन स्तुत्वा देवीं सरस्वतीं इहै
व सर्वकामान् वै भुक्त्वा मोक्षमवाप्नुयात् अस्मात्पर
तरो नास्ति स्तवस्त्रिवल्लिते कलौ तु सर्वयत्नेन स
र्वं स्मृत्वा स्तवं पठेत् अष्टांगप्रणिपाताद्दौ भवेत्सा
लात्सदाशिवः पद्भ्यां कराभ्यां जानुभ्यामुरसा शिर
सा दृशा मनसा वचसा चेति प्रणामोऽष्टांग ईरितः त्रि
कोणाकारिकां चैव तारायाः परिकीर्तितां एवं नति
पुरस्कृत्य स्वगंधैर्विलेपयेत्ततः सुषुम्नामार्गकेणैव तु
मस्त्वान् हृदानयेत् प्राणायामं पुनः कृत्वा स्वमात्मानं
विभावयेत् पुष्पं च हृत्पद्मे व चम्पूणैष्ठ कमनाः प्रिये
वागाभवं प्रथमं देयात्रिर्मालापदमंतरे वाग्मिन्येच प

हे॰
नी॰ तं
९

9

दंसंतेनमडवार्घ्यां पूजयेत् चर्व्वालेह्यान्नपानादिना
मूलस्नानुपलेपनं निर्म्माल्यभोजनं तथा प्रददामि श्रीशि
वाज्ञया शिरोलग्नं ततः कृत्वा निर्म्माल्यं शिष्टमेवच विश्र
यद्यात्रैवेयं कुमारीभ्यस्तथैवच किंचित्स्वयं च स्वीकृ
त्य विहरेत् सर्वदा भुवि इति श्रीमहानीलतंत्रे भैरवभै
रवीसम्वादे महानीलतंत्रे भैरवदेवराजे द्वितीयः पटलः
श्रीदेव्युवाच देवदेव महादेव अनाथानां दयाकर
दीक्षाविधिं महादेव कथयस्व समासतः श्रीभैरव उवाच
शृणु सुन्दरि सर्वेशि कथ्यमानं मयानघे तया विना मह
देवेशि अधिकारो न कर्म्मणि सर्वाश्रमेषु भूतेषु सर्वादेव
षु सत्तते दीक्षां विना महादेवि सर्वं तस्य वृथा भवेत् त
स्मात् सर्वप्रयत्नेन गुरुणा दीक्षितो भवेत् दीक्षामूलं
जगत् सर्वं दीक्षामूलं परं तपः दीक्षामूलं महासिद्धि
स्तस्माद्दीक्षां समाचरेत् दीक्षाहीनो महादेवि रौरवं न
रकं व्रजेत् अदीक्षिताद्यदि शुभं किंचिदादाय भोजये
त् वृथा पानं भवेत् सर्वं तस्मात् सर्वं विवर्जयेत् अदी
क्षितकुलासंगात् सिद्धिहानिः प्रजायते अत्रैव विषमस
मं तेषां तोयं मूत्रसमं स्मृतं तस्मात् सर्वप्रयत्नेन सद्
गुरोर्दीक्षितो भवेत् सद्गुरो रवाहितो दीक्षः सर्वकर्म्मा
णि कारयेत् गुरुं विना महादेवि वृथा दीक्षा च जायते
कल्पैर्दृष्ट्वा तमेवैवेया गृह्णाति नराधमः मन्वंतरसहस्रे
सु निष्कृतिर्नैव जायते गुरोर्मुखान्महाविद्यां सर्वपाप

प्रणाशिनी सद्गुरुस्त्वं महादेवि कथ्यमानं मयाशृ
णु बहिरिन्द्रियहर्त्ता च गुरुः सर्वत्र दुर्लभः अन्तरि
न्द्रियहर्त्ता च गुरुः सर्वत्र शोभनः अनिन्दितवेशश्च या
रीकपटेन विनाकृतः आचारवान्महाविद्याराधने
शुचन्ततपरः नत्वकस्याचारशक्तस्य गुरुरित्यभिधी
यते कौलज्ञानी महायोगी गुरुरेव च दैवतः कुली
नः सर्वमन्त्राणां दाता सर्वेषु सुन्दरि दीक्षाप्रभुः सप
वात्मानापरो वेदपारगः उत्पादकब्रह्मदात्रोर्गरी
यान् कौलनायकः तस्मान्मन्येत सततं पितलप्य
थिको गुरुः धर्ममूलं गुरोर्मूर्त्तिः पूजामूलं गुरोः क्रि
या मूलं मन्त्रं गुरोर्वाक्यं तस्मात्सदा गुरुं यजेत् शिवोऽ
पि परविद्यानामुपदेष्टा न संशयः वैष्णवस्तन्मतस्था
नां सौरः सौरविदां मतो गाणपत्यस्तु देवेशि गणदी
क्षाप्रवर्त्तकः शैवशाक्तौ तु सर्वेषां दीक्षास्वामी न संश
यः तस्मात्सर्वप्रयत्नेन कुलीनं गुरुमाश्रयेत् एक
द्विवतरः पंचवर्षाण्यालोकयेद्योग्यतां योग्यं परीक्ष
येच्छिष्यं अन्यथा दुःखमाप्नुयात् हडिभ्रष्टं ततः कु
त्वा ब्राह्मणान्परितोष्य च गृह्णीयाद्व्रततो दीक्षां ना
न्यथा फलमाप्नुयात् वैष्णवादीनां फलं ज्ञेयं मलमासं
विवर्जयेत् विषुवेऽयने ग्रहणे संक्रान्तौ मदनोत्स
वे दीक्षां कार्या प्रयत्नेन पवित्रं गुरुपर्वणि षष्ठीभा
द्रपदे मासि रथे कृष्णचतुर्दशी कार्त्तिके नवमी शु

ह्रे॰
नी॰ ते॰
९

10

क्लामार्गेशुक्लरत्नीपिका पौषेचनवमीशुक्लामाघेच
रथनर्धिका फाल्गुनेनवमीशुक्लाचैत्रेकामत्रयोदशी
वैशाखेचाक्षयाशुक्लाज्येष्ठेदशहरातिथिः आषाढेपंच
मीशुक्लाश्रावणेकृष्णपंचमी एतानिदेवपर्वाणितीर्थ
कोटिफलंलभेत् निर्विघ्नेष्वपिकालेषुदीक्षाकार्याग्रहणे
शुभा सूर्यग्रहणकालस्यसमानोनास्तिभूतले पंचाग
शुद्धदिवसेशोभनेशशितारयोः गुरुशुक्रोदयेचैवश
स्तेमेत्रंसंस्क्रिया स्थानेश्मशानेवागेहेयेनसिद्धंनसंशयः
गोष्ठेशिवालयेशून्येश्मशानेचनदीतटे सूर्येचग्रह
णेशुण्येगिरौचसिद्धिलिङ्गकः जानीयाच्छोभनेकालेम
न्त्रस्यग्रहणंप्रति रोहिणीश्रवणावार्द्राधनिष्ठाचोत्तरत्र
यं पुष्याशतभिषाचैवदीक्षानक्षत्रमुच्यते क्रमेणवक्ष्येवि
धिवत्पूजाहोमोविधायच विद्यानांकथयेत्सम्यग्
जीवकर्णेचतत्त्ववित् आज्ञानाकुलकौलेश्वीमनन्तागु
रुपादुकां आदद्याद्दतिशांसम्यक्श्राक्तवाकुलपूजन
योऽस्मिन्नन्तेप्रवर्तेततेनैपीडयेसमुवं देवमासिविशे
षेणधर्मकामार्थसिद्धये नात्रकालविचारादिनेचन
तत्रशोधने अष्टोत्तरशतंहोमंबिल्वपत्रेणकारयेत्
अथवाष्टादशंकुर्याद्दशविंशतिमेववा पायसंभक्ष्यद
दद्यात्गोयामांसमन्वितम् रत्नापुष्पशालमत्स्यगन्धस्या
त्प्रयत्नतः एवंतीर्थततोदद्याच्छालमंत्रमधुनाघृत
नारिकेलफलंदद्यात्स्वर्णाद्याभरणंतथा ॥

गोभूहिरण्यवस्त्राद्यैस्तोषयेद्गुरुमात्मनः दक्षिणा
च विशेषेण दातव्येति महेश्वरि गुरवे दक्षिणां दद्यात्
प्रसन्नाय शिवात्मने नवेत्संचारिणी शक्तिः कथम
स्य भविष्यति सर्वस्वं दक्षिणां दद्याद्धेनुं दद्यात्पय
स्विनीं यदा ददाति सन्तुष्टः प्रसन्नवदनो मन्त्रं आसनं
गुरवे दद्याद्रुक्मकम्बलसंयुते हाराद्याभरणं दद्याद्गां
च दद्यात्पयस्विनीं भूमिं हस्तिकरीं दद्यात्पुत्रपौत्रा
न्वयायिनीं गुरवे दक्षिणां दद्यात्स्वर्णवाससायुते
गुरुसंतोषमात्रेण सिद्धिर्भवति शाम्भवि अन्यथा नैव
सिद्धिः स्यादभिचाराय कल्पते विप्रेभ्यो भोजनं दद्या
द्धृष्टमानपुरःसरं सुवासिनीकुमारीं च भोजयेन्मिष्ट
भोजनैः नसञ्चायानुसारी स्यात्त्रिकटे त्रिदिनं वसेत्
पश्चात्संचारिणी शक्तिर्गुरुमेति न संशयः गुरोः
परतरं नास्ति त्रैलोक्ये च विशेषतः गुरुणा परमेशा
नि देवतैकं विभावयेत् महादेवो गुरुः साक्षाद्गु
रुः सर्वदैवतः गुरोश्च सन्निधाने तु नान्यदेवं प्रपूजये
त् सन्निधौ च गुरुं चैव पूजयेत्परमेश्वरि गुरुपूजाफ
लं देवि यथावत्कथयामि ते गुरुपूजाविधानं च कथ
यामि वरानने आदौ भद्रासनं दद्यात्पाद्यं दद्यात्ततः प
रं अर्घ्यं दद्याद्विशेषेण तथा चाचमनीयकं धूपं च गु
ग्गुलं दद्याद्दीपं दद्यात्सुशोभनं वस्त्रं चाप्यं तथा ले
संपयेद्दद्यान्मनोहरं नानाविधं फलं दद्यान्नानारसस

बृ:
नी तं:
११

मन्वितं भक्ष्यभोज्यं विशेषेण दद्याद्वै वरानने शुश्रूषा-
णामंजलिं दद्याद्वस्त्रेनेन समन्वितं शय्यां दद्यान्महेशा
नि विचित्रां सर्वमोहिनीं खट्वां दद्यान्महेशानि विचित्राम्ब
रधारिणीं पादसेवां गुरोः कुर्य्यादतियत्नेन सुन्दरि गुरु
वद्गुरुपुत्रेषु गुरुवत्तत्सुतादिषु गुरुपत्नीं विशेषेण
पूजयेत्सर्वभोजनैः गुरुपत्नी च युवती नाभिवाद्याव
पादयोः पूर्णविंशतिवर्षेण गुणदोषौ विजानतः अत
एव महेशानि न कुर्य्यात् पादसेवनं इति श्रीमद्बृहन्नी
लतन्त्रे सर्वतन्त्रोत्तमोत्तमे भैरवपार्वतीसंवादे द्वितीयः
पटलः अथ वक्ष्ये महेशानि पुरश्चर्याविधिं शिवे अकृ
त्वा तु पुरश्चर्यां मंत्रं जपति नित्यशः कल्पकोटिजपे
नापि तस्य सिद्धिर्न जायते जीवहीनो यथा देही सर्वक
र्मसु न क्षमः पुरश्चरणहीनोपि तथा मंत्रः प्रकीर्तितः
जपहोमौ तर्पणं चाभिषेको द्विजभोजनं पंचकृत्यानि
लोकेस्मिन् पुरश्चरणमुच्यते यद्यदंगं विहीयते तत्
संख्या द्विगुणं जपः कार्य्यो देवि वरारोहे सर्वेषां च विधिः
स्मृते तदंते महतीं पूजां कुर्य्यात् साधकसत्तमः अपू
र्वां च कुमारीं च भूषणैः परितोषयेत् मंत्राणां कीलकं
कुर्य्यान्मंत्राद्येन पुरःक्रियां ऋष्यादीनां महेशानि मासकु
र्य्यान्महेश्वरि शृणु वक्ष्यामि देवेशि कालीतंत्रमनोः क्रम
विन्दुश्रोत्रेनाद्याग्रासैककारं हृदयं ततः वह्निनेत्रं कील
कं तदीर्घाकारं प्रियंवदे तारकं तारिणीतंत्रे हृदयं वि

द्धिपार्वति हूंकारं विद्धि सर्वत्र शाक्तिपते सुरेश्वरि ए
वं कृत्वा महाविद्याश्रीजपेल्लक्षमनन्यधीः ततः प्रयोगं
सर्वेषां वश्यादीनां च कारयेत् स्वेच्छाचारपरो मंत्री पु
रश्चरणसिद्धये रहस्यमालामादाय लक्षमेकं समाज
पेत् एवं कृते महेशानि सिद्धमंत्रो भविष्यति लभते
श्रीमती वाणीं मंत्रस्य लक्षजापतः भवनाविहितानां च
लक्षाणां त्वद्धचेतसा चतुर्गुणजपः प्रोक्तः सिद्धये नान्य
था भवेत् महाचीनक्रमाशक्ता ब्राह्मणाश्चापि मोहने
चतुर्गुणविधानेन कुर्वन्ति जपमुत्तमम् जपेद्वा यदि मूकः
स्याद्भावनावशात्तत्परः रहस्यमार्गनिरताः सर्ववर्णा
द्विजातयः तदनुष्ठाननिरताः सर्ववर्णाः पृथक्पृथ
क् विशेषतः कलियुगे मत्प्रसादाद्भविष्यति प्रस्ता
त्परतरे नास्ति सिद्धिमंत्रे गणेश्वरि नक्तंभोजी महाविद्या
मंत्रं जपेद्धि यो दिवा शुचिः ततः कृत्वाभिसिद्धिमाप्नोति जप
त्वमनसा स्थिरं भूमौ शायी ततस्तत्काले समजेद्बुधवती
दिवा स्नातो जपं प्रकुर्वन्ति मुखं विसृज्य ततः परं महाविद्या
नैव संभुञ्जं ब्रह्मपुष्पं महेनेदृश जपकाले महेशानि
भार्य्यां यत्नेन वर्जयेत् विस्मकल्पं वर्जयेत्ततलसीं च
विवर्जयेत् वर्जयेन्मालतीपुष्पं अन्यदेवप्रपूजनं म
लप्रक्षालने शौचं शुचाचारं भक्तिमाश्रयेत् देवीनां चत
था पुष्पं पृथक्पात्रे नियोजयेत् एकीभावे हि कर्तव्य
यदीच्छेच्छुभमात्मने नैवेद्यादि फले लोभे जातो नीयादेव

हूं· नीते· १२

12

एकभाक् हरिर्नीराधितोगंधैः पापैस्तैर्मंत्रोदकादिभिः
एवंक्रमेण भुंजीयाद्दधिक्षीरं तथैव च मालानां च महे
शानि नियमेनृणभैरवी अकस्मादीहितासिद्धिर्महाशं
खाक्षमालया पंचाशन्मणिभिर्म्मालानिर्मितासर्वका
मदा शुद्धेमस्तस्य देवि शिवाण्डालस्यास्थिकेनच मस्तक
स्य विशेषेण महाशंखः प्रकीर्तितः अनयामालयादेवि
तारामेवः प्रसिध्यति ततस्संस्कारं वरारोहे श्रृणु एकम
नाप्रियस्सूत्रेण ग्रथितामाला विप्रस्त्रीसूत्रनिर्मितैः पट्ट
सूत्रैः कृतामाला जगद्वश्याय कल्पते स्वर्णसूत्रकृतामा
लामालाद्वैश्रवणोभवेत् मुखे मुखं तु संयोज्य पुच्छे पुच्छं
नियोजयेत् गोपुच्छसदृशीमालायद्वासर्पाकृतिर्भवेत्
मातृकावर्णसंमिश्रैर्ग्रंथिं कुर्याद्विधानतः ततस्तज्जा
तीयमेकाक्षं मेरुत्वेन प्रकल्पयेत् एवंक्रमेण ग्रथि
तामाला सर्वत्र शोभना एवंसा ग्रथितामालामंत्रसि
द्धिप्रदायिनी एकैकं मणिमादाय ब्रह्मग्रंथिं विनिर्दिश
त् अनुलोमविलोमेन मातृकान्तर्गतं जपेत् तेन सर्व
गुणोपेता जायते सिद्धिभागिनि कुल्लुकां च ततो नत्वा
मालापूजां विधाय च गृह्णीयाद्दक्षिणेनाथ न च वामेन सं
स्पृशेत् नाभितस्तु शिरोदेशे कुल्लुकां परिकल्पयेत् प
द्मसूत्रकृता माला देव्याः प्रीतिकरी सदा अभावे वापि शं
खस्य स्फाटिकीमालया जपेत् मालाविशेषं देवेशि भैर
वि प्राणवल्लभे मैथयायाजमेन देवेशि सिद्धो भवति तत्र

णात् अनपायमहर्षी विद्यात्रैलोक्ये नास्ति सुन्दरि कुप
याप रमेशानि नवस्नेहात् प्रकाश्यते परमेश्वरेण वा
वेगिश्वरेण पार्वति तत्त्वतः येन विज्ञानमात्रेण मंत्राः
सिध्यन्ति तत्क्षणात् अनुलोमविलोमेन मंत्रमातृ-
विभेदतः मंत्रैरन्तरितान् वर्णान् वर्णैरन्तरितमंत्र
कुर्याद्वर्णमयीमालां सर्वमंत्रप्रदीपनीं चरमार्णमेरु
रूपेन लंघयेत्तु सर्वदा एतत् परमरहस्यं च मयोक्तं ते
यशस्विनि त्वया गुप्ततरं कार्यं नाख्येयं यस्य कस्यचि
त् शुभे काले शुभे लग्ने शुभनक्षत्रे च शुभे तिथौ प्रतिष्ठा-
कारयेद्विद्वान् स्वयं वा गुरुणापि वा अश्वत्थपत्रन
वमे पद्माकारेण पूजयेत् तत्र संस्थापयेन्मंत्री मातृ-
कामंत्रमुच्चरेत् वह्निं संस्कृत्य देवेशि होमे नेत्रस्मरगणा
द्विते हुतशेषं प्रतिहुते प्रदद्यात् देवताधिया तत्र देवी
समभ्यर्च्य ग्रहणेपि च पूजयेत् अनुलोमविलोमेन मा-
तृकार्णेन मंत्रयेत् अनुलोमविलोमेन मातृकार्णेन
मंत्रयेत् मंत्रप्रतेन संमंत्र्य तां नये देवतात्मकां ए-
वं सर्वगुणोपेता जायते सर्वसिद्धये स्मृतिसूत्रे वीति-
होत्रं प्राहृति त्रिनयंनतः दिवानिशाकरैः प्राक्कौन
स्मान्नेजलमयी शुभा गोप्तव्या ह्यानिशं स्त्रे जपमाले
ष्मितानये मातृमीय प्रमाणेन विन्दुनादकलात्मिकां
उच्चरेदत्र संस्कृत्य कुण्डलीयोगतः प्रिये तेन विद्याल

हु-
ली·तं·
१३

13

मेन सिद्धिर्नात्र कार्य्या विचारणा कंठदेशे स्थितो मंत्रः
केवलो वर्णरूपिणः सोपुन्नधमुद्धरिताः प्रस्त्वप्राप्नु
वंति हि इडाशायास्तु जायल्लुकाकनेजपमुत्तमं अपकम
कलिभ्यां च मुच्यते नात्र संशयः अथ वक्ष्ये महेशानि अं
गुलीनां च निर्णयं पर्वद्वयमनामायाः परिवर्त्तेन वैक्र
मात् पर्वत्रयं मध्यमायास्तर्ज्जन्येकं समाचरेत् शक्ति
माला समाख्याता सर्वमंत्रप्रदीपनी अथ विधिनयत्र
मेयज्जपं मेरुलंघने तत्सर्वं निष्फलं याति इत्याह प
मेश्वरि पर्वद्वयं हि तर्ज्जन्या मेरुं तद्विद्धि पार्वति सिद्ध
ये साधको जप्यान्मेरुं न लंघयेत् पुनः पुनः तर्ज्जन्यग्रे तथा म
ध्यं यो जपेत् सोपि पापकृत् निमज्जपं करेङ्गुष्ठाग्रेत
कामं कदाचन कुल्लुकां च न ततोन त्वामालापूजां विधा-
य च श्रीगुरोस्मरणं ध्यात्वा मालया मंत्रमुच्चरेत् कुल्लुकां
च न जानाति महामंत्रं जपेन्नरः पंचत्वं जायते तस्य अ
पवावातलो भवेत् तारिणीवर्णिकायाश्च मंत्रः कुल्लु
कवर्जितः मतिमान्यो द्विजातीनां नोपादेयः कथंचन
कुल्लुकां च शिरे न्यस्त्वा मंत्रं यत्तत्फलं लभेत् ममपूजासु
दा व्यर्थामममयज्ञं तथैव च तारामंत्रस्य ज्ञानीयां अन्तरं
मंत्रमुत्तमं न जानाति च यो मूढः कुल्लुकां तारिणीं
जपेत् यावज्जीवं महेशानि न सिध्यति कदाचन म
हामंत्रं परित्यज्य पूजयेद्यस्तु तारिणीं पंचत्वं जायते
तस्य अपवावातलो भवेत् कुल्लुकानां प्रसादेवी अनु

भावस्वरूपिणी सर्वात्मकर्हहस्लाचवत्नवीहस्म
स्विता नीलोत्पलवपुः श्यामा सर्वालंकारभूषिता
लिखित्वलं मंत्रं हरिद्राचन्दनेन वा यावज्जीवन्
मंत्राणि शिखायां धारयेत्सदा महती विद्यया श्री
जपेन्मंत्रं बिल्वतके लक्षमेकं जपेद्धियो हविष्याशी
जितेन्द्रियः उच्चस्थानेषु देवांशिनदासनसंस्थितिः
पूर्वोक्तपूजनं कृत्वा विद्याराधनतत्परः अनंतरं द
शांशेन क्रमाद्धोमादिकं चरेत् जपान्ते प्रत्यहं मंत्री हो
मयेन्नदशांशतः तर्पणं चाभिषेकं च तन्नदशांशतो
मुने प्रत्यहं भोजयेद्द्विजान् न्यूनाधिकप्रशान्तये प्र
श्येवं सर्वसंपूर्णहोमादिकमथाचरेत् रात्रौ बलिः स
मादाय सर्वसिद्धिमभीप्सुभिः विना दीपकमंत्रेणाग्र
ग्रे स्थापनं चार्चयेत् विनानया महादेवि विनाकृपिर
वेदनैः त्रिवर्णामस्या दीपमालिं त्रिवर्णा साचकथ्यते ।
मंत्रार्थं मंत्रचैतन्यं योनिमुद्रां न वेत्ति यः शतकोटिज
पेनापि कथासिद्धिर्वरानने गुप्तजीवाश्रये मंत्रा न दा
स्यन्ति फलं प्रिये मंत्रास्त्वेतन्मसहिताः सर्वसिद्धिकराः स
दा मंत्री चारेकृते यादृक् स्वरूपं प्रथमं भवेत् शतसं
हस्रलक्षेवा कोटिजापेन तत्फलं हृदयग्रंथिभेद
स्सर्वावयववर्द्धनं आनन्दाश्रूणि पुलको देहावेशः
कुलेश्वरि गद्गदोक्तिश्च सहसा जायते नात्र संशयः
सकृदुच्चरिते चैवं मंत्रे चैतन्यसंयुते दृश्यन्ते च महादे

हं॰
ग्री॰ तं
१४

14

विधारम्भर्ग्यंतदुच्यते एवंजपंयथाकृत्वादशांशम
सितोत्पलैः आज्याक्तैर्जुहुयात्कमतीन दशांशेन त
र्पणं कालागुरुद्रवोपेतैर्विमलैर्गंधवारिभिः तर्पये
त्परांदेवीन तत्प्रकारमिहोच्यते जलेचावाह्यविधि
वत्पाद्यार्घ्यैरुदकात्मकैः संपूज्यविधिवद्देवींपरिवा
रान्सहकृत्सकृत् संतर्प्यविधिवद्भक्त्यादशांशेन त
र्पयेत्ततः पुनरेकैकंसंतर्प्यपरिवारांस्तथापुनः ता
रिणीमभिसिंचामिनमोमूर्ध्नि एवविनिक्षिपेत् अभिषेको
यमाख्यातः सर्वपापनिकृंतनः अभिषेकदशांशेन
साधकानांचभोजनं सुवासिनीकुमारींश्चभोजयेत्तद
नंतरं तारिणीपूजनाभीजैस्तु मंत्रसिद्धिर्भवेद्ध्रुवं गुर
वेदक्षिणांदद्यात्बहुमानपुरःसरं होमतर्पणयोः स्वा
हामासपूजनयोर्नमः मंत्रांतेनामवोच्चार्य्यतर्पया
मिततः परं स्वाहांतेतर्पणेचैव अभिषेकेपृणस्व मे.
मंत्रांतेनामवोच्चार्यसिंचामीतिपदं ततः तद्दशांशं
ब्राह्मणानांभोजनेचसमाचरेत् एवंसिद्धमंत्रः सन्
सर्वान्कामांश्चसाधयेत् विल्वपत्रैर्महेशानिदशां
शंजुहुयात्ततः अथचैवतिलाज्येनहोमयेद्धाथसुंद
रि सर्वंस्वगुरवेदद्यात्तदर्द्धंवातदर्द्धंतः अज्ञात्वाकुल
कोंदेवीजपतस्तारुणपादुकां नदत्वादक्षिणामस्यैकु
अकृत्वाचक्रपूजनं योसिन्तंत्रेप्रवर्तेत तंतनेपीडय
तेध्रुवं श्रीदेव्युवाच कथितंपरमेशानपरदारविधौ

मयि न पापं जायते सुभ्रु परदारविधौ मम परस्
दारान्संस्पृष्ट्वा जप्यते यदि साधकैः तदेव महती
सिद्धिर्नात्र कार्या विचारणा कालीकल्पप्रकाशोच्चक
थितं यन्महेश्वर श्रुत्वैवमस्मद्गाथ्यानेकृत्स्नहृदय
प्रिय श्रीभैरव उवाच शृणु देवि महाभागे स्वापदुद्धा
रकारिणि अकथ्यं यन्महादेवि तव स्नेहात्प्रकाश्यते
परदारविधौ वेदनिन्दावादः प्रवर्तते तासां संगान्म
हेशानि तामिस्रे नरके भवेत् वेदार्थमिति विज्ञायक
र्त्तव्यं कुर्याद्धि साधकः परदारान्न गच्छेः गच्छेः गच्छेन्न
जप्यं चेति वदः श्रुतिद्वयविरोधित्वाद्गच्छेन्न पर
योषितः तस्माच्छृणु वरारोहे वेदार्थं कथयामि ते ॥
श्रीदेव्युवाच को वा वेदः कुतः आयाति को वा तस्य प्र
काशकः कः कर्ता तस्य वेदस्य तन्मे सर्वं कथयस्व मे
एको वेदस्त्वनुधीभूत् यजुः साम ऋगादयः वेदात्र
लेनिसाता है जानीहि नगनक्षिति स्वयं प्रवर्तते वेद
स्तत्कर्ता नास्ति सुन्दरि स्वयम्भुर्वेशो भगवान्वेद
गीतस्तथा पुरा ॥ शिवाद्या ऋषिपर्यन्ताः सर्वतोरस्य न
कारकाः प्रकाशका भवेत्स्येते कुलायास्ति दिवौकसः
वैदिकप्रतिपाद्यश्च ग्रन्थो धर्मः प्रकीर्तितः विपरीतम
हेशानि अधर्मो भवति प्रिये परदारागमे वेदेन त्रि
षिद्धं सुरेश्वरि यद्विवेयेन तेऽद्देवि तन्निषिद्धं महेश्वरि
परस्त्रियं महेशानि मनसा भावयन्न जपेत् तदेव

सर्वसिद्धिःस्यान्नात्रकार्य्याविचारणा इतिसिद्धांतवि
द्भिश्चज्ञेयंतंत्रोपदेशिकं महाचीनक्रमलतावेष्टने
नचयत्फलं तत्फलंनास्तिदेवेशित्रैलोक्यसम्भव
त्विते यस्मिन्मंत्रेयआचारस्तत्रधर्म्मस्तुतादृशः कृता
र्थस्तेनजायतेस्वर्गोवामोक्षएवच भ्रांतिरत्रनकर्त
व्यासिद्धिर्भवतिनिश्चितं तस्मादनेनदेवेशिपापना
स्तिमहेश्वरि तस्मात्कुर्य्यात्साधकेंद्रःपरदारागमं
शुभे अथान्यत्संप्रवक्ष्यामिमंत्रसिद्धेश्चलक्षणं मा
तृकापुटितंकृत्वायमंत्रंप्रजपेत्सुधीः क्रमात्क्र
माच्छतान्हन्यातदंतेकेवलंमंत्रं एवंतुप्रत्यहंजप्या
दयावल्लक्षंसमाप्यते निश्चितंमंत्रसिद्धिःस्यादि
त्युक्तंतत्ववेदिभिः पुरश्चर्य्याशतेनापिप्रयोगविधि
नातथा कल्पकोटिजपेनापिपूजायाःशतकेनच
नसिद्धिर्जायतेसुभ्रुयदिभावोनजायते इतिश्रीह
ह्मीलतंत्रेसर्वतंत्रोत्तमोत्तमेभैरवपार्वतीसम्वादे
चतुर्थःपटलः श्रीभैरवउवाच नित्यार्चनरतोमंत्री
कुर्य्यान्नैमित्तिकार्चने नैमित्तिकार्चनेसिद्धिःकुर्य्या
त्काम्यमतंद्रितः मासार्द्धमथवामासंद्विगुणंत्रि
गुणंतथा यावत्फलाप्तवान्योगीतावदेवंसमा
चरेत् नैमित्तिकेचकाम्येचफलाप्तिर्मण्डलावधिः
नचेत्तद्विगुणीकृत्यततःस्यात्फलभाक्सुधीः अष्ट
म्यांचचतुर्दश्यांपूजयेच्चप्रयत्नतः यद्यत्प्रार्थयते

मंत्रीतन्नदाप्नोतिनित्यशः लभतेमंत्रलोवाणीमष्ट
म्याचनतोजपेत् मध्याह्नसमयेदेव्याःपूजनेसि
द्धिदायके प्रातःकालेमहादेविपूजाकार्याविधान
तः सायाह्नेचमहादेविपूजावशस्यतेबुधैः अष्टम्यां
पूजनेदेव्याःसर्वकामफलप्रदम् रम्भापुष्पंवीजपू
रंस्रगन्धिपरिमिश्रितं मिश्रीकृत्यबलिंदद्यादष्टम्यां
चविशेषतः स्वर्णमालामहादेव्यैदद्यात्कृत्यैविशेष
तः फलक्षीरंतथादद्याद्दधिकेशर्करान्वितं तस्मात्
सर्वप्रयत्नेनसम्यग्सेपूजयेच्छिवां सूक्ष्मतण्डुलसिद्धा
न्नंदेव्यैदद्यात्प्रयत्नतः अष्टम्यांचचतुर्दश्यांपूज
येद्वयथाविधि प्राप्नोतिसिद्धिमवाप्नोतिजवापुष्पंचवर्ध
नं चन्दनेनार्कक्रुमंदद्यात्केतापराजिता अर्घ्यंदद्या
द्विशेषेणनित्यपूजासुसर्वदा अष्टोत्तरशतंजप्यंयाव
ज्जीवितसंख्ययायस्तुसंपूजयेद्दुर्गांमहाष्टम्यांप्रयत्न
तः सप्तजन्मार्जितंपापंतत्क्षणादेवनाशयेत् येज
पंतिमहामायांज्ञात्वातत्त्वेनभैरव मधुनापायसेनैव
क्षीरमाज्यंचशर्करान् बलिंदद्याद्गोधांवैचासर्वंचप्र
शस्यते अन्नासवमवर्षपचव्रालणस्तु विशेषतः आस
वंचमहेशानिप्रणएष्वेकमनाः प्रिये श्रीभैरवउवाच
भगवन्सर्वधर्मज्ञसर्वशास्त्रागमादिषु केनरूपेण
देवेशदद्याद्दिप्रोक्तचासवं विशेषंकथयस्वाद्यसारात्
सारतरंयतः केनवंचपरितृप्यदिस्वेहाल्लिमांशति

व॰
भी॰ तं॰
१८

16

केनपेयमासवंवकेनापेयंवदस्वमे अपेयंतन्महाबा
होपेयमातद्वदस्वमे यस्मात्मेपरमेशानहर्षीभवति
संशयः कोटीनांतिरणांदेविनेत्राणांमारमुत्तमम् तस्मा
दत्रप्रकथ्यतेसम्यक्सुरगणार्चित श्रीभैरवउवाच शृ
णुदेविमहाभागेसर्वशास्त्रार्थगामिनि जिज्ञासितंपर
तत्वंतन्मेनिगदितंशृणु मद्यमेदयमपेयनिर्णयंस
र्यासेचेतिजपेदयेचेति सुराविमलेसत्वानापाद्यात
मलमुच्यते तस्माद्ब्राह्मणराजन्यौवैश्यश्चनसुरांपि
वेत् अस्याश्शृणुवरारोहेसुरेसुरगणार्चितो गौडीपै
ष्टीचमाध्वीचविज्ञेयात्रिविधासुरा पातव्याहिमहाभा
गेनतत्कैश्चिद्द्विजोत्तमैः पानसंज्ञातुमाधूकंखाजूरंता
लमैलव माक्षिकंतालमाधीकंमैरेयंनारिकेलजं स
मासानिविजानीयान्मद्यान्येकादशैवतु सुरापानवि
धौदेविनिन्दाकेषांचसन्मता विशेषश्शृणुदेवेशित
वस्नेहात्प्रकाश्यते तन्त्रिषिद्धामहादेवियाचवैद्य
तराभवेत् अमंत्रितसुरापानेप्रायश्चित्तःविधीयते
शृणुदेविमहाभागेप्राहतेमनोहरे शुक्रोदैत्यगुरुः
पूर्वंसिद्ध्यर्थंकृतवान्जपं कल्पकोटिजपेनापिन
सिध्यतिकदाचन पीत्वासर्वंमहादेविप्राग्सहजपतत्
परः चितात्मादंतदातस्यजातंपरमकौतुकमजपश्च
श्रेष्ठोभवत्तत्रसस्मारवनितांशुभां तथ्योवेश्याचस्ववैष्णा
तत्रागतामेनारमं वाक्यमवेरमस्वादुकथयितामु

शोभने शुक्रेणसार्द्धं देवेशि रमयामास चोर्वशी
शुक्रोत्पत्तिश्च जायते ज्ञानेयत्नं ततः परं तत्वज्ञा
त्वा ततः शुक्रः शशापासवमुत्तमं तेन शापेन देवेशि
शप्तेवासवमुत्तमं ततः प्रभृति ते हि विसिद्धये न च
जायते एवं क्रमेण देवेशि शत वर्षे गते प्रिये ततः
सा च भगवती काली कालस्वरूपिणी उवाच सादरं
वाक्यं काली दैत्यगुरुं प्रति शृणु वत्स महाप्राज्ञ मा
वधानावधारय कथं शप्तं महाभाग वासवं देव दुर्ल
भं श्रीशुक्र उवाच सर्वेशे सर्वभूतेशे सर्वभूतसमा
हृते ब्रह्मेशविष्णुनमिते प्रणमामि सदाशिवे ब्रह्म
विष्णुशिवानां च प्रसूते करुणामयि जड़ानां ज्ञानदे
देवि त्राहि मां शरणागते तारिणी त्वं महादेवि वाग्
रूपिणि युगागमे अस्माकं ज्ञानदात्री च विष्णुमातर्नमो
स्तुते त्वं श्री त्वं ह्री सा विद्या सती त्वं च सुरेश्वरि आद्ये भ
वाद्ये सर्वेशे विश्वमातर्नमोस्तु ते शिवे शिवात्मिके
गौरि सर्वविद्यानिधे शुभे प्रसन्ना भव सर्वज्ञे सर्वमंत्र
काशने प्रसीद देवि चास्माकं सर्वभूतदयामयि इति
स्तवेन संस्तुता महाकाली करालिनी दण्डवत्प्रणि
पत्यादौ पुनराह गरीयसी आसवं च मया शप्तं कार
णं शृणु भैरवी पीत्वासवं महादेवि न सिद्धिर्जायते म
म तस्मात्तच्छप्तं महेशानि सर्वं निगदितं शृणु उवाच
सा महाश्रीकाली कालस्वरूपिणी प्रहसन्निव सादे
सा

वीप्सुक्ते दैत्यगुरुं प्रति अमेवंविज्ञातां सर्वां विद्यां शुक्राय पर
मदुर्लभां तेनैव देहबन्धनात्सिद्धिर्नेज्ञाता तानवस्था दर
श्रमेवं चिन्तस्त्वरापाने प्रायश्चित्तं विधीयते प्रायसंभाज
नेमद्देवर्णे रूप्यतयैव च ब्राह्मणो वेदवांस्त्रेवपिबेद्य
वारुणीं शुभां तमांसत्वरांपिवेद्देवनान्यथासिद्धिमाप्नु
यात् इति ते कथितं देवि सारात्सारं तमुत्तमं अथेषां सा
निविड्ढासाभ्राद्ध्येयाचेतिचक्रमात् अनिर्ग्रायश्चाचमादे
विधेरवैधेयतरा भवेत् तस्मात्तत्पविधौ ज्ञेया सर्वासि
द्धिकरी मता सर्ववर्णेष्मुहेशानि दद्याच्च त्रिविधां सुरा
मथवा सर्वसम्भूतं दद्याद्वापि गुडाद्रकम् तङ्कवाग
डं सम्मिश्रं दद्याद्देवि प्रयत्नतः नारिकेलोदकं कांश्यप
त्रे वा विस्रजेन्मधु ताम्रमन्त्रेण कांस्यास्त्र ग्रन्थपूर्णं
विधौ तथा अन्नकल्पं वासवे च दद्यादति मनोहरम्
रम्भापुष्पं शालमत्स्यं त्यजन्हयात्मत्रवितमः सर्वासि
द्धिमन्त्रकमन्त्रेण मोक्षमवाप्नुयात् साज्यस्य विल्वपत्र
स्य होमेन जगतीवसंतं महत्स्वहोमे देवेशि लभते सि
द्धिमुत्तमाम् लभते मज्जलोवाणीमहाहुम्याचमाध
कः कुलवारे कुलाष्टम्यां च तद्दर्शपा विशेषतः योगिनी
पूजनं तत्र साधने कुलपूजनम् यथा विस्तुतिथ्यां वि
ष्णुः पूजितो वांछितप्रदः तथा कुलतिथौ शक्तिः पूजि
ता वरदायिनी कुलवारे च तद्दर्शे पामष्टम्यां च विशेषतः
शोत्यविथ्यते तोयपूर्णं जवापुष्पं च वर्वरं चन्दनं चार्कक

स्तमेषु इष्णोचैवापराजिता श्रन्नदाने विशेषेण नि
त्यपूजाक्रमः स्मृतः श्रष्टोत्तरशतं जाप्यं यावज्जीवि
तमेव्यया सहस्रवाजपेयं मंत्रे नित्यपूजाविधौ प्रिये
महोग्रायाः सदा पूज्या पूजनेन कल्पकापरा स्तोत्रमंत्र
व्रतादीनां श्रनुष्ठानं स्मरणं प्रिये महाविद्यां वस्तुन्यैवा
ह देवं च योर्चयेत् प्राप्नोति तत्फलं सर्वं हरिसायुज्य
ता व्रजेत् वासुदेवो हरो ब्रह्मा तारिणीप्रकृतिः सदा
एकमूर्त्तिः सदा विन्नाएकमूर्त्तिः सदा स्थिता स्वर्गमो
क्षप्रदा देवी यत्र विद्याप्रदायिनी यत्र विद्यायशो लक्ष्मी
रायुरारोग्यवर्द्धिनी तस्मान्नां पूजयेद्देवीं गन्धपुष्पा
दिधूपकैः नैवेद्यैर्विविधैर्भक्त्या पूजयेत्तारिणीं सदा
आषाढे शयनं कुर्य्यात् सिंहे च परिवर्त्तनम् आश्विने वा
धयेद्देवीं पशुपायसभोजनैः रात्रौ पवित्रेण वर्द्धनाय
ते सुरसुन्दरि दिवा प्रबोधे ऽपि तथा स्वप्ने ऽपि च कदाच
कदाचन शुक्लाष्टम्यां चटाष्टम्यां चटस्य च विशेषतः
माघमासस्य च विभागेषो सम्पूजयेत् सुधीः पीठार्द्धं तम
हादेवि यत्र सिद्धिरनुत्तमा पीठानां परमे पीठं काम
रूपं महाफलं तत्र यत्क्रियते पूजा मह्यं वापि महेश्व
री विहाय सर्वपीठानि तस्मिन्देहे वसाम्यहम् तस्मा
च्छतगुणं प्रोक्तं कामाख्यायोनिमण्डलं तेषां फलं म
हेशानि वक्तुं किं शक्यते मया तत्र कोटिगुणैः सार्द्धं
यावत्सतितारिणी मतपीठं बलेन वक्तुं गुह्यं सर्वम्

ह्रे॰
श्री॰तं॰
१८

18

त्वावहम् यतो देवाश्च वेदाश्च मुनयश्चैव भावजाः स
र्वेष्याविर्भवंत्येते तेन गुप्तं सदा कुरु द्विविधं चैव यत्
पीठं गोप्यं तन्महेश्वरि व्यक्ताद्गुप्तं महापूर्णं पदुराप
साधकार्थिभिः गुप्तं सर्वत्र देशेन तु लभ्यते कुलसुन्दरी
पीठप्रसंगाद्देवेशि पीठानि शृणु भैरवि मुख्यानि तानि म
हाप्राज्ञेष्वष्टस्थानानि पानि च सिद्धिप्रदानि साङ्गना
महद्भिः सेवितानि च पुष्करं च गयाक्षेत्रं तथा ग्रवटंत
थावरापर्वते चैव शिवं वामरकंटकम् नर्मदायमु
नायिंगागंगाद्वारं तथा प्रिये गंगासागरसंगं च कुशा
वर्तं च विल्वकम् श्रीनीलपर्वते चैव कलम्बकुब्जके
तथा भृगुतुंगं च केदारं सर्वप्रियम् महालयम् भृगुभं
गवइति पाठांतरम् ललिता च सुगंधा च शाकम्भरी
पुरे प्रियम् कर्णतीर्थं महागंगा लग्निकाश्रममेव च
कुमारं त्वं प्रभासं च तथा धन्या सरस्वती अगस्त्याश्र
ममिंद्र मैकान्वाश्रममतः परम् कौशिकी सरयुः शो
णज्योतिः सरपुरः सरम् कामोदके प्रियं श्रीमत् प्रि
यमुत्तरमानसम् मतंगवापी सप्राब्धिमन्यह्विसु
पदं महत् वैद्यनाथं महातीर्थं प्रियः कालंजरो गिरिः
वामोच्छेदहरोच्छेदं गंगोच्छेदमहानलम् भद्रेश्वरं म
हातीर्थं लक्ष्मणोच्छेदमेव च जानीहि प्रियस्पृष्टा च का
वेरी कपिलोदकाः सोमेश्वरं शुक्लतीर्थं हंसवेणा प्र
भेदकः पाटला च महाबोधि नगतीर्थमदंतिका पु

लंपर्णमेश्वरं देवि तथा मेचवने हरेः पेलं रमणकं चै
व गोवर्द्धनमनप्रियम् हरिश्चन्द्रं पुरश्चन्द्रं एणूदक
मयेप्रियम् इन्द्रनीलं महानादं तथैव प्रियमेलकं
पंचासर-पंचवटीवटीपर्वतिका तथा गंगाविल्वव
ण्णसंगः प्रियनादवटस्तथा गंगावामाचलं चैव तथै
व ऋणमोचनम् गौतमेश्वरतीर्थं च वशिष्ठतीर्थमेव
च हारीतकं तथा देवि ब्रह्मावर्तं शिवप्रदम् कुशावर्ते
मतिश्रेष्ठं हंसतीर्थं तथैव च पिण्डावकरणं ख्यातं हरि
द्वारं तथैव च तथैव बदरीतीर्थं रामतीर्थं तथैव च
जयंते विजयं तत्र सर्वकल्याणदं प्रिये विजयासार
दातीर्थं भद्रकालेश्वरं तथा अश्वतीर्थं सुविख्यातं त-
था वेदशिरा प्रियः ओघवती नदी चैव तीर्थमस्यपद
तथा छागलिंगमात्स्यगाणाकरवीरपुरं तथा सप्तगो
दावरं तीर्थं सर्वधर्म्मफलप्रदम् अयोध्यामथुरामाया
पुरीद्वारावती हरेः विद्यापुरमवंती च कांचीमंगल
कोटरम् नकुलकोटरं वा शकुलकोटरं वा मंगलकु
ह्वकम् इति पाठान्तरम् कालीं च हैगुप्ततीर्थं सिद्धाख्य
सर्वमोहनं लिंगाख्यमिति पाठान्तरम् किरीटउत्तरा
तीर्थं दक्षिणतीर्थमुत्तमम् विशालतीर्थं कासाख्य
वनं वृन्दावनं तथा ज्वालामुखी हिंगुला च महातीर्थ
गणेश्वरम् जानीहि सर्वसिद्धीनामिहत्स्थानानि सुन्द
रि अत्र सन्निहितानि स्युः सर्वे देवा महर्षयः पितरो ये

बृ॰
नी॰ तं॰
१९

19

गिनेश्चैवयेयेसिद्धिपरायणाः ॥ आसुसिध्यंतिकार्याणि
श्रद्धाभक्तिमतांप्रिये ॥ शुक्लपक्षकालेपठेद्यस्तुनतत्पुण्य
मक्षयंभवेत् ॥ अष्टकालेपठेद्यस्तुकृष्णैकादशापिभ-
क्तितः ॥ अक्षयंतद्भवेद्दाकंपितॄणांपरमेश्वरम् ॥ अ
स्मिन्स्थानेजपेद्यस्तुसिद्धिर्भवतितत्क्षणात् ॥ पठे
द्यस्तुइतिवापाठः ॥ अथवक्ष्येमहेशानियत्रया
देवतास्मृता ॥ यत्रतेयानिनामानिकथयिष्यामितच्छृ
णुमहेशपरमानन्दैवत्कथामृतवारिधौ ॥ पुष्करे
कमलाक्षीचगयायांचगयेश्वरी ॥ अन्नपात्रवटकेऽम
रेशामरकंटके ॥ वराहपर्वतेचैववाराहीधरणीप्रिया
दुर्म्मदानर्म्मदायांचकालिन्दीयमुनाजले ॥ शिवास्तना
वगंगायांश्रमवातेहलिकाश्रमे ॥ कुमारधामेकौमारी
प्रभासेसरसूजिता ॥ काश्यपाचैवान्नपूर्णाचवृद्धाविंध्यचस
रस्वती ॥ महाविद्यामतमेधाश्रमगल्याश्रमकेतथा ॥ कौ
शिकीतिप्रियनामकौशिकामृतकौशिके ॥ हृतकौशि
केइतिपाठांतरम् ॥ सारदासरस्वतीरेषाणेचकनके
श्वरी ॥ स्वप्रकाशावशादविन्ध्यानिर्म्मितोऽससंगमे ॥ श्री
रङ्गश्रीगिरौचैवकालीकालोदके ॥ तथा महादेवीम
हाबुद्धिनीलाचोत्तरमानसे ॥ मातंगीस्यान्मतंगेवपु
मार्हिविष्णुपादके ॥ स्वर्गदास्वर्गमार्गेचगोदावर्यांगवे
श्वरी ॥ विमुक्तिश्चैवगोमस्याविप्रगावामहाबला ॥ श
तप्रभाशतरूपाचन्द्रभागाचतत्रैवे पैरावत्यांचईश्री

मसिड्डिदासिड्डिनीरके दत्तपंचनदे चैव दत्तिणांब
प्रकीर्त्तिता श्रोजिसेवीर्थेदाचत्वसंगमातीर्थसंगमे
वाहृदायामसंनाते कुरुक्षेत्रे चैव पेतएनतपस्विनी पु
एपतमाभारतीभरताश्रमे सकथाने मिषारण्ये पा-
तेसे च पाण्डवाननना विशल्या च विशालाक्षी सुएश्चेशि
वात्मिका अडाकनखेले तीर्थे सुडवुडि सुनीश्वरे सवे
शास्त्रमनागौरीमान से च सरोवरे नन्दापुरे महानन्दा
ललिते ललितापुरे ब्रह्माणी ब्रह्मशिरसि महापात
कनाशिनी पूर्णिमा चन्द्रमसा ये: सिचयंती प्रिया सदा
जाह्नवीसंगमे नन्दपित्रि: स्वधा नैपिन्तनबहिदा पुण्या हवे
एवर्ता च पुण्या घोरपापनाशिनी शोणे महाविरणी चार
रूपा चैव महोदरी स्वर्गच्छेदे महारात्रि: प्रबला च म-
हावने भद्रा च भद्रकाली च भद्रेश्वरी श्वराश्रिया भद्र
श्वरे रमा विष्णुप्रिया विष्णुपदे तथा दारुण्यानर्मदा
ऋदेकावेर्यां कपिलेश्वरी भेदेनी कृस्नवेण्या पंपाभे
देसुभवासिनी सुडावशुक्लतीर्थे च प्रभा रामेश्वरे त
था महावीथी महावुड्डि: पाटले पाटलेश्वरी सरसा
नागतीर्थे च नागेश्वरी नागवन्दिता मंदते च मदतीव
प्रमदा च मदंतिका मेरुस्वनाम षवने विष्णुतसौद
मिनीक्क्षपा मेघवलाभिद्यवने इति पाठांतरम् रामे
श्वरे महासिड्डिवीराचेलापुरे सती श्रियैरमणा के तुंगा
सर्वे शास्त्रसुन्दरी कात्यायनी महादेवी गोवर्द्धने । सि

बृ॰ कातथा शुभेश्वरी हरिश्चन्द्रपुरस्थन्ते पुरेश्वरी हृष्यूद
भे तं॰ के महावेगा मेनाकेऽखिलवर्द्धिनी इन्द्रनीले महाका
२॰ निरत्नवेशा सुशोभना माहेश्वरी महामादे महातेजा
महाबला पम्पासरसि शांरंगा पंचवट्यां तपस्विनी व
टीपर्वदिकायां वपंचवर्णा सुरंगिणी सगमे विन्ध्यगं
गायां विन्ध्यश्री विन्ध्यवसिनी महानद्यां नन्दतटे गंगा
वामाचले शिवा आर्यावर्ते महाश्यामा वेविश्वकिरणे मोव
ने अट्टहासे च चामुण्डा नन्ने तुशी गौतमेश्वरी वेदमयी ब्र
ह्मविद्या वाशिष्ठ वमरुन्धती हारीते हरिणाली च ब्रह्मा
वर्ते ब्रह्मेश्वरी गायत्री चैव सावित्री कुशावर्ते कुशप्रिया
हंसेश्वरी महातीर्थे परहंसेश्वरी निच पिण्डवकरणे धर्मा
मरसा सुखदायिनी नारायणी वैष्णवी सा गंगाद्वारे विशु
किदा श्रीविद्या वदरीतीर्थे वामतीर्थे महाधृतिः जयंती
वजयंते वैविजयंयन्ते पराजिता विजया च महाबुद्धिः
सारदायां च सारदा सुभद्रा भद्रा भव्या भद्रकालेश्वरे
तथा महाभद्री भद्रकाली हयतीर्थे गवीश्वरी वेददा
वेदमाता च वेदेशा वेदमन्त्रके ओंच वर्णा महावीर्या
महानद्यां महोदया वल्मीकाज्ञपदे चैव कांक्षा गलिंगेव
लिप्रिया मार्त्तण्डे जगन्माता करवीरपुरे सती मलि
नी रंगिणी वामा परमा परमेश्वरी सप्तगोदावरे तीर्थे
देवर्षीशा गोविलेश्वरी अयोध्यायां भवानी च जयदा ज
यमंगला माधवी मथुरायां च देवकी यादवेश्वरी ह

न्दागोपीश्वरीराधारासवृन्दावनेरसे कात्यायनीमहा
मायाभद्रकालीकलावती चन्द्रमालामहाशान्तिर्म
हायोगिन्यथीश्वरी व्रजेश्वरीप्रशादेविव्रजश्रीगोकुले
श्वरी कांच्यांकनककांचीस्यादवंत्यामतिपावनी विद्या
विद्याधरेचैवविमलानीलपर्वते राजेश्वरीघनगजेश्वरीवि
मलापुरुषोत्तमे विरजायागयापूर्णाचभद्रेशीभद्रकर्णि
कान्तमालिमेत्तमाग्रीवस्वाहाहासागरसंगमे कुलश्रीवेश
हुङ्क्ष्माधवीमाधवप्रिया मंगलामंगलेकोटराठे
मंगलचण्डिका ज्वालामुखीशिवापीठेमलारेभुवने
श्वरी कालीचहेगुह्यकालीकिरीटेचमहेश्वरी किरीटे
श्वरीमहादेवीलिंगाखिलिंगवाहिनी सालातत्सर्वत्रभ
क्तानामभक्तानांकुत्रापिन श्रुणुत्वन्तसंप्रवक्ष्यामिसि
द्धिस्थानानिसुन्दरि सर्वपापविनाशानिसर्वसिद्धिप्र
देन्येणि निर्मितानिशिवेनेहसिद्धस्थानानियानिव
श्रुत्वामनसिभाव्यानिप्रकाशयाम्यधिकारिषु श्रमरेशा
महापीठेईशोङ्कारसंज्ञकः तत्रदुर्गाहृदयनामचण्डि
काचमहेश्वरी प्रभासेसोमनाथाख्योदेवदेवीचस्कन्दरेतणा
देवदेवाधिपःशम्भुर्नैमिषेचमहेश्वरः तत्रप्रस्तावदे
वीचशिवीनीलिंगधारिणी पुष्करेचराजगन्धिःपुरुहू
तामहेश्वरी श्रीपर्वतेप्रियनामशंकरस्त्रिपुरान्तकः मा
याविषंकरीतत्रभक्तानामविलाष्यदा जप्येश्वरेमहा
स्थानेशंकरीचत्रिशूलिनी त्रिशूलःशंकरस्तत्रसर्वपा

रु:
भै· तं·
२१

21

पविमोचकः अम्रातकेश्वरे सूक्ष्मः सूक्ष्माख्यापरमेश्वरी
महाकाले महाकालो महाकाली महेश्वरी मध्यमे शिव
श्च सर्वश्च सर्वाणी परमेश्वरी केदारेश्वर ईशानो देवी स
मार्गदायिनी भैरवः शम्भुर्भैरवी परमेश्वरी गयाक्षेत्रे
मंगलाख्या शिवाः पंच प्रपितामहः कुरुक्षेत्रे शिवः स्था
णुः शिवा स्थाणुप्रिया परा इष्टलाभे स्वयम्भूस्तु देवी स्वा
यम्भुवा मता उग्रः कनखले प्रोक्तः शिवोग्रा शिववल्ल
भा विमलेश्वरे विश्वस्तु विश्वा विश्वप्रिया सदा अट्टहासे
महानन्दो महानन्दा महेश्वरी महान्तको महेन्द्रे च पार्व
ती च महान्तका भीमेश्वरो भीमपीठे शिवा भीमेश्वरी त
था वस्त्रापदे भवो नाम भवानी भुवनेश्वरी अर्द्धकूटे
महायोगी रुद्राणी परमेश्वरी अविमुक्ते महादेवो विशा
लाक्षी शिवा परा महालये हरो रुद्रो महाभागा शिवा त
था महाबलश्च गोकर्णे शिवा ज्ञेया चवाण्डिका शिवा
भद्राचद्रेति पाठत् भद्रकर्णे महादेवो भद्रा च कर्णिका
तथा सुवर्णाक्षे महस्राक्षस्तु उत्पला परमेश्वरी स्थाणु
संगे शिवः स्थाण्वीश्वरः स्वामी स्थाणुः शिवा कमलालये म
हास्थाने कमलाक्षो महेश्वराः कमलाक्षी महेशानी स
कलार्थप्रदायिनी छागलाण्डे कपर्दी च प्रचण्डा च महेश्व
री कुण्डे राजानरण्डे च मन्थ्याख्या परमेश्वरी माकोटास्थे म
हाकोटः शिवा च मुण्डेश्वरी मण्डलेश्वरपीठे च शं
करः स्थाणवी शिवा कालञ्जरे नीलकण्ठो हरकाली शिवा

मता स्थलेश्वरोस्थलो नाम्नास्थलाख्या परमेश्वरी मण्
लेश्वरपीठं च करवीराचलेश्वरः श्रीमच्छ्याम्रपुरे साता
डरनामा सभापतिः शिवः सभापतिर्नाम यत्र नृत्यति शं
करः आत्मानन्दमहामोदपूर्णानन्दमहार्णवे नृत्यत
यत्र देवेशं देवं शीघ्रपशुपतिं यत्रास्ते महादेवो भक्ता
नांवरदो भवेत् नृत्यते यत्र देवेशो वीरसे लोके विमुच्यते
पुण्यस्थानेषु सर्वेषु स्थानमेतन्महोत्तरं यत्र कर्माणि
सर्वाणि अनन्तानि भवन्ति वै अस्मिन्महोत्तमे स्थाने शिव
गंगाख्यमद्भुतं तटाकमस्ति तत्तीरे दक्षिणे नृत्यतीश्वरः
तटे केऽस्मिन्वसन्त्रात्वा सभानाथं समीक्ष्य च श्रेष्ठा
न् समहत्वं तज्जपेच्छ्रद्धा मुदान्वितः यानि नेकधितानम
सदा तिष्ठन्ति देवताः पितरः सिद्धगन्धर्वाः सिद्धयः सर्व सि
द्धिदाः अत्र दत्तं हुतं जप्तं स्नानमत्यपुण्यदं यद्दत्तम
कीर्त्तितं नाम तेनैव परिपूज्य च प्राणवादिष्टं दैवतं नलभ
तेः भीष्टमुत्तमं भोजयेद्ब्राह्मणान्पात्रसो तयं फलम
श्नुते इहनानासुखं भुक्त्वा हरगौरीपुरं व्रजेत् शोकदुः
खविनाशाय करुणानिधिरीश्वरः त्रिसिमेसमपालो पु
ण्यैतेत्राणिभूतले अनेकपुण्यपुण्डानामनेककालसा
धनैः आलिकानां भवेदत्र निवासः साधनं स्तुतिः रति
रिति पाठान्तरम् तस्माद्यत्नेन कर्त्तव्यमत्र साधनमुत्त
मैः इदानीं स्मृणवावेंशिपीठं सर्वागमस्तदरं अतमाला
मयंपीठं ब्रह्मिमे परमेश्वरि यत्र सिध्यन्ति कार्याणि

हं· भे·तं·
२२

22

ष्यतिलेशंकरस्यच विलोरगार्थयेयोधस्यतनक्रियाया
महेश्वरि अन्येषांचैवदेवानांपुष्पदन्त पदनिवासिनां
प्रसादोहिभवत्यस्तुतत्रमेप्रीतिरुत्तमा प्रियेतेकथयि
ष्यामिअनन्तमालात्मकंपरं मातृश्चंयत्रसर्वेषांअस्मदा
दिदिवौकसां अस्माभिश्चमहद्भिश्चयद्यत्स्थानमलं
कृतं तत्तन्महोत्तमंप्रोक्तंसर्वसिद्धिप्रदंप्रिये महान्तो
यत्रतिष्ठन्तिसाधयन्तिपरंपदं तत्तन्महोत्तमंस्थानंस
र्वसिद्धिकरंत्वरणं सतीभिःसाधुभिःकान्तेयद्यत्स्था
नमलंकृतं तत्तन्महोत्तमंस्थानंसर्वकल्याणदंप्रिये
अमरेशपुरंचैवप्रभासंनाकपुरंतथा आम्बिकापीठम
न्तंमनन्तपुरमेवच अनिरुद्धपुरंचैवतासितथादिति
पुरंपरं अणिमादिपुरंचैवअरमेययपुरंपरं अन्नपू
र्णामहापीठमम्बुजाक्षिपुरंतथा आदिपीठानन्दपी
ठौवामोदावादिस्तकरौ आसुसिद्धिपुरंचैवयथायत
पुरमेव अक्रम्यादित्यपीठौचआद्यादिनाथपीठको
इष्टनामपुरंचैवइन्द्रिणापुरमेवच इलोदयगिरिश्चैव
इलानेनुपुरेप्रिये इन्द्राणीन्द्रोश्वरश्चैवइल्लानन्दपुरंत
था पुरमितुवतीमामतश्चैवनुविजयपुरं ईश्वरेश्वरपा
णोचईशानेन्द्रोश्वरीपुरं ईशान्येशापुरंदेविकथितं
पीठमुत्तमं कामरूपंप्रियेवाराणसीनेपालमेवच पौ
ण्ड्रवर्धनपीठंचपावकंकान्यकुब्जकं पुण्याद्रिमर्बु
दंचैवएकाम्रमात्रकेश्वरं त्रैपुरंकामकोट्यंचतथा

गुप्तेश्वरं वरे कैलासपीठकेदारशुभचन्द्रपुरं तथा श्री
पुरं च तथा काल्याः पुरं जालन्धरं तथा मानवे बिल्वपी
ठं च देविकोटं तथैव च गोकर्णे मारुतेशं च तथाट्टहा
समेव च शुभकानामगोत्रं च पलापुरमलिप्रिये महा
पथपुरं चैव ओंकारपुरमेव च जयदं च जयपुरं रक्त
यनीपुरं तथा हरिद्वापीठकं चैव प्रियवल्लीरपुरं प्रिये
गजाह्वयपुरं चैव उड्डीनपुरमेव च प्रयागं च तथा
षष्ठीपुरमेव शिवप्रदं मायापुरमतिश्रेष्ठं पुरं च प
रमेश्वरं श्रीशैलमेरुपीठं च हिमालयमहागिरिं म
हेन्द्रपुरपीठं च तथा वलीपुरं प्रिये हिरण्यपुरपीठं
च महालक्ष्मीपुरं तथा चण्डीपुरमतिश्रेष्ठं तथाब्रा
यापुरं प्रिये ज्वालापीठमिदं देवि मङ्केपुरप्रकाशये
समुद्धरेद्दमान् लोकान् मत्सम्बन्धविधानतः ससा
गानलसंग्रामान्विताश्चपुविशीर्णतान् कृपयास्त
वर्षिण्याग्रभिषिच्योद्धरप्रिये शृणु मल्लिमहत्कांतेय
शापलिमहत्सखे महाजनप्रसादोऽस्ति मत्प्रीति
लोकरक्षणे मत्प्रसंगो मदालापो मत्सेवा मदनु
ग्रहः मत्कर्ममममम सम्बन्धो मन्नाममममचिन्तनं म
त्कथा मदनुध्यानं मदावेशो मद्दर्शनं मदीक्षणम
देकं च मन्मतिर्मन्नतिः स्तुतिः मद्गानं मेपुरेनास
मत्कर्मादियोगप्रवच मन्नाम वैमन्मनवो मच्चेष्टा
मत्प्रियस्पर्शा एकैनैव हृतात्मस्य मदनुग्रहभाग

हे॰
भै॰ तं॰
२२

२३

भवेत् यद्येतत्तीर्थपाठे पुत्रदाम्सुलभते प्रियम् मन्
त्रग्रहणादेव निष्पापो जायते पुनः साधनाल्लभते सि
द्धिः सिद्धे तेन्द्रेष्टदीर्घितः मन्त्रानुग्रहणेनूनं मन्त्रोपकार
णं परम् गृहीत्वा नानार्थं येद्यस्तं न जाने किं समे पुनः स
वलोः स्वरवृ जोऽपि नवै भवति कामदः नाम्नाप्येद्यदि
तन्मूलं कोदाघलस्पयत्ते न सिध्यति सकलक्रियाः
तस्मादघतत्कथितं तव भं तत्र यत्नः फलप्रदः विनाय
केन किं किं स्यान्न जाने दिजयेसवि सेति तीर्थानि सर्वा
णि भास्करोऽयं हुताशनः तारकाचन्द्रमा ज्योतिर्जल
दाजलमेव च वसुधादिग्रहा येऽन्ये दिशो विदिशा पर्व
च तुलसी ब्राह्मणाश्चैव पुराणानि बहूनि च शैवाश्चै
ष्णवाश्चैव सौराधर्मः सनातनः मद्भक्ता विनयप्र
ज्ञाशरणाश्च निरंतरम् उपाया विविधाः संति स्वप
त्राणहेतवः तथापि न यतंते ह्येतथा वेत्ति किल्वि
षम् राजकोपप्रशमार्थं किं किं न स्यात्तदर्थिनः स्व
खंडःखोपभोगस्य देशाद्देशांतरं तथा प्राप्याप्राप्य तथा
वल्ली दिवा रात्रिस्त्रिष्वेव च इन्द्रियस्पर्शभोगाश्च मेध्या
मेध्यं च दर्शने यत्नायत्नकृते कार्ये सिकामिकमहा
दर्पिः भुक्ताभुक्तशरीरं तु स्वदेशाश्च कुदेशकः प्रियवा
गप्रियवाकं च दूरे निकटमेव च सुखं दुःखं तथा वृद्धि
र्नानाकर्मप्रियाप्रियम् सर्वेषां ह्रासवृद्धी च वपुषा
नि गीमार्गगामी धनानां स्थितिनाशौ च गत्यानावत्तयास्य

ती वयोयौवनरूपाणां प्रक्रमं सर्वमेवच पश्यंतोऽपि
न पश्यन्तो ज्ञानिनोऽज्ञानिनः सदा तस्माद्बुद्धा मयैत
दैश्वर्याद्धि भावसिद्धिदा अस्मात्सद्भावना यस्य सोऽस्माद्
प्रतिपद्यते तस्मात्साधूपदेशाद्धि गतव्यमति यत्नतः
प्रमादादपि नासाधुपथे वै ज्ञान[illegible]हिभिः इति सर्वस
मालोच्य यथार्थं बुद्धपाणिते श्रावकास्त्रिविधधर्मं प्रवर्त
यन्तु विव्रतान् मत्पदाम्भुजसेवाल्लब्ध्वेनं मम सत्वि
थिम् कीर्त्तितमन्त्रैः साद्धं प्राप्तुः परमनिर्वृतिम् प
तैर्मदुपदेशोत्थं शृण्वात्मा महामते तत्प्रसादादिम
लोकाः सूरिणः सम्महाप्रिये अत्रते प्रियनामानिश्र
णुष्व नगनन्दिनि कामेशा कामरूपे तु पूर्णा काश्यपा
विमुक्तिदा नेपाले पुण्यदा पुण्यसर्वेशायोगेश्वईने
धर्मबुद्धिः स्वधा चैव सत्स्वदा पापमोचनी पारसेपरमा
नन्दा ब्रह्माणी कान्यकुब्जके पुण्याख्ये च महापुण्या पूर्णा
यज्ञफलेश्वरी कामाख्या त्वर्बुदे देवि यमदा शिववल्लभा
एकाचैकाम्रके देशे सरूपेशा मुक्तेश्वरे त्रिपुरेसुन्द
री दिव्यरूपाखिलमनोहरा कामकोटे महापीठे प्रम
दामदनालसा कामेश्वरी रतिश्चैव भर्गुतुर्ण्याब्रजेश्वरी
ब्रह्मेशा च तपोलक्ष्मीः कैलासे भुवनेश्वरी केदारे वार
दा चैव मामताचन्द्रपुरे सिता कलावती प्रभेशा च श्रीपु
रे श्रीरमा प्रिया कुमारी ब्रह्मवर्ण्या च कन्या च कन्यकापु
रे जालन्धरे महापीठे नागार्ज्जुनिमुखी शुभा ज्वाला

बृ॰
नी॰ तं॰
२४

मुखी लोलजिह्वा सर्वेशा च सुरंगिणी मालवे च महावि
द्या विल्वपीठे च रूपिणी रूपवती महादेवी देवीकोटेः
खिलेश्वरी गोकर्णे त्रिपपीठे तु रुद्राणी सर्वमंगला प
र्वते हरपीठे च गान्धारी स्वर्गाम्बिका अट्टहासे महापी
ठे भीमकाली च कालिका विरजे मुक्तिहे हैमवन नमः स्व
स्ति स्वधामयी जयश्री राजलक्ष्मीश्च सर्वेशा राजपर्वते
पल्लीपुरे महासम्पत्माहेश्वरी महापथे गायत्री ब्रह्म
रूपा च तटे सरोकारपीठके जयाजयपुरे देवी जयदा
जयमंगला विजया मंगला गौरी उज्जयन्यां सदाशिवा
गौरीश्वरी महादेवी हरिद्वारपीठके शिवा तीरपीठे तु गा
या च लीना ख्यातिर्यमपुरे भाराजेश्वरी महालक्ष्मीर्हस्ति
नापुरवासिनी कमला विमला भक्ती रौद्री च नीलप
र्वते योगेश्वरी त्रिवेणी च निश्रान्ता ब्रह्मरूपिणी सिद्ध
स्थली कामधेनुः षष्ठी षष्ठीपुरे प्रिये मायामायापुरे
देवी सुरभी सौरभेश्वरी विलासिनी महानन्दा प्रियव
दनपर्वते महावज्रेश्वरी ब्रह्माशमनेश्वरपीठके भ
वानी भवभक्ता च श्रीशैले शिववल्लभा देवनाथा स्वर्ग
लक्ष्मीः कनकामरपर्वते उमा गौरी सती सत्या पार्वती
हिमपर्वते इन्द्रेश्वरी सुरारा ध्यामाहेन्द्रे जगदीश्वरी
ब्रह्माभोगेश्वरी नित्या श्रीमहल्लिपुरे शिवा स्वर्णक
नका वामा हिरण्यपुरपीठके महालक्ष्मीर्माहेशानी
महालक्ष्मीपुरेऽम्बिका चण्डपुरे प्रचराज्ञा च चण्डा च चण्ड

24

एउवनीशिवा क्षेत्रे मे च खनो चैव मायाक्षेत्रेश्वरी तथा
कालीचक्रे महापीठे कालीकालात्मिका तथा लिंगा
ख्ये भैरवी विद्या विजया जाह्नवी तटे इति ते कथितं दि
व्यपीठक्रमम् उदाहृतं अतिगुह्यं महेशानि कथितं स
रगणार्च्चिते महाभक्त्या महेशानि प्रकाशमुपपा
दय तेषां भागधेयेनैव कथितं मन्त्रखोदितं अकु
ष्ठ कथितं भद्रे अतिप्रियतमे शिवे सारात्सारतरं
सर्वं कथितं तव सुन्दरि इति श्रीमहानीलतन्त्रे सर्वतं
त्रोत्तमोत्तमे भैरवपार्वतीसंवादे तत्र राजेपंचमः प
टलः श्रीदेव्युवाच भगवन् सर्वधर्मज्ञ सर्वशास्त्र
विशारदः इदानीं श्रोतुमिच्छामि पूजनं कुलपूजने
यत्कृते साधको वीरः सद्यो मोक्षमवाप्नुयात् एक
मेतत्कुलशास्त्रज्ञः पूजार्हं तत्र भैरव कथयस्व महेशा
न यदि स्नेहोस्ति मां प्रति श्रीभैरव उवाच कथितं त्वया म
हापुण्यं विस्तरेण तपोधने सर्वे एव सुराः पूज्याः सत्स
ब्रह्मादयः शिवे एका चेद्युवती तत्र पूजिता चावलो
किता सर्वैश्चैव परा देव्याः पूजिताः कुलभैरवी श्राद्ध
वेने च मध्ये च सा हि पूजा विशेषतः न पूजयति चेत्का
तो वहुविघ्नैर्विलिप्यते पूर्वार्जितफलं नास्ति का क
थापरसाधने नवशक्तिर्महेशानि पंचशक्तिश्च भैर
वि पूजिता त्रिगुणं सर्वं सगुणं कारयेद्यतः पृथिवी
शास्य सम्पन्नो ब्राह्मणो वेदपारगो दत्वायत फलमाप्नो

वृं॰
श्री तं॰
२५

25

नितत्फलंकौलिकार्चनात् अन्नदानेसहस्रभ्यः शते
भ्योयज्वनामपि तेषांभोजनदानेन तत्फलंकौलिका
र्चनात् वापीकूपतडागानि कृत्वाचाशिवहस्तयाः दाना
त्यत्फलमाप्नोतितत्फलंकौलिकार्चनात् यदिभा
ग्यवशेनैववारमेकंप्रपूजयेत् कृतार्थास्तेहिनिर्वाण
यांतिदेवीपुरेस्थिरं पुरश्चरणकालेऽपियदिस्यात्पीठ
पूजनं तेनैवपीठपूजासामान्यसापिनहीयते देवीको
टेमहाभागाउड्डीयानेचभैरवीयोनिमुद्राकामरूप
महिषासुरमर्दिनी कात्यायनीकामभूमौकामाख्या
कामरूपिणी जालन्धरेचपूर्णेशीपूर्णशैलेचचण्डिका
कामरूपेततादेवीपूज्यादिक्करवासिनी अथवाकाम
रूपस्यदर्शनेयदिभाग्यतः तदाभगादिदेवीनांपूजा
तत्रविधीयते यदिभाग्यवशेनैवकुलदृष्टिःप्रजायते
तदेवमानसीतत्रतासांत्वमेवप्रकल्पयेत् भगिनीभग
जिह्वाचभगास्याभगमालिनी भगिनीचभगांतीचभग
कर्णीभगावर्चा भगनासाभगस्तनीभगास्याभगसर्पि
णी तत्रसंपूज्यगन्धपुष्पैर्मानसैर्गुरुमेवच नमस्कृत्यवि
धानेनस्वयमस्तोभितः संवीक्ष्यादर्शणंपूजयेद्विश्वचक्र
ऋषभमनुमापतिं अष्टम्यांपूजयेच्छक्तिंसर्वसिद्धिप्रदा
किल केशसंस्कारकर्माणिकारयेत्सर्वदाप्रिये आ
दावानीयदेवेशिस्वकांतांवापरस्त्रियं अथमेवासनं
दत्वापाद्यंदद्यात्ततःपरं अर्घ्यंदद्यान्महेशानियथोक्त

विधिना शिवे आचमनीयं च तथा दद्यात्स्वधया प्रिये
स्नानीयं परमेशानि वेष्टितेन दापयेत् गन्धं दद्यान्म
हेशानि गन्धानामष्टकं तथा पुष्पं दद्याद्वरारोहे गन्ध
युक्तं मनोहरं धूपं गुग्गुलं दद्यान्महादेव्यै मनोहरं
दीपं च सर्पिषा दद्यात्ताम्राधारे सुशोभने नैवेद्यं परम
दद्यात्सुस्वादु सुमनोहरं नानाद्रव्ययुतं दद्यान्नारिके
लघृतेन तथा रम्भाफले बीजपूरे श्रीफले श्रीनिकेतने
मधु दद्यान्महेशानि पलद्वयमितं शुभे घृतं दद्यान्महे
शानि नूतनं पलमानतः नानोपहारसंयुक्तं दधिउ
गन्धयुतं तथा ताम्बूलं परमे दद्यात्सुस्वादु च सुवासितं
कर्पूरादिसमायुक्तं गुवाकेन समन्विते चर्व्यं चोष्यं तथा
लेह्यं पेयं दद्यान्महेश्वरि जलं दद्याद्वरारोहे कर्पूरादिभि
वासितं यद्यदिच्छति तस्मिन्नेव काले सुरगणार्चिते
तेनं दद्याद्विशेषेण येन तुष्यति सुन्दरि सप्तवर्षाष्टवर्षी
या नववर्षा च या भवेत् दशवर्षा महेशानि एकादशा-
गता तथा द्वादशवर्षीया संप्राप्ता तथा त्रयोदशी शुभे चतु-
र्दशी तथा देवि तथा पञ्चदशी तथा षोडशवर्षा तथा दे
विशेषा कार्या प्रदानतः सा केशसंस्कारणं कुर्यान्नानाद्र
व्यमनोरमैः ततो दद्यान्महाद्रव्यं येन तुष्यति मानवी
ल्लनहृद्वं रमाबीजेन तु हृदये भगद्वयं कलायः परमेशा
निलिखेद्गंगाधरद्वयं योन्यधः कामिनीयुग्ममरूहद
येयोन्यधः कामिनीयुग्ममरूहद्वये लिखितं प्रिये पाद

कुः
मी तं:
२९

26

पद्मतले विस्ववीजं परमडल्लभं संलिख्य विधिवद्
क्काशिरीषहंतकेनवै भगे लिखेन्महेशानि वालावी
जं महेश्वरि ऊष्ठहृदये भगासे व लेखेन्मा कनकस्य च हल्ल
हृदये काकिनी च लेखेनीया वदेशिकैः रक्तवस्त्रं महेशा
नि दद्यादिदं मनोरमं रक्ताम्बरचन्दनेनैव लिखेद्बीजं म
हेश्वरि भगेष्वञ्जलिं दत्वा प्रणमेद्दण्डवद्भुवि एवंवा
रत्रयं कुर्याद्यावद्दृष्टिर्न जायते मूलमंत्रं महेशानि
जपेत् पर्वतमस्तके सहस्रस्य प्रमाणेन जपेत्तत्र महे
श्वरि अष्टाविंशतिमानेन तत्रस्य जपति प्रिये अष्टोत्त
शतं योनिगर्भमध्ये जपेत् प्रिये तासामभीष्टसिद्ध्यर्थं
कुर्यात् पर्वतमस्तके मूलं जपेन्महेशानि ताड्ये दयो॰
निमण्डले तत्तत्स्वयं पुरःस्थित्वा सिद्धो भवति साधकः
कालीप्रयोगमेतद्धि ज्ञानीहि सर्ववन्दिते कालीतारामहा
विद्याविपुराणां महेश्वरि एतासां भैरवीणां च प्रयोगात्
सिद्धिमाप्नुयात् वलिं दद्यान्महेशानि सन्ध्याकाले शिवा
लये अदत्वा च महादेवि वलिं सर्वं हि तं प्रिये शिवाये व
वलिं दद्यात् सर्वयत्नपुरःसरैः अन्यथा सिद्धिहानिः स्या
न्नात्र कार्या विचारणा प्रांतरे विल्वमूले वा श्मशाने वा
पि साधकः निर्जने वा वने घोरे हर्म्ये वा प्रांगणेऽपि वाभि
सन्धौ वा महेशानि वलिं दद्याद्विधानतः मांसैः प्रधानैर्नै
वेद्यं सन्ध्याकाले निवेदयेत् कालीकालीति वक्तव्यं तत्र
मा शिवरूपिणी पशुरूपा समायाति परिवारगणैः सह

भुक्तो रोगेति यदेशा मांसं वा यद्यां महे रवन्दिते येषां मांस
खे समश्नाति वायवी भोगमोक्षदा तदेव मंगलं तेषां भ
वत्येव न संशयः अवश्यमन्नदानेन नियते तो घयेक्षि
वा जपपूजाविधानानि यत्किंचित्सुकृतानि च गृ
हीत्वा शापमादाय शिवा रोहति निर्जने शिवारावेण
तस्याशुभं सर्वं नश्यति निश्चितं एकया भुज्यते यत्र शिव
या देवि भैरवी तत्रैव सर्वदेवानां प्रीतिः परमदुर्लभा
यक्षशाकिनरक्षाकिः पलिशाकिश्च भैरवि पूजिता हि
गुणकर्म्मसाधयेत् परमेश्वरि तेन सर्वप्रयत्नेन क
र्तव्यं पूजनं महत् राजादिभयमापन्ने देशान्तरभया
दिके शुभानि यानि कर्म्माणि विविधस्य बलिमाहरेत्
बलिमंत्रं प्रवक्ष्यामि सावधानावधारय येन सिध्यति
सर्वेशे नास्ति कालस्य निश्चयः आदौ कालीसमुद्दिश
शिवे वेति ततः परे सर्वरूपधरे पश्चादागच्छेति पद
द्वयं मम गृह्न ततो ब्रूयात् बलिं गृह्न ततः परं गृह्न
गृह्नेति द्वन्द्वं च वह्निजायावधिर्मनुः मंत्रेणानेन देवे
शिवबलिं दत्वा मनोहरे सर्वपापैः प्रमुच्यते सत्यं सत्यं
महेश्वरि मंत्रान्तरं प्रवक्ष्यामि बलार्थं यन्मनोहरे गृह्न
देवि महाभागे शिवे कालाग्निरूपिणि शुभाशुभफ
लेव्यक्ते ब्रूहि गृह्न बलिं तव एवमुच्चार्य दानं दद्याद्बलिः
कुलजनप्रियः यदा न भुज्यते देवि तदा नैव शुभं भवे
न शुभं यदि भवेत्तत्र भुज्यते तद्दोषतः एवं ज्ञात्वा म

बृं॰
नी॰ तं॰
२२

27

ह्रादेवि शांतिस्वस्त्ययनं चरेत् इति ते कथितं देवि नैमि
त्तिकविधिं शिवे यत्कृते साधको वीरो जायते च निराप
दः अथ वक्ष्ये महेशानि शाक्ताचारक्रमं शिवे शाक्तानां
कुलसर्वस्वं सर्वं जानीहि नगनन्दिनि प्रातरुत्थाय मंत्रज्ञः
कुलवृक्षं प्रणम्य च शिरःपद्मे गुरुं ध्यात्वा ततस्तथाज्ञा
विनृस्मरेत् मानसैरुपचारैस्तु नमाराध्य निरामयः मू
लादिब्रह्मरन्ध्रान्तं मूलविद्यां विभावयेत् सूर्यकोटिप्रती
काशां तथाज्ञावितविग्रहाम् ततः प्रभापटलव्याप्तस्वश
रीरं विचिंतयेत् श्लेष्मातककरंजाक्षनिंबाश्वत्थकदम्ब
काः बिल्वा वाप्यथवा शाक इमष्टौ कुलपादपाः एवं ते क
थितं भद्रे तंत्रेऽस्मिन् महेश्वरि बालां वा यौवनोन्मत्तां
वृद्धां वा कुलसुन्दरीं कुत्सितां वा महादुष्टां नमस्कृत्य
विभावयेत् तासां प्रहारं निन्दां च कौटिल्यमप्रियं तथा
सर्वथा न च कर्तव्यमन्यथा सिद्धिरोधतः स्त्रियो देवाः स्त्रि
यः प्राणाः स्त्रियः एव विभूषणं स्त्रीसंगिना सदा भाव्यम
न्यथा स्वस्त्रियामपि विपरीतरतासक्ता भविता हृदयोप
रि तदुच्छावचिते द्रव्यं तदुच्छावचिते जले तदुच्छचवि
तं भोज्यं देवताभ्यो निवेदयेत् अस्य मंत्रपुरस्कारं निन्दां चै
व विवर्जयेत् एतद्ब्रह्मतत्त्वं देवे तन्न नाहं वस्त्रनृसोऽपि
च नानाचारेण कर्तव्यमनाचारणमितस्ततः प्रायश्चित्तम
गोः पाते तीर्थाभिगमनेन तथा पिण्डवेदादि तन्मांसकाले
पंच विवर्जयेत् भूतहिंसा न कर्तव्या पशुहिंसा विशेषतः

वलिदानं विना देव्या हिंसां सर्वत्र वर्जयेत् वलिदानय
वा हिंसा न दोषाय प्रकीर्तिता वलिदानाय हिंसात्वसदा
देवि महापघ्नन् इति वेदविदां देवि सिद्धान्तः सर्वसम्म
तः वेदसम्मतसिद्धान्तः सममापि च सम्मतः पशुयागे
महेशानि पशुहन्मात्र संशयः साहिंसानिन्दितावैदर्भी
चैवैधेन वा भवेत् वैधहिंसा च कर्तव्या संशयो नास्तिक
श्चन इदानीं शृणु चार्वङ्गि रहस्यं परमाद्भुतं रहस्यं सर्व
देवीनां समयाचारलक्षणं येन विना महेशानि न सि
ध्यन्ति मन्त्र उत्तमे कल्पकोटिजपेनापि तस्य सिद्धिर्न जाय
ते मानवः कुलशास्त्राणां कुलाचारानुसारिणां सिद्धाः
स्युर्नात्र संदेहो वेश्याचाररतत्पराः परनिन्दासहिष्णुः
स्यादुपकाररतः सदा पर्वते विजने वापि निर्जने शून्य
मण्डले चतुष्पथे कलामध्ये यदि देवान्महेश्वरि लक्षणे
ध्यात्वा मनुजस्थानतो गच्छेद्यथासुखं गर्दभीवीरूपमहा
कालीनमस्कुर्यादतन्द्रितः क्षेमंकरीतथा वीरजम्बु
कीयमहन्तिकां कुररं श्येनभूकाकोकिलमार्जारमेव
च कृशोदरि महाचण्डेमृककेशिवलिप्रिये कुलाचार
प्रमत्तास्येन मल्लेशीकरप्रिये श्मशानेवशवंदृष्ट्वाप्रद
क्षिणमनुव्रजन् प्रणम्यानेन मन्त्रेनामन्त्रीस्तवेमवाम
यात् घोरदंष्ट्रे करालास्ये किदिशाहूनिनादिनि गुरुघो
रखासकालेन मल्लेविनिवासिनि रक्तवस्त्रारक्तपुष्पा
विलोका त्रिपुराम्बिका विलोकादण्डवद्भूमाविमसे

रं·
मौतं·
२८

28

त्रैपठेन्नरः बन्धूकपुष्पसंकाशे त्रिपुरे भयनाशिनि भा
ग्योदये समुत्पन्ने नमस्ते वरवर्णिनि कृष्णवर्णेन तथा
पुष्पराजान्तराजपुत्रकं हंसस्वरथ्यशाखाणि कालवी
रं तथा शिवं महिषकुलनाथं च दृष्ट्वा महिषमर्दिनीं प्र
णम्य जयदुर्गां मां सततं विघ्नैर्न लिप्यते जयदेवि जगद्धा
त्रि त्रिपुराद्ये त्रिदैवते भक्तेभ्यो वरदे देवि महिषघ्नि न
मोऽस्तु ते मद्यमांससमालोकमत्स्यमांसं वरस्त्रियः
दृष्ट्वा च भैरवीं देवीं प्रणम्य विमृशेन्मनुं घोरविघ्नविना
शाय कुलाचारसमृद्धये नमामि वरदे देवि मुण्डमाला
विभूषिते रक्तधारासमाकीर्णे वरदे त्वां नमाम्यहं स
र्वविघ्नहरे देवि नमस्ते हरवल्लभे एतेषां दर्शनेनैव प्र
द्विनैवं प्रवर्तते शक्तिमन्त्रपुरश्चर्यातस्य सिद्धिर्न जायते
एतेषां मारणोच्चाटहिंसनवादादिभिः क्रियते येन पा
पात्मा मङ्गलाः स कथं भवेत् प्रधानाशासमङ्गलायते
कुलजनप्रियेडाकिन्यस्य महादेवि नन्दिशाः सर्वे तोदि
शः लब्धा सिद्धिसमायोगा डाकिनीदर्शनेन यदि अथवा
दानवानां च मङ्गलानां विशेषतः वटुकानां देवतानां तस्य
सिद्धिश्च जायते एतेषां समालोकात् षोडशाब्दां मनोहरां
रक्तवस्त्रां सुशालीं च प्रणम्य च मनुं जपेत् अष्टोत्तरशतं ज
प्त्वा सिद्धिमाप्नोति निश्चितं ततः सिद्धमनुर्मन्त्री सर्वकर्मा
णि साधयेत् वेश्या विमासि देवि शोभनीया तु योषिता न
स्याचारा सुविधिवत् कालिको भुवनेश्वरी अलंतिकारयो
हिद्धात समवेकामफलप्रदा एतावादाश्रयं तेन पूजयेत् पर
देवतां चतुर्भुजां महादेवीं मुण्डमालाविभूषितां अभयं वरदं
खड्गं मुण्डमालाधरां परां ॥

श्रीदेव्युवाच भगवन्सर्वधर्मज्ञः सर्वशास्त्रार्थपार
गः कालिकायामहादेव्याः पूजनेविस्तरेणतु गुप्तवी
जेगुप्तमंत्रमूलाधारवहिःक्रिया कथयस्वसमासेनत्व
नतद्यामिशंकर मंत्रन्यासंसमाचर्य्यऋष्यादिन्यासमा
चरेत् आदौचआसनंदत्वापूजयेत्परदेवता अस्याति
थ्योमहादेविकालिकायःप्रपूजयेत् तस्यसर्वार्थसिद्धिः
स्यात्सर्वशत्रुक्षयोभवेत् राजानोऽस्यमहेशानिदासवं
श्वामृत्युलेषु नपूजयतिचेत्कालीदम्भाद्वाप्यथभैरवि
सर्वनाशंकरोत्याशुक्रुद्धाभवतिकालिका तस्मात्सर्व
प्रयत्नेनमहाविभवविस्तरैः पूजयेत्परमेशानीसर्व
कामसमृद्धिदा महापूजांमहादेवियदिकुर्य्याद्विधान
ने तदैवमहतीसिद्धिर्भवत्येवनसंशयः चतुर्वर्गस्य
कामोहिपूजयेत्कालिकांसुदा प्राणप्रतिष्ठामंत्रेणप्रा
णान्संस्थापयेद्बुधः न्यासजालेमहादेव्याःशरीरेविनि
वेशयेत् एवंचआत्मनोदेहेन्यासजालेनिवेशयेत् भूत
शुद्धिंततःकुर्य्यात्प्राणायामंचरेत्त्रिधा अपसर्पंतु ते
भूतायेभूताभुविसंस्थिताः येभूताविघ्नकर्त्तारस्तेनश्यं
तुशिवाज्ञया विघ्नानुत्सार्य्यदेवेशिपञ्चनिर्म्माल्यधाग
वित् देवींसंस्तुवतोदेवि ततःपूजांसमारभेत् गंधोग
तेनतुप्रहरेप्रथमेस्वरगणान्विते आसनेप्रथमंदद्यात्
स्वागतंतदनंतरं पाद्यार्घ्याचमनीयंचमधुपर्कंततःप
रं तथाचाचमनीयंचस्नानीयंचततःपरं वसनेरक्त

हृ:
मी॰ तं
२५

29

कंदद्यादञ्जनाभरणं तथा गन्धपुष्पे महादेवि धूपदीपौ
ततः परं नैवेद्यं विविधं दद्यात् सुस्वादु सुमनोहरं ताम्बू
लं परमेशस्य दद्याद्देव्यै मनोहरं बलिदानं महादेव्यै कु
र्यात् साधकसत्तमः छागं दद्यात्तथा मेषं महिषं गोधि
कां तथा कपोतं च महेशानि दद्याद्देव्यै मनोरमम् मधूद
कं महादेव्यै शर्करादिविनिर्मितम् ततः शाकबलिं रा
जा दद्यात् क्षीरेण निर्मितं स्वयं छिन्द्यात् क्रोधदृष्ट्या प्रहा
रजनकेन च कोपेन च महादेवि समं गणेश्वरि प्रा
णप्रतिष्ठां कृत्वा वै शत्रुनाम्ना महेश्वरि शत्रुक्षयं महादे
वि भवत्येव न संशयः मंत्रं जप्त्वा विधानेन नमस्कृत्या
क्षेविसिते वाद्यभाण्डे निवेद्य वस्त्रवयन्त्रेन देशिकः
ततः स साधको वीरो जायते नात्र संशयः सन्देशं परमं
दद्याद्रसपुष्टेर्भेण संयुतम् गुडक्षीरं मधुद्राक्षाइक्षु
दण्डपूरितेन तम् रम्भाफलं बीजपूरं तथा च नारिकेल
कम् मधुयुक्तं नारिकेलं शस्यं दद्यान्महेश्वरि अवश्य
दापयेत्तद्देवीतोषो महान् भूत् गुप्तमंत्रं महेशानि
जानीहि नगनन्दिनि भुवनेशीहृदयं भद्रकूर्चं वधूं ततः
परम् निजबीजहृदये देवि दक्षिणकालिके ति च संह
रक्रमयोगेन एवं बीजानि चोच्चरेत् वेदादिस्सु महा
मंत्रो वह्निजायावधिः स्मृतः मंत्रस्तु ॐ ह्रूं ह्रीं हूं हूं क्रीं
क्रीं दक्षिणकालिके क्रीं क्रीं हूं हूं ह्रीं ह्रीं स्वाहा अस्मात्
परतरं नास्ति काली मंत्रपरात् परम् कल्पपादपना

माघेभजनंकामदोमनुः अतिप्रियतमात्कथितोन
प्रकाश्यंवरानने कालीगुह्यबीजमिदंसर्वतंत्रेषुगो
पितम् वर्षणादिवमहेशानि अनेननजायतेचिरात्
अष्टान्तरशतेनापिमूलाधारवहिःक्रियाम् कथंचशक्य
तेदेविसिद्धोभवतितत्क्षणात् कलौकालीतथाता
राचान्नपूर्णाचसुन्दरी एतासांसिद्धविद्यानांश्रीमंत्रग्र
हणादपि शिवत्वंजायतेसुभ्रसंशयोनास्तिकश्चनशी
घ्रंसिध्यतिमंत्राणिसत्यंसत्यंमहेश्वरि माघेमासस्यसि
तेपक्षेरटन्त्याख्याचतुर्दशी तस्यांसंपूजयेत्तारांमहा
विभवविस्तरैः चक्रवर्तीमहाराजाभवत्येवनसंशयः
मार्गेमासिसितेपक्षेसप्तमीरविवल्लभा अत्रदापूज
येद्भक्त्यापुत्रपौत्रसमन्वितः लक्ष्मीःस्थिरायतेऽव
श्यंयावद्ब्रह्मसचराचरम् तावत्तस्यगृहेलक्ष्मीर्वैकृतं
परिवर्जश्च निश्चलाचभवेद्देविसत्यंसत्यंगणेश्वरि
पूजाचास्यामहेशानिकथितातवसन्निधौ अत्रदाक
ल्पकेसम्यग्जानीहिगणसुन्दरि कार्तिकेशुक्लपक्ष
स्यनवमीयासिताभवत् तस्यांपूज्यामहेशानिसुन्द
रीपरदेवता सुन्दर्याःपटलेसम्यक्पूजाचकथिता
शुभे इतितेकथितंकिंचित्रेमितंपरमंशुभम् अप
हस्तामिदेवशिजायतेचनिरापदः इदानींकथयिष्या
मिकाम्यानुष्ठानमुत्तमम् येनैवमहतादेविसर्वविद्या
मयोभवेत् होमतर्पणपूजाचभावनाजपपर्वव मं

ह्रः
नी तंः
३ः

30

त्रस्यसाधने चैव मारणोच्चाटने तथा एतानि काम्यक
र्म्माणि कुरुते साधकः सदा अर्द्धरात्रे शरत्कालो हेमन्तः
स्यात्प्रभातके पूर्वाह्णे च वसन्तः स्यान्मध्याह्ने ग्रीष्म एव
च प्रावृट्कालः पराह्णः स्यात्प्रदोषः शिशिरः स्मृतः उ
षायोगे च हेमन्तः प्रभाते शिशिरागमः प्रहरार्द्धे वसन्त
स्य ग्रीष्मो मध्यदिनान्तरे तृतीययामे च वर्षाख्यः शरदस्तं
गते रवौ एतेते कथितेस्त्वृतुकालानां नियमस्तु एव
ज्ञात्वा महेशानि सर्वकर्म्माणि कारयेत् शान्तिपुष्टि तथा
वश्यमाकर्षणं चतुष्टयम् षट्कर्म्माणि प्रयुक्तानि नि
ग्रहो निधने तथा रोगकृत्यादीनां निरासः शान्ति
रीरिता पुष्टिर्धनजनादीनां ज्ञानादीनां च कथ्यते ज
नसंवदने आकर्षणमात्मना कृतम् उच्चाटनादिक
रणं निग्रहः परिकीर्त्तितः जनानां प्राणहरणं मारणं
परिकीर्त्तितम् सूर्योदयं समारभ्य घटिका दश क्र
मात् ऋतवः स्युर्वसन्ताद्या अहोरात्रे दिने दिने वस
न्तग्रीष्मवर्षाख्यशरद्धेमन्तशिशिराः हेमन्ते शान्तिकं
प्रोक्तं वसन्ते वश्यकर्म्माणि शिशिरे स्तम्भनं प्रोक्तं वि
द्वेषं ग्रीष्म ईरितः प्रावृट् उच्चाटने शस्ता शरन्मारणकर्म्मा
णि वश्ये चाकर्षणे चैव रक्तवर्णं विभावयेत् निर्विषी
करणे शान्तौ पुष्टिस्वाध्यायने स्मृता पीतं स्तम्भनकार्ये
षु धूम्रमुच्चाटने भवेत् उन्मादे शक्रगोपाभं कृसावर्णा
भकं मतो उच्छिते मारणे ध्येयं समस्तमुच्चाटने स्मृतं उप

विद्वेषे तु रेशानि वश्यादौ परिचिंतयेत् आसीनं पूर्ववत
वर्णितं तत्रेयेत शांतिके शिवे वामपार्श्वस्थिते कृत्स्नता
मं संपरिकीर्तितम् सात्विकं मातृकामाना राजसंस्त
न्यमिच्छतां तामसं शत्रुनाशार्थं सर्वव्याधिनिवार
कम् मारणे विषसंहारे भूतग्रहनिवारणे उच्चाटने
च विद्वेषे पंचवर्णं प्रयुज्यते मंत्रांतेनामसंस्थाने योग
इत्यभिधीयते शांतिके पौष्टिके वश्ये प्रायश्चित्ते वि
शोधने मोहने दीपने योगं प्रयुंजंति मनीषिणः स्त
म्भने चोच्चाटने छेदे विद्वेषेषु संबोध्यते नाम्नश्चाद्यंत
मध्ये च मंत्रस्यान्तस्थं उच्यते मंत्राभिमुख्यकरणे सर्व
पापप्रणाशने ज्वरपथविषघ्न्या शांतिके च संबोध्य
ते सन्मीलने संपर्वाथ मंत्राणामंतराणि च एकैकांत
रितं मंत्रग्रथनं तत्प्रकीर्तितम् षट्कांतिके विधात
व्यंनामाद्यंते यदा मंत्रः तत्संपुटं भवेत्तत्र कीलकः
परिभाषितम् स्तंभने जपादिष्टो रक्षणादिषु संपुटः
द्वेषे मंत्रान्तरे यत्र एकैकं साध्यनामकम् विदर्भ एष वि
ज्ञेयो मुनिभिस्तत्त्ववेदिभिः एवं योगक्रमः प्रोक्तः स
र्वकालं मनीषिभिः वह्निकार्ये जपेत् स्वाहा नमः सर्व
त्रनार्चयेत् शांतिपुष्टिवशीकरे मारणोच्चाटने तथा स्व
धा स्वाहा वषट् हुं च वौषट्कारं क्रमात्न्यसेत् पद्मासने
महादेवि पौष्टिके समुदाहृतम् वश्ये चैव महेशानि
तथा च शांतिके शिवे आसने स्वस्तिके प्रोक्ते सातातसि

हे॰ नि॰ तं॰ ३१

31

डिप्रदं तथा आकृष्टौ च महेशानि कम्बलं समुदाहृतं
वीरासने महेशानि विद्वेषे समुदाहृदाहृतम् उच्चाटने
मारणे च वीरासनं प्रशस्यते शांतिपौष्टिकवश्येषु स्व-
रीशोभनाशया सर्वाभरणसंदीप्ता प्रसन्ना समनोर-
था ध्यातव्या देवता सम्यक् सर्वप्रसन्नाननाम्बुजा आक
र्षणे च नहि तस्या उच्चाटने प्रशस्यते साध्याकर्षणे द्वे
षयितेत्तत्र वेदिभिः वर्जमाने जनेनैदीने आस्थितल्लतके
णे च उकारं च यस्मा विष्टाय तत उच्चाटने तथा शिलयाक्रा
तितलं त्वरणपानादिषु स्मरेत् ॥ इदानीं शृणु चार्वं
गि तिथीनां नियमं शुभे पंचमी च द्वितीया च तृतीया स
प्तमी तथा बुधे ज्यवारसंयुक्ता शान्तिकर्माणि पूजिता
सप्तमी पौष्टिके शस्ता अष्टमी नवमी तथा दशम्येकाद
शी चैव भानुशुक्रादिसंयुता आकर्षणे ऽप्यमावास्यान
वमी प्रतिपत्तथा पौर्णमासी मन्दभानुशुक्रा विद्वेषक
र्मणि कृष्णा च तद्दर्पीतद्वदष्टमी मन्दतारका उच्चाट
ने तिथिः शस्ता प्रदोषे च विशेषतः चतुर्दश्यष्टमी कृष्णा
अमावास्या तथैव च मन्दसौरिदिनोपेता शस्ता मारण
कर्माणि बुधचन्द्रदिनोपेता पंचमी दशमी तथा पौर्ण
मासी च विज्ञेया तिथिस्तम्भनकर्माणि शुभग्रहोदये कु
र्यात् शुभाशुभोदये रौद्रकर्माणि रिक्तार्केऽर्कतनुयोग
वमारणम् होमतर्पणपूजा च भावनाजपपव च मंत्र
स्य धारणं चैव मारणे तु न सादने तथा पुनानि काम्यक

र्माणि प्रयोगेऽस्मिन् समर्चयेत् अथान्यत् संप्रवक्ष्यामि
वशीकरणमुत्तमम् येन विज्ञानमात्रेण मंत्राः सिध्य
न्ति तत्क्षणात् प्रतिमां कारयेद्देवि पलेन रजतस्य च प
लार्द्धेन महेशानि साध्यस्य प्रतिमां शिवे हरितालपला
र्द्धेन च हरिद्राचूर्णकेन यागगेहे कृत्वा सार्द्धहस्तेन त्रि
स्तीर्णं सुन्दरि रक्तासनं तत्र दत्त्वा वसेत्तद्गतमानसः
चतुर्हस्ते महेशानि पताकां विनिवेशयेत् रक्तासने
चोपविश्य पूर्वास्यो जपमाचरेत् पूजायां नियमे देवि
जातीहिङ्गुलछिन्नि तिलपूर्णं घटं तत्र स्थापयेत्तत्र
देशिकः ताम्रपात्रेण तोयस्य प्रतिष्ठामाचरेत्ततः प्रा
णप्रतिष्ठामंत्रेण प्राणान् संस्थापयेत्सुधीः अथः कृत्वा
पूजयित्वा प्रवालमालया जपेत् दशसाहस्रजप्येन
प्रयोगार्हो भवेत्ततः प्रणवं पूर्वमुच्चार्य मायाबीजं द्वि
तीयकम् कांतं बलाकिनीयुक्तं वामकर्णेन भूषितं
ततो रक्तपदं ब्रूयाच्चामुण्डे तदनन्तरम् साध्यनाम त
तोऽस्य वशमानय तत्परम् वह्निजायावधिर्मंत्रो ज
पेद्दशसहस्रकम् दशांशादिप्रमाणेन होमादीन् समा
चरेत् प्रातः स्नात्वा शुचिर्भूत्वा हविष्याशी जितेन्द्रियः प्रा
तःकालं समारभ्य जपेन्मध्यदिनावधि जपे समाप्ते देवे
शि हवने दिने दिने शुभे जातीपुष्पस्य होमेन वशयेत्त्रा
संशयः कर्पूरमिश्रितैर्लोणैर्लेपयेत्परदेवताम् एवं
प्रमिश्रितैर्लोणैर्वशमुड्डस्य चामुण्डायै निवेदनतः नर्पयाम्य

ह्रुं॰
मी तं॰
३२

32

त्रिजायांतं मंत्रं जानीहि भैरवि अनेनैव विधानेन सं
तोष्य परदेवताम् सिद्धिप्रयोगो देवेशि जायते नात्र सं
शयः अभिषेकं ततः कुर्यात् भैरवि प्राणवल्लभे प्रण
वं च महेशानि चामुण्डान्तं दनेनरम् अभिषिंचामि ततप
श्चात् हृदंतेनाभिषिंचयेत् तद्दशांशेन देवेशि ब्राह्म
णान् भोजयेत् तदा एवं कृते महेशानि वशीकरणमुत्त
मम् जायते नात्र संदेहः सत्यं सत्यं सुरगणार्चिते कामत
ल्लक्ष्मनारीणां रिपूणां शमनोपमः यावज्जीवितपर्य्य
न्तं स्मरवाणेश्वरेश्वरी जायते नात्र संदेहः सत्यं सत्यं सुरग-
णार्चिते श्वेतापराजितामूलं पेषयेद्रोचनायुतम्
शतेनाभिमंत्रितं कृत्वा तिलकं कारयेत्ततः वश्यं नात्र सं
देहः सत्यं सत्यं महेश्वरि चन्द्रसूर्यौ यदि वृथा तदानि
ष्फलभाग्भवेत् रक्तवस्त्रेण चामुण्डां तोषयेद्धृदय
ततः सुवर्णदक्षिणां दद्याद्विना तु स्मारतः प्रिये आयेत
ते महतीं पूजां कुर्यात्तस्यावसाने न पंचदिनप्रयोगेण
राजानं वशमानयेत् नवश्रीत्वमहादेवि कथितं भुवि
ड्लेमम् विद्वेषणं विशेषेण म्लेच्छकमनाः प्रियकर
जकविशेषेण तथा पुष्करेकणाच काकोलूकौ सदा ले
खौ भूर्जपत्रे महेश्वरि साध्यानां नाम संहितं मंत्रं सं ले
ख्य साधकः एतयोर्याद्दशं वैरं तादृशं वासकयोर्भवे
त् वह्निजायावधिर्मंत्रः सर्वविद्वेषकारकः महाका
लीदेवतावपूजा तस्याः शुभप्रदा पंचसहस्रमानेनज

पंकुर्य्यात्कुचिस्मिते मारणं स्वविशेषं च स्मृणुष्वैकम
नाःप्रिये निहन्तुकामस्समाज्ञारे मल्लकेनतत्रतेनयेत्
सिन्दूरेण समायुक्तं कुर्य्यात्साधकसत्तमः तज्जि
ह्वायां महादेवि साध्यनाम लिखेच्छिवे साध्यनाम
लिखित्वा तु कालीमंत्रं जपेत्सदा निजबीजेन यदि
तेव्यतरं प्रजपेत्ततः दशसाहस्रजापेन मारयेद्दि
प्रतः श्मशानकालिकां तत्र वा वा स्मपूजयेत्कुंभेलो
हालेकारसंयुक्तं वस्त्रं देव्यै प्रदापयेत् दक्षिणास्या
जपेन्मंत्रं ततः सिद्धो भवेन्मन्त्रः अत्रैषपक्षो महादेवि
निर्ज्जने दापयेत्प्रिये अर्द्धरात्रे बलिं दत्वा खेने देरि
गृह्णेयदि समाहमध्ये देवेशि प्राणुर्य्यातियमालयम्
इति ते कथितं देवि सारात्सारतरं मतम् नवस्तेह
ह्वागोहे प्रकाशितमिदं प्रभा शान्तिकं स्मृणु सर्वं तेष
न जीवति साधकः इवं प्रीप्रथमं नीत्वा युगान्तकारके
परम् स्नानद्वयेन संयुक्ता भूमिनी त्रितयं ततः अस्य
त्रस्य देवेशि सहस्राष्ट प्रमाणतः जपं कुर्य्यान्महेशा
नि अन्नपूर्णा च देवता पूजयेद्धि विधिवत्सेनानाम
समन्वितः वंशोद्वाष्ठ्यात्तथा लेख्यद्वयं दद्यान्मनोहर
म् दशांशादि प्रमाणेन होमादीश्च समाचरेत् पयसु
छागहोमेन शान्तिर्भवति सुन्दरि मधुना तर्पयेद्देवी
मन्त्रपूर्णां परां गतिम् प्रथमेः हरिदेवेशि जलेन प
रयेद्घटम् तदघटे पूजयेद्देवीं पूजावासमस्त्रेरखंभी

बृ·
श्री· तं·
३२

33

मंत्रेनानेन देवेशि यदि कुर्यात् प्रयोगकम् सर्वव्या
धिविनाशेन नात्र कार्या विचारणा रहस्यं शृणु देवे
शि येन सत्यं युगं व्रजेत् येन प्रत्यक्षतां व्रजेत् इति पा
ठांतरम् साधनादि महेशानि बहुधा कथितं मया
पुनः केन प्रकारेण ज्योतिरूपां विलोकयेत् तन्मे श्रु
णु वरारोहे कृपया परमेश्वरि शृणु साध्वि महाभागे स
र्वज्ञानांतरस्थिते वै सर्वे गाणपत्ये च शैवे वा शाम्भवे
पि वा योगे सन्न्यासधर्मे वा कौलाधर्मः प्रशस्यते कुली
नधर्ममाश्रित्य जपेद्यावत्त्रिदिवे शिवे नयो देवि जनेस्व
मे गेहे विल्वतले तटे लतां संवेष्टितस्थाने शुद्धभावेन
तां भजेत् श्मशाने निर्जने वापि सदा तिष्ठति सुन्दरी
विकाररहिता ये त्वं भजंते सिद्धिकामिनः तदा त्वसा
धकानां च भविता दृष्टिगोचरा ॥ साधने च प्रवक्ष्या
मि कथितं यन्न पोषने यतिभावेन देवेशि राजभाव
नवा शिवे अभेददर्शी सम्भूय तां प्रपश्यति साधकः
तीर्थपूर्णेन वचटकुजवारे छ्मीयदि निधाय तत्र
विधिवत् पूजां कृत्वा विधानतः विधिव्य वेदिकां तत्र
तस्योपरि शुभासनम् आस्तीर्य निवसेत्तत्र ज्योतिर्म
यपुरःसरम् क्रतकारेण चतुर्दिक्षु तंमत्रमुच्चरन्
धिया ध्यायेच्च सततं देवि तत्स्वरूपं प्रयत्नतः द्विभुजा
सुन्दरी श्यामां नानारत्नविभूषिताम् रक्तवस्त्रा स्मित
मुखीं मालवत्परिपालिनीम् भैरवीं वा स्वरूपां वा तदा

जानाति भैरवि नाम्नारं घोपरि ध्यायेत्तत्वतेजः स्ववक्त्र
बा कुर्वं भक्ष्यैः थवापश्येत्तत्वज्योतिरनामयम् चन्द्र
कोटिप्रभं शीतं रविकोटिसमं त्विरम् उद्वेगेच महाका
लेस्वप्रकाशाचलं गुरुम् धीरेणैव तमाधार्य्यकालेका
ले विधानतः मूत्रालयेषु गगनेवावीपिकापालिकास्व
मृगालिहृष्टशालसु यथारुविकरोविति किंतदेवि वि
नाहेतुचेतः कस्मात्प्रसीदति श्रेतः शुद्धिमनःशुद्धिं
तस्मात्कथं भवेत् नाचारे हरतिप्रीति विगीतेनालिमे
रुचिः ततो हेतुसमाधाय मद्गेगाध्वजपमाचरेत् सुग
हेतुः कारणं च परमास्तनमेवच ज्ञानदाशुभदातीर्थ
मदिरामोदिनीसती शृणुश्च वहुकुलागमावनीतानि
णीनिच नवनामानि गोप्यानि जानीहि कुलभैरवि त
तस्वरूपं मदोन्मत्ताभिदिशांशा विभूषणाम् ध्यायेत्प्र
तिमुर्वीसमे रस्वपतीशुपदांशुभाम् न च मेलापभावस्था
मदाशंते नचतस्माभिलवेगजतांवापितवाश्रयायुग
युगे हेतुं मूल्याक्रियानष्टानातः शुद्धिनवासत्वम् दह
सर्वं विजानीहि देवि तत्साधनं विना साधनं हि वृथा
देवि हेतुवादे तथाप्येवं भैरवैस्तत परिभिमार्गैः सा
येष्वंशाकारि मिलितापर्वतैः रणेयोवै संघमिनात्मना
एकाकीनैवमद्यान्नस्त्रीभिः लोकैरुवर्णितम् पंचभि
देशाभिर्वापि जापकस्य सुसंपतम् समभावे जपेद्देवि
नयनैर्द्विविकैः सह किं विद्यानेन तत्सर्वं न द्विधा किं

हृ॰
नी॰ तं॰
३४

34

विदीरितम् स्मरतानन्तं ब्रह्मसमयेध्यांतिरत्नजायते स्त्री
क्रमस्तवमस्मिध्यायेनतदा इत्यस्मि सुन्दरि एवंध्यात्वा महे
शानि प्रसन्नं यदिमे मनः शोधने संप्रवक्ष्यामि ज्ञानात्
सर्वज्ञदायकम् चतुष्कोणनिधायादौ त्रिर्जपन्मूलमु
च्चरन् योनिमुद्रां प्रदर्श्याथ सुभमेन मुदीरयेत् ओंन
मस्ते ज्ञानदे शुद्धिशुद्धिभावे विनिश्चिते योनीरूपे धी
नहरे वरदे स्मृतरूपिणी अविघ्नान्तरसंस्थे नमहापा
तकनाशिनि सर्वपुण्यप्रसवने सर्वदा स्मृतमानसे न
मस्तेऽस्तु प्रसीद परमेश्वरि ऋद्धिदे हि मनः शुद्धिं कुरु
तेनमः चराचरप्रते पुण्ये पापतिदे पापतिनाशिनि स्मा
स्मरनैः सर्वेषामोहहरामे ॥ नेत्र अरुणादिविशा
लाक्षि विलसे मालिनेस्वयम् दिव्यांशावपरीधाने सु
लज्जे प्रीयतां मयि नमः सर्वपनाशिन्ये शिवारूपप्रते
परम् नमस्तेकुलकर्मापि कालिकायै ह्वैवले ऐं हृ
ह्रीं श्रीं स्वरूप महामाये महेश्वरि ह्रीकारान्तसिद्धिमोक्षप्रा
प्तिबुद्धिदे हृयशस्विनि अमृतत्वं प्रयाय्यत्रनिदेहि सिद्धि
मुत्तमाम् अपरिसारसंसारेतारिकामस्तु ते ॥ नेत्र सर्व
देवगणप्रीते परिमेय गुणाश्रये ब्रह्मानन्दपरानन्दे
नमस्तेऽस्तु पुनः पुनः चक्रध्यानेमनोध्यानं तिष्ठिन्निदेवि
सुरेश्वरि कुलाचारप्रसन्नात्वं पुनीहि ब्रह्मवादिनि स
ह्यानन्दमयीश्रीदे कमले मूलधारिणि भूतकृते विश्व
मेव्य प्रसूति मुनिमानसे नमामि निस्वजयायैनपरायै

तेनमास्यहम् मुद्राचारस्तेनगोप्येपशूनांगणकेठ
के यथाधोनाहिमुच्येऽहंतथाकुरुष्वमेहितेन प्रवल्ल
वामहादेविमूलेनैवविशोधयेत् ॐपंकमेवपरब्र
ह्मस्थूलसूक्ष्ममयंध्रुवम् कचोद्भवब्रह्महत्यांतेनतेना
शयाम्यहम् ॐसूर्यमण्डलसम्भूतेवरुणालयसम्भ
वे अमावीजमयेदेविशुक्रशापाद्विमुच्यताम् ॐवेदा
नांप्रणवोवीजंब्रह्मानन्दमयंयदितेनसत्येनतेदेवि
ब्रह्महत्यांव्यपोहतु ततस्तोत्रंपुरतःकृत्वायथाविजपमा
चरेत् दिनेदिनेमहादेवियदिपूजांकरोतिहि अवश्य
मेवतद्रूपंजानीतसाधकोत्तमः शवानांसाधनेदेवि
वहुधाकथितंमया वीरभावेनतद्देविहेतुहीनेकृथा
गतम् इदानींशवरूपेणध्यायेत्वांसततंशिवे तदा
क्रीडतिमूर्तानवशावापरित्वयाद्विता तेतानिमातुरागे
णयज्ञावायेत्रकलौमे महानिशायांवास्मेवामुहूर्तेध्या
नेततपरः स्वरूपंपरमानन्दंतदापश्यतिनिश्चितम्
रात्रिपूजाजपध्यानैर्वहुशोहितभावितैः प्रसन्नास्वत
दादेवितत्तत्त्वंदृष्टाभवेत् सतीदृष्ट्वानमस्कुर्यात्तस्
मात्तेनाचशुचिर्भवेत् पीत्वाचपरमानन्दंलभतेप्राणनिहे
तिम् मोदिनीप्ररिनवटंविल्वशाखाभिशोभितम् निधा
यपुरतोमन्त्रैः पूजांकृत्वाविधानतः धूपदीपैश्चनैवे
द्यैर्वलिभिश्चैववस्तुडिभिः द्वाविंशतिशतंनित्यंजपमध्ये
दिकोपरि यथाशक्त्यायवाजप्यंलतमेकंसमसेयतः ते

तु:
गी ते
३५

35

तद्दत्त्वायविधिवत्तिलाज्यैःश्रीफलैर्हुनेत् ततया
सुरयादेवितर्पयेच्चविधानतः संतुष्टेमंडलेदेवि सं
तुष्टासिद्धिदातदा निर्विघ्नंजायतेतत्रनिःशंकेनिरुपद्र
वम् निःशंकेनिर्विकारेचपरेचेतःप्रसीदति नैवेद्यंत
नमस्कुर्यात्तत्तद्ग्रासीकरिष्यति भ्रमवुद्धिर्नकर्तव्या
मनसापिकदाचन तन्नैवेद्यंवैतस्यापियदिनिन्दतिकः
श्चन तदाचचर्वयेत्कालीनिर्मूलंजायतेऽथवा तस्मा
दृष्ट्वावश्रुत्वाचनचनिन्द्यायतेक्वचित् नरमांसोरमहि
षच्छागलैर्मेषकैलद्या कपोतकलविंकाद्यैर्हंसमद्गु
रकुक्कुटैः शालमत्स्यालशकुलरोहितादिभिराण्डजैः
वलिभिर्विविधैश्चान्यैःफलैश्चमधुराम्लकैः सितकंप
कदम्बैश्चविविधैश्चेरित्रपष्टिभिः तारिणीपुरतःकृत्वा
शुद्धचित्तेनदेशिकः स्त्रीणांमनोनहंतव्यंस्त्रियश्चापि
विशेषतः शक्तिरूपाहितत्सर्वकायतःसर्वत्रशोभने प
शुशक्तिःपतिशक्तिनेरशक्तिश्चशोभने विगुणंपूजि
ताकर्मसमगुणंजायतेसदा तासांपूजाविधानेनकर्त
व्याभक्तितःशुभे कौलिकांश्चभगांशशक्तिंशुद्धेणापित
तार्द्दयेत् यदिशक्तिर्भवेत्तस्यातत्कृत्याजानीहितांशिवे नि
त्यपूजाविधानेनजपहोमपरायणम् कलसंगसमा
श्रित्यपुरश्चरणमाचरेत् लेमेकंशीजमंत्रंकौचकाकोल्
गर्दभमज्जनम् दृष्ट्वावैषाकृतेश्रुत्वाप्रणमेन्मंत्रपूर्वकम्
जपकालेमहेशानियद्येषांश्रुयतेरवः तदैवसिद्धि

नीह्निनजपेत्स्तोत्रमाचरेत् वलिनामुण्डमालाभि
र्दिह्रूंकृत्वाजपंचरेत् ओंह्रूंकृशोदरिमहाचण्डेमुक्तके
शिवालिप्रिये कुलाचारप्रसन्नास्यैनमस्तेशंकरप्रिये
दीपैकदीपिते कृत्वातन्मध्येनिवसन्पुनः परमान
न्दविन्नेनतद्रूपस्यजपंचरेत् एकलक्षेणजप्तेनसाध
येत्सिद्धिमुत्तमाम् गोत्रोजपेत्तथापूजारहस्यास्तत्से
वनम् यदिनस्यात्कुलानन्दसाधकःकौलिकःकथं
वक्रधाकथितेदेविमत्स्त्रंजानीहिमहद्वचः कुलामृतेवि
नादेविचेतःकामात्प्रसीदति ततोदेविसमाधायप्र
सन्नांकुलपावनीम् ध्रुवनन्यभावमाश्रित्यममात्माप्र
प्रसीदति ॥ ० श्रीदेव्युवाच किमर्थंवहुधादेवमादि
नीत्वंनिरीरिता तांविनानैवसिद्धिःस्यात्इत्येवंकथि
तंकथम् तन्मेब्रूहिमहेशानयेनत्वंसाधनेमुदा कि
यतेशान्तविन्नेनतद्रूपंद्रष्टपतेमुदा श्रीईश्वरउवाच
शृणुदेविपरंगुह्यंकारणस्यचकारणम् येनज्ञातेन
शारीरंमानसंचमहेश्वरि विनश्यतिमहादेविदिव्यदे
हंवलश्यति सर्वागमार्थसारंचसर्वयोगस्यमातरम्
शरीरमलिनेविद्धिमनश्चंचलमेवच मलापकर्षणं
नास्तिकुतोध्यानेमहेश्वरि शारीरभाववहवःसुखदुः
खात्मकाःशुभे चेतःसंमीलनंकेनज्ञायतेतत्वजंतुषु
भीतिलज्जाजुगुप्साघृणानिद्रातन्द्राप्रमादयः आविपाको
विभ्रमश्चशोकचिन्तादिकापरे भवंतिविविधाभावाभूता

हं· श्री·तं· ३९

36

णांदेहधारिणाम् देहव्यपायेनयत्नेनभूतानांदेहधार
णेनचैवमनयवाहमात्मारामसनातनी अत्रस्तनारि
णीदेविममतेजःस्वरूपिणीम् जानीहिभक्तिसंयुक्ता
नाम अथविधानतः मलापकर्षितेदेहेसम्यगाद्दीपि
तेतेजसि ध्यानयोगास्थिरत्वेचबलितेचोपलभ्यते ना
जीर्णदुर्बलोरोगीभीरुश्चिन्तापरिप्लुतः स्त्रीसंसेवना
देविनैतेदोषाभवन्तिहि अन्येचबहवोदोषानश्यन्ति
मुक्तियोगतः शापाश्चबलचिन्तानांब्रह्मादीनामिहो
दिताः मन्त्रेणानान्समुद्दिश्यममपूजापरोभव त्वत्
स्वरूपांमहादेवितांविद्धिसर्वदाप्रिये तयाविनामन्त्रो
नित्यंमालिन्येनपरिमज्जेत् परिमन्केतमालिन्यमन्त्रो
देहवत्स्यभाक अतःसर्वंसमाश्रित्यसाधनेकुरुष्व
त्व इदानींशृणुभावंविशेषाकाचारवरानने येनवि
नानसिद्धिःस्यात्कल्पकोटिशतैरपि मद्यंमांसंचम
त्स्यंचमैथुनंमहिलोतथा पंचमानांसमाकृत्यापंच
मीत्वतत्स्वरूपिणी नवास्ततावचतांदेवीपूजायित्वासदा
शुचिः सराजनीवशक्तिःस्यात्तमरूपस्वरूपिणी तां
समाश्रित्यसिद्धिःस्यान्नात्रकार्याविचारणा सदाभाग्
नमस्कुर्यात्स्त्रियंचरक्तवाससीम् कपिलांमोहिनीं
जोगोहुंगांचपयस्विनीम् कुलहन्तफलैःपूजानैवेद्य
मामिष्टरसम् एकान्तेसर्वदेवानांसर्वदेवात्मकापिच
सर्वानन्दमयःसाक्षात्सर्वकामपराभवः चतुष्पज

पाणकः शुद्धश्मशानिकः क्वचित् भूत्वैवभावमात्मा
नेनतः स्याच्छक्तिपूजकः ब्रह्मानन्दो ब्रह्मरसः सुमनोऽ
ह्यविभूषितमम् स्वरामने प्रेतमालाधार्यते शक्तिदेव
नैः श्वात्मभूक्रमैः शुक्रैर्बलिभिः पूजनेनिशि पंच
ह्लरसानन्दीकरोति शक्तिसेवकः रविपूजाविशेष
णकर्तव्या साधकोत्तमैः वलिभिः पंचमीवर्गै रन्नैर्वि
विधपिष्टकैः ग्रशानैस्तु लिंगैः क्षिप्तैरसकेनवसारि
तैः पुष्पैर्धूपैश्च दीपैश्च नैवेद्यैर्वलिभिस्तथा सानन्दै
र्स्त्वगीताद्यैः शक्तिभिः साधकैः सह सपूज्यपरमा
भक्त्यानद्यैदुर्गमाश्रितः कुलीनानकुलस्वत्वान्
विज्ञातानद्वैतमानसान् महासत्वानदृष्टपणानम
दैकभाविनोऽपिच शाक्तयः सर्वतः पूज्यामद्भावेन
विशेषतः शक्तिस्वकुलमैः पूज्यासिन्दूरैर्गन्धवस्त्रैः
ग्रन्थमाल्यैरलंकारैः केवलेमातृभावतः कुमारी
पूजनेनित्ये शक्तिर्वामापूज्येयम् एवं शक्तोपहा
शक्तैः पूजनेभवमोचनम् परीवादः पराभूतिर्द्व
ठादाकर्षणं स्त्रियः मनसापिनकर्तव्यादेविसिद्धि
यदीच्छसि रात्रौवभ्रमणं देवि रात्रौ च शक्तिपूजनम्
न करोति यदा लोके साधकः कौलिकः क्षणम् ग्रनि
त्यं सर्वभूतानां सर्वेर्वेवदयावितः बलिंविनामहा
देव्याहिंसा सर्वत्र वर्जिता सदासानन्दमानसानम
कामपरायणः चतुष्पथनमस्कारी श्मशानचारि

हे:
त्री तं
३२

37

पूजकः अंधकारसमाख्यायी गुहासेवनतत्परः पर
मास्तत्पूजात्मा मम प्रीतिपरायणः शालग्रामे ब्राह्मणे
वा नित्यं चैव विवर्जयेत् पश्चात्पूजां विशेषेण करोति
कारयत्यपि ब्राह्मणो ब्रह्मभावेन तत्त्वः तात्त्रेण शंकर वि
वेषपरस्पररूपभावेन प्रसन्नो विचरिष्यति द्विवाहविष्णो
जीस्यात् ब्रह्मेशादनपरूपकम् गोब्राह्मीपगणेर्युक्तः पंचमी
नाम्नी ये क्लिवे नवपूजापरो भूत्वा शक्तिभिः सार्धके सह
न्त्यते गीयते यद्यत्तत्तल्लोके पूजने न च विना तीर्था
भिषेकेण नातः शुध्यति भैरवि न भूयो यांति शंकोऽस्य
परत्रमीतलभागभवेत् न रूपदर्शने देवि संशयो नास्ति
कश्चन इति पूजां महेषानि कृत्वा देवी शुरं वसन्त अस्याः
परतरा नास्ति पूजा तत्रैव महेश्वरि पश्चात् पूजां हि देव्यास्य
पूजां तत्रैव महेश्वरि पश्चात् पूजां हि देव्यास्य पूजेव ब्रह्मस्वरूपि
णे सर्वधर्मान् परित्यज्य पूजामेतां करोति यः स योगी
च महात्मा च संसारात् त्रायते क्षणात् अगम्यागमनेपा
पं नास्ति तस्य वरानने याकथ्यात् तस्य देवेशि नवम्लोत्रैव
रानम् इतस्तेताय दगामनं प्रदक्षिणमुदाहृतम् त
तः परं महादेवि धर्माधर्मो न जायते अप्रकाश्यं म
हेशानि तव स्नेहात् प्रकाशितम् मद्भक्तेभ्यो महेशा
नि प्रकाशमुपदायव अभक्तेभ्यो न दद्यात् दद्वा मृत
म वाप्नुयात् इति ते कथितं देव्यास्तर्पणं शृणु भैरवि
विद्याकामो न हात वै तिलाज्यमधुसंयुतम् बिल्वपत्र

हुतार्केश्च किंशुकैर्वकुलैस्तथा वन्यकपुष्पहोमेन राज्ञावृदामस्तामियात् सर्पिर्लवणहोमेन आकर्षयति कामिनीम् कर्णिकारस्य होमेन सौभाग्यं लभते नरः करवीरैश्च पुन्नागैः पुष्टिमाप्नोति मानवः राजवृक्षस होमेन सर्वसम्पत्तिमान्भवेत् दूर्वातिलाज्यहोमेन दीर्घायुष्यमवाप्नुयात् संपूज्य मूलमन्त्रेण बिल्वपत्रैः हुतावितैः सहस्रं च सप्ताहं वाप्नोति परमां गतिम् हुताकमालतीपुष्पहोमाद्युतकरीभवेत् तर्पणे पुष्पसंयोगेन होमाः यकश्चितः शिवे मधुना तर्पणं कुर्यात् सर्वकामफलप्रदम् मन्त्रसिद्धिर्महेशानि महापातकनाशनम् कर्पूरमिश्रिते तोये मासमात्रं प्रतर्पयेत् वशीकृत्य स्वयं पातु सर्वान्नि भागी स्याद्यावदायुषम् हुतैः पूर्णयशः सिद्ध्येत्तु गंधैरारोग्यमाप्नुयात् अगुरुभिर्मिश्रिते देवि सर्वकालसुखी भवेत् नारिकेलोदके मिश्रे तोयैः सर्वर्द्धिमाप्नुयात् मरीचमिश्रिते तोयैः सर्वान्शत्रून्विनाशयेत् केवलेरूसतोयेश्च शत्रुमुच्चाटयेत्क्षणात् ज्वराविष्टो भवेन्नेन दुग्धतैलकात् समं भवेत् हविष्याशीसुरक्तेकेशाजपेद्युडमाचरेत् गद्यपद्यमयी वाणी सभायां तस्य जायते उच्चाटयति पिङ्गाक्षी संभावयति केकरा विद्रावयति सुत्कास्यासेश्रामयति चूर्णिता विलोभयति संक्षुब्धा संतापयति सत्रिमा संकोचयति संक्रीडा विप्रक्रीडा प्रबोधयेत् पतन

हं·
त्री· तं·
३८

38

सर्वश्चकर्तत्वंभावनामात्रचिंतितम् उच्चाटेषु च सर्वेषु
वाप्युतेप्रजपेत्सुधीः शताभिजप्तमात्रेणरोचनाति
लकेनरः कृत्वाप्रपश्यतियंमंत्री तं कुर्यादासवत्प्रिये
दत्तेनानीयते चूर्णकीलकेतेनकारयेत् यथामधूह
तोकेनपद्मिनीपत्रमात्रकेलिखेत् सूत्रावलीमध्येमूल
मंत्रविदर्भितम् ततकुण्डेवत्तरेखेचनिहितंयत्नह्वया
दपि सरस्वतीरनीराक्रपद्मानोलोहितविषाम् मंत्र
स्तुणेववारोहेयेनसिध्यतिनिश्चितम् ॐपद्मेपद्मेमहा
पद्मेपद्मावतिमयेतथा स्वाहांतोऽयंमहामंत्रोनेप्सिति
कफलप्रदः एवंयःकुरुतेकर्मसंयोङ्गतकविर्भवे
त् उपचारविशेषेणराजपत्नीवशंनयेत् रम्भाज्ञा
तीवीजपुरस्तगाल्यिपरिमिश्रितम् मिश्रीकृतंबलिं
दद्याद्दष्टुमाचविशेषतः प्रयोगवलिमंत्रोऽयंप्रयोगा
न्साधयेद्यदि प्रईरात्रततोनित्यंवलिंदद्यात्वुतस्वथे
परसैन्यग्रहादिविघ्नरोगाक्रमानिवारणम् प्रणवंपूर्वमु
द्धार्यत्वं उग्रतारेततःपरम् विकटदंष्ट्रेपरपदंमोहयद्व
यमुच्चरेत् खादयद्वन्द्वमुद्धार्यपचद्वंद्वं वदेत्पुनः यं
मांहिंसितुमुद्यतायोगिनीवक्रेकलानहारयक्रूंफट्स्वा
हा सर्वविद्यामाकर्षयआकर्षयछेदयछेदय हनहन
कपालेगट ह्रूगट ह्रूंस्वाहेति अनेनैववचदेवेशिवलिंदद्या
न्महेश्वरि मायावीजंसमुच्चार्यकालिकालीतिसन्दवि
वज्रेश्वरीपदंपश्चाल्लोहदण्डायैनमः इतिसंपूज्यदेवे

शिशाक्तिं संपूजयेत्ततः ह्रूं वागीश्वरीब्रह्माभ्यां नमः
ह्रूं लक्ष्मीनारायणाभ्यां च ततो नमः पदं ब्रूयाद्देवि वि
ल्ले उमामहेश्वरि तेनोमामहेश्वराभ्यां नमः इत्यादिनार्च
येत् प्रणवं च ततः पश्चात् कार्त्तिकेश्वराभ्यां नमः इ
त्यनेन मन्त्रेण शक्तिं संपूजयेन्नरः इति वटुकं गं प्रपूज्ये
व विशेषेण प्रपूजयेत् ॐ वटुकाय वटुनाशाय शक्ति
कार्यार्थं तत्परः पशुच्छेदस्त्वया कार्यः वटुकनाथ
नमोऽस्तु ते अनेनैव तु मन्त्रेण प्रणमेत् वटुकं तु तम्
म् गृहीत्वा ताम्रपात्रं च जलपूर्णं मुदं मुवः हृष्टकामो
महादेव्यै पशोश्च प्रोक्षणं चरेत् प्रोक्षणं च पशोः कृ
त्वा चोत्सृजेद्देवताधिया ॥ यथोक्तेन विधानेन तु भ
मत्वनिवेदनम् छिन्ने च पतिते हृद्दि वामभागे विनिर्दि
तम् दैवं मध्ये च पतिते देवेच्छेदं स्मरेद्बुधः ततः क्षे
त्रिकेगताग्राहतिर्दशपंचभिः तेनैव मुत्सृजन्दद्या
द्बलिं लक्षतसलक्षणम् ततो रुधिरमादाय वटुकादी
न्समर्च्चयेत् नैर्ऋत्यां च महेशानि हूं वां वटुकभैरवम्
वायव्ये हूं यां योगिनीभ्यो नमः इत्यादिनार्चयेत् ऐशा
न्यां च महेशानि हूं क्षौं क्षेत्रपालाय नमः इत्यादिना देवि
गन्धपुष्पैः समर्चयेत् आग्नेय्यां हूं गां गणेशाय नमः इ
त्यादिनार्चयेत् गन्धपुष्पैः समभ्यर्च्य बलिदानं समाच
रेत् इति ते कथितं भद्रे बलिदानस्य चानिर्णयम् इति
श्रीहरनीलतन्त्रे सर्वतन्त्रोत्तमोत्तमे श्रीभैरवपार्वतीसं

कृ.
नी तं.
३५

वादे षष्ठः पटलः श्रीभैरव उवाच अथ वक्ष्ये महेशानि
निग्रहोपायमुत्तमम् श्रवणमेव कर्तव्यं प्रयोगसा
धनं तथा मंगले शनिवारे वा श्मशानांगारमानये
त् कृष्णवस्त्रेण संवेष्ट्य वल्मीकाद्कृतं तेन नाशनाभिमं
त्रितं कृत्वा निःक्षिपेद्वैरिवेश्मनि समाहाभ्यन्तरे तेषा

37

मुच्चाटनमिदं भवेत् नरास्थीनि लिखित्वा मंत्रेणारमुक
हरिद्रया सहस्रं परिजप्याथ निशायां याम्यातिवासरे
निक्षिप्तेन यस्य गेहे तस्य मृत्युस्त्रिमासतः लेखेन्नृपास्य
हानिः स्यान्नवहानिः खरोगेन धनहानिर्धनागारे या
ममध्ये न तत्तलयम् द्विषत्त्वं विलिखित्वा मंत्रेण तत्कर्पटे
केतूधोः देहं देवकयोर्नाम्नानसह द्वयामहान्तु भवेत्
मंत्रेणैव गात्रे हस्तयोगाद्धि भवेद्यतः अमुकं मारय
मारयेति पदं ततः सहस्रं परिसंजप्य मंत्रमेतं
महेश्वरि देवमंत्र विशेषं तन्मृणे वैकमनाः प्रिये अ
मुकामुकयोर्द्वेषं कुरु कुरु विद्यनेनन्तरम् मंत्रमुच्चार्य
देवेशि जपेदेवि सहस्रकम् उच्चाटय पदं द्वन्द्वंपि गा
त्रिनन्तरम् फट् मंत्रं मंत्रमुच्चार्य साध्यमस्यान्वितं
शत्रुः देशाद्देशान्तरं याति रिपुः काक इवापरः वह्निपु
टे रिपोर्मंत्रं लिखित्वा पत्रकेण तु श्मशाने मंत्रमुच्चार्य
पुटीकृत्य विदर्भं च सहस्रं जप्त्वाभिजप्त्वा विधानतः फ
लप्रदा सिद्धयश्च विनश्यन्ति देवानामपि दुर्लभाः मा
टचक्रे स्तंभे लौहे भित्त्वा जनपुटीकृतम् जले निक्षिप्य

मंत्रंतुपुनर्नेव इतीरितः जप्तलक्षोमनुःस्त्रियोनवो
दितशाखीयथा लग्नेलग्नेः पितेजस्वीरिपुहृद्धिगतोऽ
पिच अष्टवक्षेमंत्रमेकंधारयेत्सर्वदाप्रिये योनिपु
ष्पेलिखेन्मंत्रमूलेहेमशलाकया क्लीवहीनानदीर्घ
वालान्षट्कोणेच षट्कोणे लिखेत्ततः अष्टपत्रम
ष्टवर्णैर्लक्षद्विर्भूपुरद्वयंत् अष्टवज्रेभूपुरंचविलिखे
त्साधकोत्तमः स्वर्णपत्रेऽथवाभूर्जेरौप्येवाप्यथस
त्रेते विलिखेद्विमलेखेमागन्धाष्टकसमन्विते ह्रीं
काण्डेनवालिखेत्कुशमूलेनवापुनः वेष्टितंपीतव
स्त्रेणशिखसूत्रांकंठभूषणं वध्नीयात्पीतवस्त्रेणजव
नापरिवेष्टयेत् स्त्रीणांवामभुजेचैवममेघादक्षिणभु
जे वन्ध्यालभतेपुत्रं निर्धनोधनवान्भवेत् इयंरत्ना
पुराविडौजानाथयोगौतमादिभिः कीर्णैर्थपार्थिवेण्या
स्यैः संग्रामेजयकांक्षिभिः वाग्भवंकुलदेवीवत्तार
केवाग्भवंतथा हलक्षेखोसममनुश्चैववह्निजायाव
धिर्मनुः अष्टाक्षरोमनुःप्रोक्तामंत्राणांसारः इरितः
कालिकामंत्रतंत्रोक्तान्प्रयोगानेवचाचरेत् अष्टो
केसम्यक तत्रापिप्रयोगानपिवाचरेत् यथाकालीत
थानीलाभेदोनास्तिमहेश्वरि अविशेषेणकर्तव्यम
न्त्रवकथितंमया अस्याकुलवतारोहेवशीकरणमुत
मम् यत्कृतेसाधकोवीरोधन्योभवतिनिश्चितम्
पुष्पार्कंचमहादेविवीरमूलेसमानयेत् प्रोक्षितंपव

हः
श्री·तं·
मः

५०

गव्येन शोधयेद्भास्करयुतौ चूर्णयेन्मेषशृङ्गेण समादाय
चूर्णं शिवे यंत्रं संलिख्य देवेशि मातृकाख्यस्य शोभनम्
मंत्रं शृणु वरारोहे ध्यानात्सार्वज्ञदायकम् व्योमेन्दोरस
नार्णकर्णिकमंबाहृद्वन्द्वैःस्फुरत्केशरम् वर्णोल्लासितं तु
छदं वसुमतीगेहेन संवेष्टितम् आशाष्टस्थसुपीतदंत
सहितं तेजोणीपुरेणावृतम् यंत्रं नीलतनोः परं निगदितं
सर्वार्थसिद्धिप्रदम् तेन चूर्णेन देवेशि यंत्रं संलिख्य य
त्नतः स्नानपात्रे च समालिख्य स्थापयेत्कुम्भकोपरि
तिलचूर्णघटेनेन स्थापयेत्सुरवल्लितेपटवस्त्रेणचा
गुंठ्यप्रजपेद्ध्वाकेशरादकैः तन्मंत्रं परमं देवि जप्त्वावशेप
न्तगात्रयम् कर्पूरेण समुद्भूतकलहंतद्वितीयकम्
खङ्गेति परमेशानि वामुखे च ततः परम् जयशब्द
समुच्चार्य वशमानय ठद्वयम् अनेन मंत्रराजेन कु-
र्यात्पौष्टिकमुत्तमम् भक्तं भोज्यं महादेवि दद्यात्सु
रगणार्चिते रक्तासने चापि विप्रसहस्राणि जपेत्सुद
दशांशादिप्रमाणेन होमादीन्समाचरेत् जापे समा
प्ते देवेशि दद्याद्वजनदक्षिणाम् पलमात्रापि तद्दत्वा
तदर्द्धमापि शक्तितः प्रवालमालया देवि जपेत्कुर्या
त्कुविस्मिते उत्सीपंलोहितं प्रांकुतमीयेत थापिये र
कवसंतपरीधाय जपेत्तद्गतमानसः कवित्वं जायते
सद्भुमंत्रस्यास्य प्रसादतः कविता वशमायान्ति नात्र का
र्या विचारणा ॥ इदानीं शृणु चार्वंगि कविताकारकं

परम् प्रयोगं सर्वसंगोप्यं तवस्नेहात्प्रकाश्यते नदी
चाण्डालीनं चैव योगिने सर्वमोहनम् बीजत्रयं जपेद्
द्वौमध्यगाग्रेरवेर्दिने अष्टाधिकसहस्रेण प्रमाणेन तज
पेच्चरेत् शताभिमंत्रितंकृत्वापिबेच्चजलमुत्तमम् सप्त
सप्तदिनप्रयोगेनकविताचित्तमोदिनी जायतेनात्रसंदे
हः संसंस्कारगणान्विते पाणिनादत्तिएनैवमभूनलाजा
न्समानयेत् नाडीच्छेदात्पूर्वभागेचबालंसंस्कुर्यात्साध
कः कवित्वंजायतेतेनपाणिसंस्परवह्निते जिह्वासंमा
र्ज्येदेवेशिलिखेद्धेमशलाकया दूर्वयावामहादेवित्रि
ह्वाष्टयोः समालिखेत् पंक्तिद्वयेनसंलिख्यकुर्याच्चबा
लसंस्क्रियाम् एकादशाहेदेवेशिद्वादशाहेऽथवापु
नः वर्णज्ञानादिभेदेनमासांतःसंभविष्यति यथाश
क्त्युपचारेणदेवतांपूजयेत्पुरः संपूज्यदेवतांभक्त्या
लिखेन्मंत्रंमहेश्वरि यदापितानदेशस्थःपितृव्योमात
लोऽपिवा लिखित्वापरमेशानिकुर्याच्चबालसंस्क्रिया
म् मूलमंत्रंलिखेन्मंत्रीयस्योप्सुस्थितहस्तया वाक्योच्चार
रतोबालोवाग्मीद्रुतकविर्भवेत् जन्मसंस्कारकेनाम
पुत्रेजातेप्रशस्यते जिह्वायांतुलिखेन्मंत्रंयत्नतोदारुकुशे
नवावामंत्रंयस्यसंमार्ज्यदत्तिएनैवपाणिना मंत्रमुच्चा
र्यप्रत्येकंपंक्तिंकुर्यात्तस्यशोभनाम् अथादौसंस्कारःक
र्णव्यधस्तदंतेविलिखेन्मनुम् गन्धचन्दनपुष्पैश्चपूजये
न्मातरिणीदेवींनानाभक्ष्यैःसुशोभनैः षोडशोपचारैस्तु

हे॰
नी॰तं
५८

41

पूजयेद् भक्तिभावतः धूपं दद्याद् गुग्गुलुना सर्वक
र्मफलप्रदं नारीकेलं तथा रम्भां वदरं वकुलं तथा
वीजपूरं कर्णिकारं शाकं रांगन्यं संयुताम् मधूदकं क
लापं च सिद्धान्नेन पायसं ह्युतम् मांसं मत्स्यं पिष्टकं च द
द्याद् देवि प्रियं महत् कविर्वाग्मी भवेत् पुत्रः सर्वकर्म
प्रकारकः जितेन्द्रियः सत्यवादी धार्मिको जायते म
हान् पिता चैव पितृभ्राता मातृभ्राता पुनस्तथा लिखे
न्मंत्रं महेशानि नाम संहारगणार्चिते भ्राता वापि लिखेन्मं
त्रं सर्वकामफलप्रदम् मातः क्रोडे समासाद्य वध्वा एण
लीयं यत्नतः शान्तिं कुर्याद्वालकस्य त्रालिएः सहसंयु
तः इदं मंत्रं कामयतः कामं ज्ञानानि हि भवेत् देवेभ्यश्च
महेशानि पुत्रस्ताति पदं मंतरां सर्वं। शिवशान्तिस्ताराये
केशारेभ्यस्ताराये रुद्रेभ्यस्ताराये शिवाय शिवयशासे
मंत्रस्य लिखनान्ते तु शान्तिं कुर्यान्महेश्वरि इत्येतन्मन्त्र
स्य स्य केच काथितं विस्तरेणान्ततन्मा तत्त्वाम कर्णे तु शा
न्तिस्तोत्रं पठेन्मुदा मातर्देवि नमस्ते सुत्रस्तरुद्रपदे
नते कृपया हर मे विघ्नं सर्वसिद्धिं प्रयच्छ मे माहेशी व
रदे देवि परमानन्दरूपिणी कृपया हर मे विघ्नं मंत्र
सिद्धिं प्रयच्छ मे कौमारि सर्वविद्येशी कौमारक्रीडनप
रे कृपया हर मे विघ्नं मंत्रसिद्धिं प्रयच्छ मे विष्णुरूप
रे देवि विनता सुतवाहिनिः कृपया हर मे विघ्नं
मंत्रसिद्धिं प्रयच्छ मे ॥

शात्रुरूपधरे देवि शक्रादिसुरपूजिते कृपया हर मे
विघ्नं मंत्रसिद्धिं प्रयच्छ मे चामुण्डे मुण्डमालास्रक्च
र्चिते विघ्ननाशिनि कृपया हर मे विघ्नं मंत्रसिद्धिं प्रय
च्छ मे महालक्ष्मि महोत्साहे शोकसंतापहारिणि
कृपया हर मे विघ्नं मंत्रसिद्धिं प्रयच्छ मे मितिमात्रम
ये देवि मितिमात्रबहिष्कृते एकैव बहुतरे देवि विश्व
रूपे नमोऽस्तु ते इदं स्तोत्रं पठेद्यस्तु कर्मारम्भे महे
श्वरि विदग्धो वा समालोक्य न तस्य विघ्नं न जायते क
लौ नष्टदेवाः कथितास्तव सुन्दरि दीक्षाकाले
नित्यपूजासमये नार्चयेद्यदि न तस्य पूजाफलं देवि
नीयते यत्नरात्नसैः शतवर्षजपाद्देवि न सिद्धिर्जाय
ते प्रिये महापदि समुत्पन्ने पठेत् स्तोत्रं गणेश्वरि
आपदश्च पलायन्ते संशयो नास्ति कश्चन विद्याकाम
न देवेशि शतकृत्वः पठेत् स्तवम् इति ते कथितं मा
तः स्तोत्रं कण्ठविभूषणम् मद्भक्तेभ्यो महेशानि प्र
काशमुपयाद्य अप्रकाश्यमिदं स्तोत्रं न देयं यस्य क
स्यचित् दातव्यं हि सदा तस्मै भक्तिश्रद्धान्वितोऽपि यः
सत्कुलीनाय शान्ताय ऋजवे दम्भवर्जिते दद्यात् स्तो
त्रं महेशानि नान्यथा फलभाग्भवेत् अष्टादशपुरा
णेषु वेदव्यासेन कीर्तितम् श्रीदेव्युवाच देवदेव म
हादेव स्थितिसंहारकारक प्रश्नमेकं करोम्यत्र सका
शात्तव सुव्रत केन त्वं च परित्यक्तं नरकं भवनाश

म्हे·
नी· ते
५२

42

न महाचीनक्रमं देवकथितं न प्रकाशितम् कथयस्व
तदेदानीं यदि स्नेहोऽस्ति मयि प्रभो ॥ श्रीभैरव उवाच महा
चीनक्रमं देवि सर्वतन्त्रेषु गोपितम् यत्नाद्धि साधकाः
सर्वे शिवत्वं यान्ति तत्क्षणात् न वक्तव्यं महेशानि भु
वनत्रितये शिवे स्नेहभावेन देवेशि वक्ष्यते तव गोचरे
नास्मात्परमप्रियः कोऽपि त्वदन्यास्ति वरवर्णिनि इदानीं
परमेशानि निधारय मनः शिवे महाचीनक्रमं देवि
कथितं वरानने श्रृणु हे देहो महेशानि देही त्वं सर्वरूप
धृक् मीनो यथा महेशानि पयसि प्रहृतो यथा सदा मा
त्वं महेशानि प्रकथ्यं नास्ति मत्स्यरिके वि देवा नराः के·
विदा न वा यक्षराक्षसाः नागलोकाश्च किन्नराश्च ग
न्धर्वाप्सरसां गणाः ये वा पशुमृगाः पक्षा ये के विन्न
गतीगताः एतेऽज्ञाननराः सर्वे परस्परबलात्मकाः कु
कर्मनिरताः सर्वे क्रममार्गदर्शनोत्सुकाः एतेषां को
ऽपि विज्ञानमानन्दं च लभेत् शिवम् न जानाति महेशा
नि तत्कथं कथयामि ते नित्यमुक्तस्वभावोऽयं एतदर्थ
मिदर्शितम् नमस्तस्यै दिव्यदेवि निव्यक्तकं महेश्वरि
नमस्ते शिवरूपाय नमस्ते गुरुरूपिणे नमस्ते वरदस्वा
मिन् करुणानिधये नमः न चान्यदेवता ये च सर्वे तत्त
पदकीर्तिताः तेषामेवाधिकफलं मद्भक्तानां व्यवस्थि
तम् सिद्धचान्द्रादयो ये च ये च विज्ञानसारिणः विकारा
श्च तथा सर्पास्तथान्ये उद्भिज्जतवः ते सर्वे विलयं यान्ति

पतेगा- इवपावके देहंदीपशिखाकारंदृश्यतेऽष्ट
जेतभिः केवलेप्रेमभावेनतद्येकाविगुणात्रमो कि
न्याशवमयो- भूत्वाआसनेपंचदेवताः पृथिवीजले
तोयानिजलेतेजोमयंभवेत् तेजोवायुंतथावायुराका
शंतत्प्रकाशकम् दानवाराक्षसाः सर्वेयेचान्येदात
वागणाः राजमस्त्रतथाचान्येसर्वैव्रतपादवर्तिनः श्रा
त्राभज्ञेतिगन्धर्वाः किंपुनर्नेवकीटकाः यत्रयत्रभवेद्दा
ख्यातमत्सिद्धिः करेस्थिता सदातस्योपनीयानिभज
तैःतिष्ठनिश्चलम् हित्वाभावंपरित्यज्य किममस्यइह
भाषितैः मोक्षार्थीलभतेमोक्षंधनार्थीधनमाप्नुयात्
ध्रेनेतज्जायतेगौरीलोकेशिव·इवापरः सिद्धोभवेत्
यद्भक्ताः कथयस्वममाग्रतः नवक्तव्यममभक्तायप
रभक्तायपापिने महाचीनक्रमंदेविविविधंकथितं
शिवे स्नानादिमानसंशौचंमानसःप्रयतोजपःमान
संपीपूजनंदिव्यंमानसंकल्पनादिकम् सर्वएवशु
भःकालो·नाशुभो·वर्ज्यतेक्वचित् नविशेषो·दिवा
रात्रौनसन्ध्यायांमहानिशि वस्त्रासनस्थानगेहेदेह
स्पर्शादिवारिणः शुद्धिंनचाचरेदत्रनिर्विकल्पंमनस्म
रेत् नात्रशुद्ध्याद्यपेक्षास्तिनचामेध्यादिदूषणम् ष·प
वेचिन्तयेन्मन्त्रीसर्वकाम·फलप्रदम् गद्यपद्यमयींवा
णीसभायांतस्यजायते तस्यदर्शनमात्रेणवादिनोनि
ष्प्रभामताः राजानोऽपिचदासत्वंभजन्तेकिंपरेजनाः

ह॰
गी॰ त॰
४२

43

सर्वदा पूजयेद्देवीमस्नातः कृतभोजनः महानिशप
शुचौ देशे बलिं मन्त्रेण दापयेत् स्त्रीनिन्दां च न न कुर्वी
त तासां क्षेमं विवर्द्धयेत् श्रमात्कृतापराधेऽपि न तस्मा
द्वेषमाचरेत् स्त्रीद्वेषो नैव कर्त्तव्यो विशेषात्पूजनं
स्त्रियः जपस्थाने महाशंखं विनिवेशपाईं जपं चरेत् स्त्रि
यं गच्छन् स्पृशन् पश्यन् यत्र कुत्रापि देशके भक्तोल्ला
ह्लमन्त्रास्त्रभक्ता द्रव्यानुपयाफविन् मांसमत्स्यसद
यिलोद्रभक्ष्यद्रव्यं यथारुचि भक्ष्यान्नशेषभक्ष्याणि भु
क्त्वा भक्तेन जपं चरेत् दिक्कालनियमो नास्ति स्थित्यादि
नियमो न च न जपे कालनियमो नार्चादिषु बलिष्वपि
स्वेच्छानियमः उक्तोऽत्र महामन्त्रस्य साधने॥

साधमो विघ्ने शुभ्र किंचिद्धर्मो महान्स्मृत स्वेच्छाचाररतो देवि प्रचरो
प्रचरेद्धृष्टमानसः कृतार्थं मन्यमानस्तु सन्तुष्टनिजमानसः जपेत्कु
त्वा विशेषेण स्त्रियाश्च जपमाचरेत् आसनं शृणु देवेशि प्राक्सिद्धेन
पशुत्तमं पीठनामुत्तमं पीठं जपात्सर्वज्ञदायकं योनिपीठे निवेश्यैव
श्रोण्यां कमललोचने योन्यां संतिष्ठ्य लिंगस्तु जपेन्नकृतमानसः
सहस्रं प्रत्यहं जप्त्वा कन्दर्पसदृशः पुमान् जायते नात्र संदेहः सत्यं सत्य
गणाधिपे चीनाचारविशेषं हि कथितं परमेश्वरि ताराकल्पे महे
शानि विस्तरेण प्रकाशिते अत्र चैव महेशानि विशेषः कथितो म
या योनिकुंतलमासाद्य ग्रहणीयात्तदन्तरीयकं एवं वत्सरपर्यन्तं जपे
न्नक्तमानसः नीलसरस्वती काली चान्नपूर्णा च भैरवी साधकाय प्र
हृष्टाय प्रसीदति न संशयः साधकोपि महादेवि वत्सरत्रां प्रपश्यति
रहते संशयो नास्ति सत्यं सत्यं महेश्वरि अतिस्नेहात्सुरश्रेष्ठे प्रका॰
शितमिदं तव रहस्यं शृणु चार्वंगि येन सिद्ध्यति सुन्दरि रजस्वलां स्त्रियं
वीक्ष्य सहस्रं प्रजपेद्यदि तदैव मंत्रसिद्धिः स्यान्नात्र कार्या विचारणा
षोडशैर्दिवसैर्देवि सिद्धिमाप्नोति साधकः पर्वते हस्तमारोप्य निर्भयो
यतमानसः कवितां लभते सोपि अमृतत्वं च गच्छति नीलपर्वत
पाविलं खंजनं शिखरं तथा चामरं रविबिम्बं च तिलपुष्पं सरोरुहे
त्रिशूलं वीक्ष्य जप्त्वा तु सततं शुद्धभावतः सुखप्रमादं सुमुखं सुलोच
न सुहास्यकं सुकेशं सुगतिं कन्दं सुगन्धं सुखमेव च लभते च यथा
संख्यं शृणु पार्वति सादरं महाचीनद्रुमे देवी ध्यात्वा तत्र प्रपूज्य च त
द्रुमोद्भवपुष्पेण पूजयेद्भक्तिभावतः स भवेत्कुलदेवश्च जलक्रमगतः
शुचिः वृक्षतरोर्मूलमूले देवी ध्यात्वा यथाविधि तत्तथा सावमावेण
तर्पयेन्मातृकानने स भवेत्साधकश्रेष्ठो मातृणां च भवेत्प्रियः महा

बृ॰ नी॰ तं॰ चीनद्रुमलताबेष्टितं साधकोत्तमः राज्ञीयदिजपेन्मंत्रंसैव कल्पद्रु
मोभवेत् तिथिक्रमेणदेविश्रीलतयावेष्टितोभवेत् तदामासेनसि
द्धिस्यात्सहस्रजपमानतः अष्टम्यांचचतुर्दश्यांहिविणंयदिजप्यते
तद्देवमहतीसिद्धिर्देवनामपिदुर्लभा महाचीनद्रुमेवीजंलिखित्वा
ऽङ्गमेनच तत्पार्श्वेसाध्यमालिख्यताडयेतद्राष्टिहृष्टिभिः तत्रगच्छ
तिकामार्तोयत्रयत्रोपलभ्यते महाचीनद्रुमरसेनाक्तेपिंडंविधायच
यत्नाश्नादीयतेदेविसोचिरान्मुक्तिमाप्नुयात् महाचीनद्रुममूलमज्जा
भिविल्वपत्रकैः सहस्रंदेवीमभ्यर्च्यश्मशानेसाधकोत्तमः तदारा
ज्यमवाप्नोतियदिसानपलायते तस्यापिषोडशांशेनकलांनार्हन्ति
तेशवाः शवासनाधिकफलंलतागेहप्रवेशने धनकामस्तुयोवि
द्वान्महदैश्वर्यकामुकः बृहस्पतिसमोयस्तुभवितुंकामयेन्नरः अष्टो
त्तरशतंजप्त्वाकुलमामेध्यमंत्रवित् मैथुनंयःप्रयात्येवंसतुसर्वफ
लंलभेत् लतारतेपूजनमवश्यंमहापातकशुद्धये लतायदिनसंसर्गे
तदारेतःप्रयत्नतः समुत्सार्यजपेन्मंत्रंधर्मकामार्थसिद्धये स्मरतेषु
प्रजमवश्यंमहापातकशुद्धये वरासनस्थासंवीक्ष्यतन्मूलेस्वेष्टदेवतां
पूजयित्वामहाराज्ञीत्रिदिनंपूजयेन्मनुं लक्षपीठफलंदेविलभतेना
त्रसंशयः वेतालपादुकासिद्धिःखड्गसिद्धिश्चजायते अंजनंतिलकं
गुप्तंप्रजप्यातुसहस्रकं स्वदेहरुधिराक्तैश्चविल्वपत्रैःसहस्रकैः
श्मशानेभ्यर्च्यदेवीतुवागीशसमतांव्रजेत् श्मशानेयोषितंमंत्रीस
म्यक्अरतुगांशुभां रक्तचन्दनदिग्धांगीरक्तवस्त्रैरलंकृतां चारुपुष्पैः
मंत्रंप्रोच्यततोध्यायेत्सुन्दरी रमित्वातांलभेद्राज्यंयदिनात्रपलाय
ते मेषमाहिषरक्तेनवाग्मित्वंतस्यजायते पतित्वंजायतेतस्यसर्व
सिद्धिःप्रजायते वचसाचभवेज्जीवोथनेनचधनाधिपः आज्ञयादेव

राज्ञोसौन्दर्येणैवमनोभवः बलेनपवनोह्येषसर्वतत्त्वार्थसाधकः
शोषितंसाधितंद्यात्सास्थिमांसंसदावलिं सर्वसास्थिप्रदातव्यं त
थालोमसमन्वितं एवंभूतःसदादेविसाधकोभुविसत्तमः एवंभूतः
सदादेविसाधकोभुविदुर्लभः यथाकदाचिद्दुष्टावायजपोभुविदृश्य
ते सोपिदासोभवेत्तत्रयेनवायश्चदृश्यते एतत्प्रकाशनाद्देविमृत्यु
र्भवतिनान्यथा एतत्साधकनिन्दाम्वापतन्मंत्रस्यवापुनः महाभू
तगणैःसार्धंतस्यसर्वंहराम्यहं शृणुदेवेशियेनयोगिनीचक्रसहि
तास्वयंतदर्थकारिणी रहस्यंशृणुदेवेशियेनवाग्मीभवेत्सदा य
स्मात्परतरंनास्तितंत्रमध्येसुरेश्वरि सारस्वतप्रयोगोयंकथितोवि
श्वमोहने विशेषंकथयिष्यामिसावधानावधारय वीरतंत्रेकथि
तंतेयेनसर्वमयोभवेत् जिह्वायांभावयेद्यस्तुतारिणींदीपरूपिणीं
मातृकासहितांविद्यांत्रिरावृत्त्यजलंपिबेत् जलपानविधानेनमू
कोपिसुकविर्भवेत् अजस्रभावनाभ्यासात्साधकःसुकृतीसुधीः
कविर्वाग्मीमहायोगीमुक्तिभागीभवेन्नरः अष्टावधिर्यंतस्यपा
ण्डित्यमुपजायते अथवक्ष्येमहेशानिरहस्यंपरमाद्भुतं युवतीनां
स्तयोनौतालिखेन्मंत्रमात्मनोरमान् संजप्यचमहामंत्रंसर्वसारस्व
तप्रदं सहस्रजपमानेनप्रयोगंचसमाचरेत् पश्चाद्रमणयोगेन
ताडयेद्योनिमंडलं सहस्रंचजपेत्तत्रयावद्रेतोनजायते तेनतत्त्वेन
देवेशितर्पयेद्यतमानसः कवित्वंजायतेशुभ्रुवाग्मित्वंचतथैवच
पांडित्यंचमहन्मंत्रेचजायतेनात्रसंशयः रक्तपुष्पैःमहेशानियोनिपूज
नमाचरेत् युवतीरूपमास्थायपूजयेद्धृतयत्नतः कुरणंतस्यकाम
हेशानिपूजयेद्योनिमंडलं रहस्यंशृणुचार्वंगियेनसिद्धोभवेन्मनुः

२

बृ
नी त

भगवन्भूतभावेश भूताधिपमहाबल प्रसीद देवदेवेश सर्वप्राणिहि
ते रतः येनावश्यं भवेत्सिद्धिरुपायं वद मे प्रभो श्रीभगवानुवाच शृ
णु देवि परं ज्ञानं सर्वज्ञानोत्तमोत्तमं येन विज्ञानमात्रेण शीघ्रं विद्या
प्रसीदति मूलकन्दे च या शक्तिर्जगदाधाररूपिणी कुण्डमावर्तवा
तोयः प्राणस्तुवते बुधैः फीञ्जीरमधुराव्यक्ताकूजन्ती सलिलो
त्थिता गच्छन्ती ब्रह्मरन्ध्रेण प्रविश्यं पति स्वकेतने पातापातक्रमेणै
व तत्र कुर्यान्मनोलयं तेन मन्त्रशिखा जाता सर्वमन्त्रप्रदीपिका तमः
सूर्याग्निदेहे यत्तन्न किंचिदपि भासते शिखाहीनास्तथा मन्त्रा न सिद्ध्य
न्ति कदाचन शिखोपदेशः सर्वत्र गोपितः परमेश्वरि येन विना
न सिद्धिः स्याद्वर्षकोटिशतैरपि तस्मात्त्वयापि गिरिजे गोपनीयः
प्रयत्नतः सुप्ता निद्रायिता मन्त्रा विद्रावणरतापरा समस्तदो
षजालेन ग्रथिता जलसुन्दरि निशाचारं दिवाचारं संध्याचारं च प
ल्लवं दर्विणां वीजसंपुटं भावसंयोगमेव च ज्ञात्वा प्रबोधयेद्धीरो गु
रुरेव च कारणं निशाचारं महेशानि विशेषं कथयामि ते वामद
क्षिणनासायां उदये देवि तत्त्वतः स्वापकाले तु मन्त्राणां जपोऽनर्थ
फलप्रदः स्वापकाले वामवाहो जागरो दक्षिणावहः आग्नेयस्य
मनोः सौम्ये मन्त्रस्यैतद्धि पर्ययः प्रबोधकालं जानीयादुभयोस्तयोर
पि कर्मणो वह्निभावाद्याः वियत्यायाः समीरिताः आग्नेये पि च सौम्याः
स्युर्भूमिष्ठेन्दुर्मिताक्षराः वामबाहो यदा वायुर्दीर्घाणां योजनं तथा
दक्षिणस्यां यदा वायुस्तदा ह्रस्वो नियोजितः उभयस्यां यदा वायुस्त
दा स्युरुभयात्मिका प्रणवं मातृका देवी हल्लेखा त्यक्षरत्रयं प्रस्त
त्रय संयोगाद्दुष्टमन्त्रोपि सिध्यति एवं शृणु वरारोहे सर्वसारमनूत्तमं

नियमः पुरुषैर्ज्ञेयो न योषितस्तु कदाचन यस्मात्तस्मात्प्रयत्नेन तेन सर्वतः
सर्वतोपि च योषितां ध्यानमात्रेण सिद्धयः स्युर्न संशयः स्वयमेव
बहिर्याति यथा वा सौर तेजसा सूर्यकांतः स्फुरत्यैवेति यथा चन्द्रस्य र
श्मिभिः चंद्रकांतं द्रावयति यथा वर्षासु वा विद्भिः जलसेकात्तिल
माभूरसं पूर्णो प्रवर्त्तते तथार्तः क्षीरपानेन यथा तृप्तोपि जायते
पुष्पदर्शनमात्रेण गंधर्वश्च सुखी भवेत् जलपुष्पप्रदानेन यथा
शान्तिं प्रलप्स्यति गुरुसेवैकमात्रेण मंत्रसिद्धिर्भवेद्यथा महापद्म
वनं ध्यात्वा यथा सिद्धीश्वरो भवेत् त्रिपुराध्यानमात्रेण भुक्तिमुक्तिः
यथा भवेत् महादुर्गाप्रसादेन यथा सिद्धीश्वरो भवेत् युवतीध्यान
मात्रेण यथा जलपतिर्भवेत् गंगास्मरणमात्रेण निष्पापो जाय
ते यथा तथा कर्षणमात्रेण शिवपदं प्रजायते कामाख्यायोनि
पूजायां यथा तद्धामि भैरवि योषित्स्मितमात्रेण तथैव वरदायिनि
तस्मात्सर्वप्रयत्नेन दीक्षये द्विजकौलिकी प्रदीक्षितजलासंगात्सि
द्धिहानिः प्रजायते अनेनैव क्रमेणैव यः करोति क्रियां शुभां तस्य
वंशे महेशानि बृहस्पतिसमः पुमान् जायते नात्र संदेहः सत्यं सत्यं
सुरार्चिते एकदा नारदं प्राप्य गौरी सर्वसुखान्विता प्रपच्छ मधु
रं भाषां शंकराग्रे प्रयोरता देवर्षे परमं वाक्यं शृणुष्व हे नगनन्दिनि
तारा प्रयोगमेतद्धि येन सिद्धिर्भविष्यति नारद उवाच एकचन्द्रः
श्रियाभ्रष्टो विहाय चामरावतीं हिरण्याक्षभयेन गत्वा सहितो देव
राजकः देवादिभिः समं तत्र विरोधः सुमहानभूत् पराजितो देव
राजो बृहस्पतिपुरो यथा स्वः आश्रमे च पुनर्गत्वा विरुद्ध्य विविधं शिवे
उवाच मा दरं वाक्यं गुरुं प्राप्य जगद्गुरुं विश्वेषां पावनस्त्वं हि जग

३

वृ नी ते

यस्मिंश्चराचरे व्रजामि शरणं देव रक्ष मां भगवन्यतः केन रूपेण
देवेश मम त्राणं भविष्यति बृहस्पतिरुवाच देवेन्द्र शृणु महाक्यं
येन त्राणं भविष्यति हिरण्याक्षपुरे देवदैत्याः सर्वामर्दकाः तेषां
पराभवं कर्तुं न क्षमो जगतीतले कारणं शृणु देवेश येनैवं शृ
णु महद्वचः पुरा त्रेतायुगे राजन्नकारो नीलसाधनं तेन पुण्यफ
लेनैव इन्द्रत्वं गतवान्प्रिय कालीतारासाधनं च नानारूपेण
विस्तरं प्रकारो दैत्यपुत्रो सो तस्मात्पुण्यफलादिदं येनोपायेन
देवेश इन्द्रत्वं प्राप्स्यसि स्वयं तस्योपायं महाराज सावधारय धर्मे
ण वर्धते नित्यं अधर्मान्न विवर्धते येन रूपेण दैत्यो सौ धर्मं संत्य
ज्य वर्तते तमुपायं जगद्धन्य ब्रूहि सत्यं वचो मम वृद्धब्राह्मणरू
पेण वंचयामि सुरेश्वर ततो विप्रो महाभूय बृहस्पतिः पंडितपावनः
सर्वशास्त्रार्थतत्त्वज्ञो हिरण्याक्षपुरं ययौ शृणु वत्स महद्वाक्यं येन भ
द्रं भविष्यति अहं तु सर्वशास्त्रज्ञो निर्धनत्वाद्धि हागते वृत्तिं दत्वाध्याप
यत्वं इति भिक्षा कृता मया अध्यापकाय यो वृत्तिं दत्वाध्यापयति द्विजा
न् किं न दत्तं भवेत्तेन धर्मकामार्थमिच्छता पुण्यात्पुण्यतरं पुण्यं ज्ञा
नीहि सर्वसंमतं तथास्त्वीति वचः श्रुत्वा चाददद्वृत्तिमुत्तमां अध्याप
यामास द्विजान्दत्तवृत्तिमनोरमां कुतर्कशास्त्रं सो देवि हृतस्तेन महा
यसा कुतर्केन महादेवि कुतर्कोयं महानपि मोहितो दैत्यराजे
पुंगव कृते कर्मणि भूयास्तैः स्वर्गेत्यभिः कथं भवेत् तारिणी च महा
काली भवानी च महेश्वरी तासां पूजा वृथा देव किमर्थं क्रियते शुभे एवं
बहुविधो देवि कुतर्कोयं महानपि मोहितो दैत्यराजो सौ धर्मं त्यक्त्वा महे
श्वरी अधर्मनिरताः सर्वे सर्वं त्यक्त्वा महेश्वरि कालक्रमेण तेषां त्व

आपदः परमा शुभे ततो बृहस्पतिर्देवो देवराजगृहं ययौ इंद्राय सर्वं
मावृत्तं दैत्यानां कर्मबन्धनं स्मृतः देवराजवचो येन तेऽकुशालं महत् जा
यते नात्र संदेहो देवराज त्वं प्रभो तारिणीं कालिकां चैवाऽत्र पूर्णां भैरवीं प
रां संपूज्य विधिवद्भक्त्या सर्वसिद्धिर्भविष्यति पूजाविधानं देवेश श्रो
तुमर्हसि संशयः आगने मध्यमे रात्रौ फाल्गुने मासि सुन्दर चतुर्दिक्षु
महेशान कदलीस्तम्भशुभं आत्मने यत्नेच देवेश मंडपं कुमारीवेष्टि
तं कुर्यात् मंडपं सर्वमोहनं तारामूर्तिस्तथा काली मूर्तिर्वा देवराजक
सर्वकार्यप्रदां देवतां कुरु सुमहेश्वर भुवना मूर्तिमेतां हि कुरु वा स्थिरवंदि
त पद्मपत्रैः महादेव्यै बलिं यत्नेन दापयेत् आसनं कम्बलं दद्यात् स्वा
गतं मधुनिर्मितं पाद्यं तु पयसा दद्यादर्घ्यं दद्यात् कुशेन च मधुपर्कं घृ
तेन च जलेनाचमनीयकं तक्रेण स्नानमाचर्य वसनं लोहितं स्मृतं रज
ताभरणं दद्यात् सर्वं देवमनोहरं तंडुलेन विना देव नैवेद्यं दापयेत् प्रि
ये चर्व्यं चोष्यं तथा लेह्यं पेयं दद्यात् मनोहरं रक्तचन्दनबीजेन जपेदष्ट
सहस्रकं शुक्लप्रतिपदारभ्य पूर्णिमां च समापयेत् बलिं दद्यान्महा
देव्यै छागेन महिषेन वा अन्नं मत्स्यं तथा मांसं संभृतं परमशोभनं पि
ष्टकं परमं द्रव्यं दद्याद् द्रव्यैः मनोहरं होमयेद्देवदेवेश यथाशक्ति
विधानतः कुमारीं पूजयेत् पश्चाद् दिव्यैर्बहुविधैरपि होमादिकं त
सकलं कुमारीपूजनं विना परिपूर्णफलं नैव सकलं पूजनं भवेत्
ततः सकलसिद्ध्यर्थं कुमारीं वा प्रपूजयेत् आनयेत् कन्यकां योग्यां कु
मारीं वा सुवासिनीं सुवासिनी मदघोरां संशयं त्यज सुन्दर कथ·
यामि न संदेहः कुमार्याः पूजनं शुभं यस्याः पूजनमात्रेण त्रैलोक्यपू
जं भवेत् कुमारी च महेशान त्रिधा मूर्तिर्व्यवस्थिता परापरात्मिका

कु
मी तं

चैवतृतीयाचपरापरा यत्रकालेनकिंचित्स्याद्देवासुरमहोरगाः त्रै
लोक्येनत्वहंचैवंह्यायानाकुमारिका आद्यसृष्टिकरीयातुप्रत्यक्षाया
तुसात्रिधा उमाकलातुसादेवीसृष्टिरूपाभवार्णवे एकवर्षाभवेत्
संध्याद्विवर्षाचसरस्वती त्रिवर्षाचत्रिधामूर्तिश्चतुर्वर्षाचकालिका
सुभगापंचवर्षाचषड्वर्षातुउमाभवेत् सप्तभिर्मालिनीचैवअष्टवर्षा
चकुब्जिका नवभिःकालसंकर्षादशभिश्चापराजिता एकादशेतु
रुद्राणीद्वादशाब्देतुभैरवी त्रयोदशेमहालक्ष्मीर्द्विसप्तमेतुनायिका
क्षेत्रज्ञापंचदशभिःषोडशेचाम्बिकामता एवंक्रमेणसंपूज्यायाव
त्पुष्पंनजायते प्रतिपदादिपूर्णांतंवृद्धिभेदेनपूजयेत् महापर्व
सुसर्वेषुविशेषाच्चपवित्रकैः महानवम्यांदेवेशिकुमारींचप्रपूज
येत् पिंगलांपूजयेद्यस्तुषोडशेचैवभक्तिमान् भक्तितःपूजयित्वा
तुसर्वसम्पत्तिमान्भवेत् पूजयेत्कुलविद्यानांएकैकांकुलभैरवी
एवंप्रणवयोगेनचैतन्यंतत्रसर्वयेत् प्रणवस्यविशेषंहिजानीहि
नगनन्दिनि यज्ज्ञानात्साधकाःसर्वेभवंतिमुक्तिभागिनः योनिर्वि
न्दुमतीचैवमायावीजंततःपरं ततोलक्ष्मीसमुच्चार्यकुर्यान्मायांम
हेश्वरि प्रणवःपंचविख्याताःसर्वपापहराःशुभे भैरवीवीजमा
ख्यातंप्रेतवीजंमनोहरं एवंद्वाभ्यांत्रिभिश्चैवसप्तभिर्वाष्टभिःपुनः
महाभयानिदुर्भिक्षाण्युत्पातानिकुलेश्वर दुःस्वप्नमपमृत्युंचअन्ये
येयेसमुद्भवाः कुमारीपूजनादेवनतस्यप्रभवंतिहि नित्यक्रमेणादे
वेशिपूजयेद्विधिपूर्वकं घ्नन्तिविघ्नान्स्वजितांस्तायथाशत्रून्महो
करान् व्याधयःसर्वदिष्टानिभिन्नानिनसंशयः ग्रहायक्षास्तथायां
तिभूतवेतालपन्नगाः अप्सरागुह्यकाःप्रोक्तायोगिनीगुह्यडाकिनी

अणिमादीनि वेतालभैरवादीनि चैव हि चतुष्कं दिव्यपातालो भवेत्कुमा
रिकार्चनात् ऐंकारेण जलं देयं क्लींकारात्पादशोधनं श्रींकारेण महेशा
निमर्घ्यं दद्यान्नाहते कूर्चबीजेन देवेशि दद्याच्चन्दनमुत्तमं शक्तिबीजेन
पुष्पाणि षट्पुष्पं च दापयेत् वाग्भवं च ततो मायां सुन्दरीरि ततः परं
डे-न्तं पश्चिमवक्त्रं च हृदंतेन नमसेत्प्रिय योनियुक्तः शान्तवर्णो बिन्दुयुक्तः
सुरार्चिते कुमारिके पदं प्रोच्य शिरसे वह्निवल्लभा वेदादिं च ततो मा
यां स्वबीजेन तदनन्तरं शिवायै वषडित्युक्ते भैरवप्राणवल्लिते प्रणवं
काकिनी चैव बिन्दुयुक्तं सनातनी वागीश्वरीपदं चोक्त्वा कवचाद्दुमी
रिते मायाबीजं समुच्चार्य अस्त्राय फडिति क्रमात् वाग्भवं च सिद्धिप
दं जयाय तदनंतरं पूर्ववक्त्राय देवेशि हृदंतेन प्रपूजयेत् पुनः वाग्भ
वबीजं च डे-युतमुत्तरवक्त्रकं नमोंतेन महादेवि पूजयेत्सुरसुन्दरी प्र
णवं च महेशानि कालिके पदमंतरं दक्षिवक्त्राय तत्पश्चात्नमोंते भैर
वीप्रिय वाग्भवेन पुनस्तोभं मायाबीजे गणाष्टकं श्रीबीजेन श्रियोल्ला
भः क्लींबीजेनारिसंक्षयः भैरवेण तु बीजेन खड्गानामपि वादिभिः
कुमारिकाष्टकेनाद्य सदा त्वं च कुमारिका अष्टोत्तरशतं वापि एकां
कन्यां प्रपूजयेत् पूजिताः पूजयेन्त्येताः निर्दहंत्यवमानिताः कुमारी
योगिनी साक्षात्कुमारी सर्वदेवता भूर्भुवः मूर्तिका देवी कुमारी च प्रपू
जिता यक्षराक्षसनागाश्च ये येऽदुष्टग्रहाश्चापि भूतवेतालगन्धर्वडाकि
नीयक्षराक्षसाः हृदयं देवताः सर्वा भूर्भुवश्चैव भैरवाः पृथिव्यादीनि
सर्वाणि ब्रह्माण्डं सचराचरं ब्रह्माविष्णुश्च रुद्रश्चेश्वरश्च सदाशिवः
ते तुष्टाः सर्वे तुष्टाश्च कुमारीयः प्रपूजयेत् कालाग्निशिवपर्यंतं त
घागौर्या दिक्स्थितिः सप्तद्वीपाः समुद्राश्च भुवनानि चतुर्दश

१

बृ
नी तं

विधिनाचकुमारींचभोजयेच्चैवभैरवीं पायसंघृततथापूपंकुंकुमंचन्दनं
तथा भक्तिभावेनसंपूज्यसर्वंतस्यैनिवेदयेत् प्रदक्षिणात्रयंकुर्याद्दादिम
ध्येतयांततः पश्चाच्चदक्षिणादेयारजतस्वर्णमौक्तिकैः विवाहयेत्स्व
स्वकन्यांब्रह्महत्याविनश्यति गवांहत्यास्त्रियोहत्यासर्वपापंप्रणश्यति
माताचैवपिताचैवभ्रातरश्चविशेषतः येचयत्रपुत्रःसर्वेकन्यादानंप्रक
ल्पयेत् भुक्तिमुक्तिफलंतस्यसौभाग्यंसर्वसम्पदः रुद्रलोकेवसेन्नित्यं
त्रिनेत्रोभगवान्हरः षष्टिकोटिसहस्राणिअश्वमेधफलंलभेत् एतत्फ
लंलभेन्मर्त्यःकन्यांयस्तुविवाहयेत् वालुकाःसागरेयावत्तावद्दूस
हेश्वरि एकैकंकुलमुद्धृत्यसत्यकल्पगतोपिच तावद्भुंजतिभोगां
श्चयावद्भूमिदिवौकसः कन्यादानंमहादानंसर्वदानेषुचोत्तमं दौर्भा
ग्यंनश्यतिक्षिप्रंसौभाग्यंचप्रवर्तते राजद्वारेलभेत्पूजांराजलक्ष्मीः
स्थिरायते सर्वांकुमारिकांचैवपूजयेच्चप्रयत्नतः महाभयेसमुत्पन्ने
यस्तुकन्यांप्रपूजयेत् तत्क्षणाल्लभतेमोक्षंसत्यंसत्येनसंशयः इतिते
कथितंदेविकुमारीपूजनेक्रमं विशेषलक्षणंचैवकथयिष्यामिसं
शृणु अस्मात्परतरंनास्तिमंत्रमध्येमहेश्वरि कुमारींपूजयित्वाचशि
वत्वंगतवानहं कृष्णत्वंगतवान्कृष्णः ब्रह्मत्वंगतवान्मुदा ॥
इति श्रीबृहन्नीलतंत्रेसर्वतंत्रोत्तमोत्तमे भैरवपार्वतीसंवादे सप्तमः ७।प
श्रीभैरवउवाच यंत्रंशृणुवरारोहे येनसिद्ध्यतिनिश्चितं ततोलिखे
घन्त्रराजंसप्तमंपुरुषार्थदं यस्यविज्ञानमात्रेणसद्यःखेचरतांव्रजेत्
आदौत्रिकोणंविन्यस्यत्रिकोणंतद्बहिर्न्यसेत् वहिस्त्रिकोणमालि
ख्यषट्कोणंतद्बहिर्न्यसेत् मध्येतुवेन्दवंचक्रंमायाबीजविभूषितं
षट्कोणंतद्बहिर्देवि ततःचाष्टदलंलिखेत् वहिर्वृत्तेनसंयुक्तंभूपुरे

रौवसम्भूतं तात्विवंशुक्तिमायान्तियंत्रमेतन्नसंशयः पतन्नुविलिखेन्ना
म्नेऽंऽगोलविलोपिते स्वयंभूकुसुमैपुष्कैर्जुंजमागुरुसंयुते सुद्वासने
वपशुभिरष्टेष्टुवतोन्यसेत् अर्घ्यद्रव्यमर्घ्यपात्रेनिक्षिपेत्सुरतःसुधीः
ततोर्घ्यंकारयेन्मंत्री तयानार्यासुवेशयाऽंऽगोलोद्भवंद्रव्यंस्वयंभूकुमं
तथा नाथमेजायतेसुभ्रमहामंत्रस्यसाधने ततःपीठक्रमेरौवयंत्रपू
जांसमाचरेत् ततोहृदयपद्मांतःस्फुरन्तींपरमेश्वरीं सुषुम्नावर्त्म
नीत्वाशिरःस्थानंमहेश्वरि ततोवैपुष्कुरांभोजपुष्पराशौ मानयेत्
नामयावामयादेविवायुवीजेनमंत्रवित् देवेशिभक्तिसुलभे परि
वारसमन्विते यावत्वांपूजयिष्यामिमातर्देविरहावह इत्यनेनच
मंत्रेणदेवानावाहयेत्सुधीः आवाह्यदेवींतामिष्ठ्वोपचारैर्निवेश्य
च कालींकपालिनींकुल्लांकुरुकुल्लांविरोधिनीं विप्रचित्तांपूजयेच्च
वहिःषट्कोणकेनतु उग्रामुग्रप्रभांदीप्तांतन्मध्येचत्रिकोणके नीलांघ
नांबलाकांचतस्यमध्येत्रिकोणके मात्रांमुद्रामितांचैवपूजयेदष्टरे
के सर्वाःश्यामाअसिकराःमुण्डमालाविभूषिताः तर्जनींवामहस्तेन
धारयंत्योदिगम्बराः देवतादक्षिणेभागेमहाकालंसमर्चयेत्
ततःस्तुत्वानमस्कृत्यकुर्यात्संमेलनंधिया देवताग्रेतुसंभोगंदेवता
प्रीतिकारकं संभोगंतुपरस्कृत्यदेवीमिहविसृज्यच कृतकृत्योभवे
न्मंत्रीनात्रकार्याविचारणा इदानींशृणुदेवेशिउपचारान्विशेषतः
प्रथमंतुसुराशुद्धामाध्वीगौडीतथैवच पैष्टीतस्याअभावेनप्रतिदेशि
कमाचरेत् नारिकेलोदकंकांस्येताम्रपात्रेस्थितंमधु गव्यंचताम्रपा
त्रस्थंमधुतुल्यंघृतंविना ताम्बूलंचसकर्पूरंनारिकेलंसशर्करं पा
यसंसघृतंचैवआर्द्रकंसगुडंतथा तंडुलंसतिलंचैवतालखर्जूरमेवच

बृ कदलीतिन्तिडीचैवश्रीफलं फलमुत्तमं अन्यानिचसुगंधीनिस्वादूनि
नी त चफलानिच नरश्छागस्तथामेषोमहिषःशशकस्तथा शशकः
शूकरश्चैवबलयःपरिकीर्तिताः कृष्णमार्जारकश्चैवतत्तव्यामंत्रवि
त्तमैः एतेषांचैवरक्तानिदेयानिपरमेश्वरि जलेसुवासितंदेयंज
लक्षालनमेवच नैवेद्यानिप्रधानानिकथितानिमयाप्रिये येनसं
6 तुष्यतेदेविकुमारीवरवर्णिनी तेदद्यात्परमेशानि किमन्यच्छ्रोतु
मिच्छसि पूजितायाःकुलागारेस्पृष्ट्वाजपतियोनरः आयुतैकप्र
माणेनसाधकःस्थिरमानसः केवलंशुद्धभावेनसत्यविद्यानिधि
र्भवेत् संस्कृताःप्राकृताःशास्त्राःलौकिकावैदिकास्तथा वश
मायांतितेसर्वेसाधकस्यनचान्यथा शुक्रकेशोहविष्याशीप्रज
पेदयुतंनरः नग्नांपरस्त्रियंस्पृष्ट्वाप्रजपेत्स्थिरमानसः तस्यालो
कनमात्रेणवादिनोनिष्प्रभांगताः राजानोपिचदासत्वंभजंतेकिं
परेजनाः धनकामस्तुयोविद्वान्महदैश्वर्यकामुकः बृहस्पतिस
मोयस्तुभवितुंकामयेन्नरः सुन्दरीयौवनोन्मत्तांनारीमानीययत्न
तः शुद्धोन्नरश्चातंजप्त्वाकुलमामंत्र्यमंत्रवित् मैथुनंयःकरोत्येष
सत्यविद्यानिधिर्भवेत् विपरीतरतासक्तमुपविष्टांहृदयोपरि तन्मु
खेचुम्बनंदत्वासहस्रमानसंजपेत् सभवेत्सर्वसिद्धीशोनात्रकार्या
विचारणा सर्वेषांसाधनानांहिश्रेष्ठंस्यात्कुलसाधनं तस्मात्सर्वप्रय
त्नेनसाधयेत्तंसमाहितं इदानींशृणुदेवेशिरहस्यमिदमुत्तमं पुरा
दारुवनेरम्येऽन्मत्तारागमोहिताः परस्त्रियंधर्षयंतिमुनयोरागमो
हिताः दिगम्बरास्तथामूढाः संप्रयास्यकांगति इतितस्यवचःश्रु
त्वा तमुवाचवृहंप्रिये कालिकायामहाविद्याअनिरुद्धसरस्वती

विद्याराज्ञीतियाप्रोक्तापते तन्मंत्रजापकाः परंशुक्ताभविष्यंतितद्ध्याय
त्रीजपंतिच एतस्याःप्रभावेनसर्वेदेवाविमोहिताः निजमातृवधा
त्सोपिपरशुरामोविमोहितः दत्तात्रेयश्चाविप्रज्ञः सुरापानाद्विमोचि
तः गौतमःस्त्रीधर्षणाच्चदेवेन्द्रोपिविमोचितः चांडालीगमनात्स्व
रणात्वसिष्ठश्चविमोहितः गुरुदाराधर्षणाच्चचन्द्रमाचविमोचितः
ब्राह्मणस्त्वशिरश्छेदाच्छिवः सोहंविमोचितः रावणस्यवधाच्चापि
रामचन्द्रोविमोचितः तमेवगूढंवक्ष्यामिश्रुत्वागोप्यासदाबुधैः
कालिकायैपदंचोक्त्वाविद्महेतदनंतरं ततःश्मशानवासिन्यैधीमही
तिपदंततः तन्नोघोरेपदंचोक्त्वाततःकामःप्रचोदयात् एषातुका
लीगायत्रीदशधाजप्यमानया ब्रह्महत्यादिपापानिखंडंखंडंव्रजन्
तिहि अनयासदृशीविद्याअनेनसदृशोजपः अनेनसदृशंज्ञानंन
भूतंनभविष्यति अस्यस्मरणाद्देवेशियथापानादिकर्माणि कुमारी
साधनादीनिअनयासाधयेच्छुभे लीलयाचमहेशानिसिद्धिर्भवति
निश्चितं नटीकापालिकीवेश्यारजकीब्राह्मणीशुभा शूद्रकन्या
विशस्त्रीचतच्छियीसर्वदायिनी एतासांकाचिदानीयततस्तद्योनि
मंडले पूजयित्वामहादेवींततोमैथुनमाचरेत् धर्माधर्महविर्दीप्ता
आत्माग्नौमनसास्रुचा सुषुम्नावर्त्मनानित्यमक्षवृत्तीर्जुहोम्यहं स्वा
हांतोयंमहामंत्रआरंभेपरिकीर्तितः प्रकाशाकाशहस्ताभ्यामव
लम्बोन्मनीस्रुचाधर्माधर्मफलस्नेहपूर्णवह्नौजुहोम्यहं स्वाहांतोयं
महामंत्रःशुक्रत्यागेप्रकीर्तितः ततोगच्छेत्प्रियांगच्छेन्देवीत्रिभुवनेश्व
री तच्छ्रुत्वावचनंविष्णुर्मांपुनर्व्यभाषत नमोस्तुतेमहादेवसर्व

हृ तेत्रात्मरूपिणे त्वत्प्रसादादयंदेवसंशयोमेमहान्गतः अनुजानीहि
नी तं देवगमिष्यामियथास्तवं ततोमयाभ्यनुज्ञातः प्रणम्यचयथावि
धियौस्वभवनंविष्णुरेतन्मेकथितंप्रिये इदानींशृणुदेवेशिमंत्रराजं
मनोरमं अत्रश्रीमंत्रराजस्यमाहात्म्यंशृणुपार्वति श्रद्धयायत्रदेवे
शिपरांमुक्तिमवाप्स्यति अश्वमेधश्चगोमेधोनरमेधस्तथापरः
दानैश्चविविधैर्दिव्यैर्होमैर्नानाविधैरपि अनेकजन्मसाहस्रैस्तपो
भिःप्राप्यतेपरा विद्याराज्ञीघोरकालीअनिरुद्धसरस्वती ज्ञात्वैवमु
क्तिमाप्नोतिकिंपुनःकथ्यतेपरं अस्यज्ञानप्रभावेणसिद्धयोष्टौ
भवंतिहि मंत्रस्यज्ञानमात्रेणविजयीभुविजायते तस्माल्लोकनमा
त्रेणवादिनोनिष्प्रभामताः राजानोपिचदासत्वंभजन्तेकिंपरेजनाः
वह्निःशीतत्वंजलेस्तंभंगतिस्तंभंविवस्वतः दिवारात्रिव्यत्ययंचवशी
कर्तोत्तमोभवेत् बृहस्पतिसमोवाग्मीस्तुकविर्भार्गवोभवेत् धनेश्व
रसदृशोतेजसाभास्करोपमः बलेनसदृशोरामोविष्णुतुल्य
पराक्रमः ब्रह्महत्यासुरापानस्तेयगुर्वंगनागमात् सद्योनिर्दोष
मायातिमंत्रस्यास्यप्रसादतः एवंसदेवतोवक्तेनास्तिमंत्रसमोभु
नासौरेचगाणपत्येचचान्द्रेवैष्णवएवच नान्यहिस्तारतोवक्तुंश
क्यतेपरमेश्वरि वक्त्रैःकोटिसहस्रैस्तुजिह्वाकोटिशतैरपि निजगु
ह्यपदेवेशि आगस्करंद्वितीयकंवाग्गीचैवमहेशानिवर्णत्रयमु
दाहृतं अनेनमंत्रराजेनत्रैलोक्यनास्तिहेप्रिये तवस्नेहाद्धरारोहे
प्रकाशमुपपादितं नवक्तव्यंनवक्तव्यंनवक्तव्यंमहेश्वरि तवस्नेहे
नकथितंप्राणाद्दृढस्वरेश्वरि कुमारीपूजनेनैवदक्षिणाविधिमुत
मं कथितंदेविभद्रेतेअप्रकाश्यंप्रकाशितं पूजाविधिरियंप्रोक्ता

अत्रवापूज्यतेशिवा अत्रवाध्यायतेदेवीतत्क्षेत्रमुत्तमं महेश्वरि कामरू
पेपूर्णागिरौकोंकटेचाड्डीयानके वाराणस्यांतुलोहित्येकरतोयान
दीजले आर्यावर्तेप्रयागेचब्रह्मावर्तेतथैवच अनंतफलदापूजास
र्वत्रैवजलेस्थले तदभावेशून्यगेहेसिन्दूरादिविलेपिते कर्दमूलध
तुःखड्गघंटाचामरकादिभिः वितानध्वजसंकीर्णेकृष्णागुरुसुधू
पिते सुदतीनांसुकेशीनांवेश्यानांवेश्यानांगानशोभिते घंटाना
दरवाकीर्णेदीपावलीपरिष्कृते एवंभूतगृहेपूज्यातारायैवसुशो
भना श्मशानेचसदापूज्यापीठादप्यधिकामता तारिण्यास्तुश्मशा
नात्तुनान्यस्थानंप्रशस्यते तस्मात्छ्मशानेपूजाचकर्तव्याभूतिलिप्सु
भिः गायत्रीयापुराप्रोक्ताब्रह्मज्ञानस्वरूपिणी श्रीकृष्णाख्यऋषिस्त
स्यागायत्रीछन्दउच्यते शिवशक्तिस्वरूपाहिदेवतापरिकीर्तिता अ
तःपरंप्रवक्ष्यामियेनाशुफलमाप्नुयात् ब्राह्मेमुहूर्तेचोत्थायताम्बू
लपूरिताननः खड्गहस्तस्तुवाप्यांतदद्यान्मांसान्वितंबलिं पूजयि
त्वायथान्यायंततश्चानीयसुन्दरी कामिनीयौवनोन्मत्तांसुवेशांचा
रुहासिनीं कुलजांयुवतींवीक्ष्यनमस्कुर्यात्समाहितः यदिभाग्यव
शेनैव कुलदृष्टिःप्रजायते तदैवमानसीपूजांतत्रतासांप्रकल्पये
त् स्त्रियोदेवाःस्त्रियःप्राणाःस्त्रियएवविभूषणं स्त्रीमेलनंसदाकु
र्यात्सुन्दरीभिर्विशेषतः तासांप्रहारंनिन्दांचकौटिल्यमप्रियंतथा
सर्वथानैवकर्तव्यमन्यथासिद्धिरोधकृत् तद्दत्तारचितंभोज्यंदे
वतायैनिवेदयेत् प्रातःकृत्यंततःकृत्वास्नात्वाचिरंयथाविधिः प्र
योक्तेनसमागम्यकपालांतःस्थलेविशेत् दिक्कालनियमोनास्ति
स्थित्यादिनियमोनच नजपेकालनियमोनार्चनादिबलिष्वपि

बृ नी तं

स्वेच्छानियमउक्तोत्रमहामंत्रस्यसाधने पूजयेद्विविधैःपुष्पैस्तुल
सीवर्जितैःशुभैः एवंसंपूज्यविधिवत्संजपेत्परमेश्वरी निशायांपूज
येद्देवींजपेच्चप्रयतोनरः सिन्दूरभूषणोनित्यंतथाचैवदिगम्बरः
नारींदिगम्बरींकृत्वाविपरीतरतोभवेत् अभिषातेचुम्बनंचकुर्या
त्स्वाभीष्टसिद्धये निर्लज्जाकामबाणेनहृष्टःस्यान्मदिरेयतुः तस्मि
न्कालेसाधकेन्द्रोजपेत्संशुद्धमानसः संभोगंचस्वयंकुर्वंजपेत्सार
स्वतप्रदं तस्माद्धाव्यामहेशानिकथितादेवदुर्लभा यस्याःप्रसाद
मासाद्यकलयामिजगत्त्रयं शिवशक्त्यात्मिकादेवीअनिरुद्धसरस्व
ती यांज्ञात्वामुक्तिमाप्नोतिकिमन्यत्कथयामिते इदानींशृणु
चार्वङ्गीघोरेकलियुगेशुभे प्राधान्यंपरमेशानतद्वदस्वसदाशिव
श्रीभैरवउवाच कलिनाम्नियुगे प्रधानांतारिणींशुभां का
लीचैवमहेशानिअनिरुद्धसरस्वती श्मशानकालिकायास्तुप्राधा
न्यंशृणुभैरवि सर्वसिद्धेकारणंहिअनिरुद्धसरस्वती तस्यामंत्रे
णमंत्रीस्यात्सर्वसिद्धिफलप्रदः तारामंत्रंपूर्वमुक्तंकालीमंत्रंशृ
णुमे मायाद्वन्द्वंकूर्चयुग्मंनिजबीजत्रयंत्रयं दक्षिणेकालिकेचेति
संहारक्रमतःशुभे पूर्वबीजानिचोद्धृत्यस्वाहांतोयंमनुःस्मृतः
विद्याराज्ञीतिविख्यातामंत्रस्यकल्पपादपः अस्मात्परतरंनास्ति
कालीमंत्रंमनोरमं तस्मात्सर्वप्रयत्नेनमंत्रराजंशृणुष्वमे मंत्रस्य
ज्ञानमात्रेणजीवन्मुक्तश्चसाधकः एषाविद्यापूजनेनजपनेनतथा
ध्यानेनतथाकुलाचारेसर्वविद्यागमेषुच उच्चाटनंमारणंचवशी
करणमुत्तमं आकर्षणंस्तंभनंचविद्वेषणमतःपरं अनयासाध
येद्देविसिद्ध्यत्येवनसंशयः पूजांचविविधांकुर्यात्स्वशास्त्रोक्तक्र

8

मेणाच रक्तपुष्पैः पूजयित्वा सहस्रं होमयेदथ सा तु कामसमाधीना
वीनिर्लज्जा काममोहिता स्वयं सा त्याज्य भर्तारं साधकं गच्छति ध्रुवं
श्मशाने च जपेद्देवि ध्यात्वा देवीं दिगम्बरीं स्थावरां जंगमां चैव पाताल
तलगामपि आकर्षयति मंत्रज्ञस्त त्रिभुवि संस्थितां जप्त्वा देवीं
श्मशाने च ध्यात्वा देवीं दिगम्बरीं तद्भस्मलेपनं कुर्यात्ततः संहरते न
गत श्वेतापराजितापुष्पैः पूजयेद्भक्तिभावतः जप्त्वा प्रेते श्मशाने
पि विषमुच्चाटयेद्ध्रुवं नारीं नग्नां श्मशाने च स्पृष्ट्वा च योनिमंडले
जपित्वा च वशीकुर्याद्यदि सा न पलायते कृष्णपुष्पैः पूजयित्वा ध्या
त्वा चैव दिगम्बरीं जप्त्वा प्रेते श्मशानस्य शत्रूणां मारणं चरेत्
कालीकल्पस्त्ररूपं च कथितं सुन्दरि प्रिये गोपने सर्वसिद्धिः स्यान्ना
न कार्या विचारणा यथा काली तथा नीला चानिरुद्धसरस्वती
तस्मात्त्वकथिता विद्या काली काली ` ` रहस्यं शृणु चार्वंगी
कुंडल्याश्चक्रनिर्णये आसनं जीवनस्येदमस्तं देहरक्तकं
निर्गुणं शाम्भवं चक्रं त्रिविधं शृणु पार्वति येन वित्तानमात्रेण
ध्रुवं ज्योतिर्मयो भवेत् इडापिंगलयोर्मध्ये वर्णाश्च ज्योतिरूपि
णः ज्योतीरूपाणि चक्राणि ज्योतिरूपा च कुंडली चन्द्रतः
सूर्यपर्यंतं चक्राण्यत्र चतुर्दश अत्रास्ति कुंडली शक्तिर्वीज
रूपा निराकृतिः पायस्य कुंडली शक्तिश्चन्द्रमंडलवर्तिनी इदं
भेदं महेशानि यो जानाति स योगवित् दलं कोष्ठं तथा वर्णा
तथैव चक्रदेवता तथैव पूर्ववज्ज्ञेयं सर्वं चक्रे स्वयं विधिः चंद्र
तो ब्रह्मरन्ध्रान्तं चक्राण्यत्र चतुर्दश परापरेति विख्याता
कुंडलीजीवसंज्ञका सूर्यतो ब्रह्मरन्ध्रान्तं चक्राण्यत्र चतु

२

बृ॰
नी तं

दृशा परमेष्ठी समाख्याता सूर्यमंडलवर्तिनी नराकारस्वरूपेयं परं
ज्योतिःस्वरूपिणी गोलकांतर्गतो देवी ज्योतिर्बिंदुसमाश्रिता अथा
स्त्रिगोलकं चक्रं गोलकामिव दृश्यते इयं नारायणी काली ताराश्म
शानिवासिनी सुन्दरी रक्तकाली च महिषमर्दिनी तथा मनसः कल्पि
तो मूर्तिस्तेजोरूपा परा च सा परमात्मैव रामोयं महाविष्णुर्महा
शिवः निरंजनस्वरूपीयं कृष्णारूपा च तारिणी आत्मप्रकाशिनी
नित्यानित्यानन्दस्वरूपिणी तस्या मंत्राणि सुभगे मम मंत्राणि या
नि च पूर्वम्नायविधानेन शीघ्रकामफलप्रद नानापापहरा देवी
वीरलक्षतमानसः तत्प्रभावं समासाद्य फलतत्वं भवेन्नरः तव मं
त्राणि देवेशि सर्वार्थदायकानि च यथा स्वयंभुवा देवाश्चत्वारः प
रिकीर्तिताः ख्यातव्याश्च प्रसिद्धाश्च पारम्पर्योपदेशतः पर्यायतो
पि विज्ञेयाः कृतिवाक्यप्रभेदतः तथात्वपि मया प्रोक्ताः षडाम्नाया
श्च सन्निधौ स चाम्नायः कृतिर्ज्ञेयः कृतिश्च प्रभेद उच्यते अतस्त्वया
पि गिरिजे गोपनीयः स योनिवत् अतऊर्ध्वं तु सुभगे रहस्यं परमेष्ट
णु महामंत्री यदा देवि साधको दैवयोगतः तत्र कस्य जपं कुर्यात्स
जनादिकमेव च सर्वदेवनमस्कारं नित्यं कुर्यात्प्रयत्नतः जपादिकं
तु तस्यैव यत्र शंकाभिजायते गुरोर्गृहीतमंत्रस्य प्रजापत्यति साध
कः भ्रष्टाचारं प्रमादाद्वा आलस्याद्वापि सुन्दरि शंकरस्य गृहीत
स्य कथितं यत्र कुत्रचित् हीनवीर्यमवाप्नोति मंत्रादिश्रवणानने
इत्यादिदोषनाशार्थं विधानं शृणु साम्प्रतं प्रथमं जननं नाम
जीवनं तु द्वितीयकं तृतीयं ताडनं देवि चतुर्थं बोधनं तथा पंचमं
त्वभिषेकं तु विमलीकरणं तथा आप्यायनं सप्तमं तु अष्टमं तर्प

णांस्मृतं नवमंदीपनंप्रोक्तंदशमंगोपनंमतं मंत्राणांमातृकायंत्रा
दुद्धारंजननंस्मृतं प्रणवांतरितान्कृत्वामंत्रवर्णान्जपेत्सुधीः स्व
व्यंजनभेदेनजीवनंतदुदाहृतं मंत्रवर्णान्समालिख्यताडयेच्चन्दना
म्भसा प्रत्येकंवायुबीजेनताडनंनामतःस्मृतं मंत्रंविलिख्यविधि
वत्पत्रैः करवीरजैः तन्मंत्राक्षरमाख्यातैर्हन्याद्रेकेनबोधनं स्व
तंत्रोक्तविधानेनतदामंत्राणिसंख्यया अश्वत्थपल्लवैर्मंत्रमभिषिं
चेद्विशुद्धये संचिन्त्यमनसामंत्रीज्योतिर्मंत्रेणनिर्दहेत् मंत्रमत्र
यंदेविविमलीकरणात्मकं तारंव्योमाग्निमनुयुग्दंडीज्योतिर्मनुः
मतः कुशोदकेनजप्येनप्रीणयेन्मोक्षयेन्मनोः मनुनावारिणा
मंत्रेतर्पनंतर्पणंभवेत् तारमायारमायोगान्मनोर्दीपनमुच्यते
जप्यमानस्यमंत्रस्यगोपनमप्रकाशनं एतेचदशसंस्काराःसर्वतंत्रेषु
गोपिताः एतत्कृत्वाजपेन्मंत्रंसदापरहितंप्रिये निर्गुणांयत्परंब्र
ह्मज्योतीरूपंनमस्करी साकारंयद्विज्ञायेतसर्वदेहेषुदेवता रूप
त्रयंसदाभूत्वादेहिनांदेहभेदतः भगाकारंचयद्रूपंलिंगाकारंच
रूपतः केचित्सेवंतिसद्भेदेलिंगाकारस्यसर्वदा भगाकारंचसे
वंतेविविधाज्ञानिनःसदा स्त्रीजातिरूपासर्वत्रसर्वदेहेषुजानता
याशक्तिरूपाविज्ञेयापुरुषःशिवरूपधृक् तत्रतेषांविशेषा
र्थंनस्वदेहेवरानने शक्तिःशिवश्चविज्ञेयोममसंकेतमुत्तमम्
भगंज्ञेयंचसद्भगेस्नुवंलिंगंप्रकीर्तितं रक्तंरजश्चस्वभगेगतम
ध्येयंतत्परं ब्राह्मरूपंमतंशुक्रंमनोहेतुःप्रकीर्तितः फलरूपं
चतत्रैवनानासंसारकानना वितायएवंयोमंत्रीमनुश्चपीठत्रयस
वत् नित्यंचहोमंतांदेवितत्स्वरूपमनंतकं यंयंकामादिकंदेवि

बृः मनसाचिन्तकारयेत् नदोषगुणाविद्येयोयंयंकाममवाप्नुयात्
नी तं यथोक्तदेवतायाश्चयथोक्तफलमश्नुते आयुर्लक्ष्मीर्यशोदेविकीर्ति
वमोत्तमाप्नुयात् गोपनीयंप्रयत्नेननदेयंयस्यकस्यचित् गोप्यागो
प्याग्रुनगोप्याजननीजारगर्भवत् इतितेकथितंसम्यक्संस्कारक्र
मस्तमं इदानींशृणुभवेचक्रंत्रिविधंशृणुपार्वति येनविज्ञानमा
त्रेणध्रुवंज्योतिःमयोभवेत् ईडापिंगलयोर्मध्येवर्णाश्चज्योतिरू
पिणः ज्योतीरूपाणिचक्राणिज्योतीरूपाचकुंडली चन्द्रतःसूर्य
पर्यंतंचक्राण्यत्रचतुर्दश तत्रास्तिकुंडलीशक्तिबीजरूपानिराकृ
तिः पायंयंकुंडलीशक्तिश्चन्द्रमंडलवर्तिनी इदंभेदंमहेशानि
योजानातिसयोगवित् दलेकोषंतथावर्णंतथैवचन्द्रदेवता त
थैवसूर्यवज्ज्ञेयःसर्वचक्रेष्वयंविधिः चेद्दतोब्रह्मरंध्रांतचक्राण्य
त्रचतुर्दश परमेष्ठीसमाख्यातासूर्यमंडलवर्तिनी गगनाकाश
रूपेयंपरंज्योतिःस्वरूपिणी गोलकांतर्गतादेवीज्योतिर्विन्दुसमा
श्रिता अत्रास्तिगोलकेचक्रंगोलकइवदृश्यते इयंनारायणीका
लीतारास्याद्धूम्रवाहिनी सुन्दरीरक्तकालीयंभैरवीनादिनीत
था मनसःकल्पितामूर्तिस्तेजोरूपापरापरा परमात्मैवरामोयं
महाविष्णुर्महाशिवः निरंजनस्वरूपोयंक्लृघारूपाचतारिणी
आत्मप्रकाशिनीदेवीनित्यानन्दस्वरूपिणी इतितेकथितंदेवी
रहस्यंपरमाद्भुतं अस्मात्परतरंनास्तितत्रमध्येसुरेश्वरि इदानीं
शृणुदेवेशिपरंब्रह्मस्वरूपकंप्राणस्तुपरमेशानिआत्मज्ञाने
शुचिस्मिते यस्तुप्राणोमहेशानिसजीवःपरिकीर्तितः प्रदी
पकालिकाकारोहृदयेविघनेप्रिये परंब्रह्ममहेशानिप्रदीप

कालिकाकृतिः आत्मांतरात्मा देवेशि सर्वेषां हृदि वर्त्तते अन्तरात्मा परंब्र
ह्मशरीरं व्याप्य तिष्ठति हृयोस्तेजो वरारोहे शक्तिप्रकृतिरूपिणी प्राणा
यामस्य काले तु दृष्टुश्चर्यं वरानने यद्दृष्टं परमेशानि तन्निशामय यो
गिनि आत्मा ब्रह्मसमो भूत्वा यद्दृष्टं परमेश्वरि तदन्तरं महेशानि दृष्ट
मानन्दमद्भुतं मनोमयं महेशानि कृत्वा तत्रैव पार्वति सुधार्णवे
महेशानि मग्नो भूत्वा वरानने लक्षवर्षं महेशानि गतं परमेश्वरि प्रा
णायामक्षणे देवि लक्षवर्षं गतं मम यद्दृष्टं परमेशानि निर्दिष्टं त
च्छृणु प्रिये नातःपरतरं किंचिद्विद्यते मम गोचरे पर्यंके परमेशानि
आश्चर्यं परमद्भुतं पयःफेननिभां शय्यां नानाविभूषितां याश
य्या परमेशानि स एव श्रीसदाशिवः तत्रोपरि महेशानि सुन्दरी त्रिपु
रसुन्दरी जवायावकसिन्दूरसदृशाकृतिरूपिणी चतुर्भुजा त्रिने
त्रा च पंचबाणधनुर्धरा वरदाभयहस्ता च धारिणी परमेश्वरी हृ
ष्टानन्दमयी लोला लक्षवर्षं गतं मम यदा तु परमेशानि मम हृद्गो
चरं गतः तदैव सहसा तत्र सूक्ष्मरूपत्वमागतः ध्यानभंगो महेशानि
तदैव मम सुन्दरि तत्रैव दृष्टं ब्रह्माद्यास्त्रिदिवौकसः शक्तिं विना म
हेशानि नास्ति किंचिन्मम प्रिये शक्तिर्हि ब्रह्मरागो रूपं शक्तिरूपं
वरानने शक्तिं विना महेशानि न किंचिन्मम गोचरे एवं हि क्रमतो दे
वि मातृकान्यासमुत्तमं कृत्वा न्यासं महेशानि मातृकाविश्वमोहिनी
अतःपरं महेशानि श्रीकंठन्यासमाचरेत् श्रीकंठन्यासमात्रेण शी
घ्रं कमलानने श्रीकंठं परमेशानि त्रैलोक्ये चातिदुर्लभं पूर्वोक्ते
न क्रमेणैव सर्वज्ञत्वं च विस्मिते सर्वज्ञत्वं महेशानि यत्नतः पर
मेश्वरि ध्यायेच्छिवां वरारोहां हृत्पद्मे कमलेक्षणे हृत्पद्मं परमं॰

११

बृ॰ नी तं

स्थानंब्रह्मस्थानंस्मराविते जीवस्यस्थानमेतत्तु हृद्यंपरमंपदं हृत्प
द्मंद्वादशदलंसहस्रादित्यवर्चसं तन्मध्येभावयेद्देवशिवंमृत्युंजयं
प्रिये शुद्धस्फटिकसंकाशं पंचवक्त्रंमहाप्रभं आजानुबाहुंदेवेशि
बद्धपद्मंसुवीतरागं किरीटिनंकुंडलिनंकेयूरांगदशोभितं सततं
हास्ययुक्तंचदंतपंक्तिविराजितं रुद्राक्षशोभितोरस्कंजटाशोभित
मस्तकं व्याघ्रचर्मपरीधानंदशबाहुविराजितं एवंध्यात्वामहादे
वंमृत्युंजयंप्रिये शक्तियुक्तंमहादेवंसर्वांगंसर्वमोहनं सर्वांग
चिन्तनंकृत्वाएकांगंचिन्तयेत्ततः एकांगंतुपरित्यज्यसमाधिर्जायते
ततः समाधिकालेदेवेशिएतत्तेजउपपद्यते तन्निशाभयदेवेशिज्ञा
नेपरमंडलंभं सर्वांगंतुपरित्यज्ययत्तेजउपजायते सएवपरमेशा
निशिवोमृत्युंजयःप्रिये प्रदीपकलिकाकारंप्रकृतिंविधिपार्व
ति तत्तेजसिदेवेशिप्रेतरात्मासदास्थितः प्रेतरात्मामहेशानि
कार्याकारणवर्जितः भ्रमरेभ्रमरीवहाहृत्पद्मेपरमेश्वरि योगस्थो
हंमहेशानिलक्षवर्षगतोमम ॥ इतिश्रीबृहन्नीलतंत्रेसर्वतं
त्रोत्तमोत्तमेभैरवपार्वतीसंवादेअष्टमः ८ पटलः ॥
श्रीभैरवः शृणुदेविप्रवक्ष्यामिसाधनान्तरमुत्तमं यत्कृतेपरमे
शानिकृतार्थोनात्रसंशयः प्रासादस्यांतिकेदेविकदलीस्तंभनंभ
वेत् तत्रवेदिंमहेशानिकृत्वातत्रहस्तेतत्रप्ररोपयेत् रक्तासनेचो
पविश्यसाधयेद्धारसाधनं मातृकान्याससमाचर्यपूजयेत्परमेश्व
री षोडशैरुपचारैस्तुपूजयेत्परदेवतंपाद्यंदद्यान्महादेव्यैगोमूत्रमि
श्रितंपयः ताम्रपात्रेमधुदत्वातुरपयुक्तंहविर्युतं घनीभूतंमहेशा
निदधिदद्यात्सशार्करं आचमनीयंदेवेशिकांस्येनैवप्रदापयेत्

नैवेद्यं परमं दद्यात्स्वादु स्वमनोहरं मधुयुक्तं नारिकेलकं च शर्करा
न्वितं दत्वा देव्यै महेशानि जीवन्मुक्तो भवेद्ध्रुवं अन्नं दद्यान्महेशानि
सामिषं परमं शुभे समाहृत्य प्यातस्तत्रैव जपेन्मद्गतमानसः गते तु प्र
हरे यामे द्वितीयप्रहरावधि रुद्राक्षमालया देवि जपेद्वीतभयः सदा
समाहृत्य भंततो देवि सिद्धो भवति मानवः मातृकान्तरसंयुक्तां विद्यां
यद्यभ्यसेत्ततः मंत्रध्यानपरो भूत्वा जपेन्मंत्रमनन्यधीः प्रकारान्तरं
यदि भवेद्दिक्सहस्रं ततो जपेत् द्वात्रिंशत्सहस्रं वा ततो वा युतार्थकं
ततः परं तु मंत्राणां गणनां न कसहस्रकं निशायां जपमारभ्य उदयान्ते
समाचरेत् जपादौ तु बलिं दत्वा पश्चादपि बलिं हरेत् जपान्ते जपम
ध्ये वा देहि देहीति भाषते तदापि च बलिं दद्याच्छागलं वापि माहि
षं न दिक्षु वीक्षणं किंचित्तु वा वन्यसमागमः जनादि दुर्गसर्पा
दि मृगाणां दंष्ट्रिणां तथा पक्षिकीटपिशाचानां यद्यन्मनसि संस्थि
तं तत्सर्वं स्वप्नवद्बुध्वा भयं सर्वत्र वर्जयेत् समाप्य साधनं देवि दक्षि
णां विभवावधि गुरवे गुरुपुत्राय तत्पत्न्यै चापि दापयेत् सम्यक्सि
द्धमंत्रस्य नासाध्यं विद्यते क्वचित् बहुमंत्ररतः ध्वंसः काकवध्यारुद्धय
वसः यतः सर्वत्र देवेशि गुरुरेका जागरीयसी तदग्रे मंत्रतंत्राणां भा
षणं नैव कारयेत् पूजिते गुरुपादे वै सर्वदेवमयो भवेत् सर्वेषां
मंत्रतंत्राणां पितासौ परमेश्वरः अन्यदेवसपर्याह्वान्यदेवस्य की
र्तनात् गुरुदेवं विना देवि तदग्रे नरके स्थितिः शवारूढाय यदि भवे
त्तद्विशेषः कथोच्यते शून्यागारे बिल्वमूले नदीतीरे चतुष्पथे शवा
सनरतो मंत्री साधयेद्वीरसाधनं चंडालं भाति भूतं वा शीघ्रसिद्धि
फलप्रदं आनीय स्थापयेद्धात्रौ न्यासजालं समाचरेत् बीजमंत्रेण

१२

बृ मालिख्य गंधपुष्पादिनार्चयेत् अभ्यर्च्य चासनं दत्त्वा आत्मरक्षां च का
नी तं रयेत् ततः शवास्ये विधिवद्देवताध्यायनं ततः मंत्रांते भुवनेशीस्था
द्देफास्त्रो मंत्रईरितः महानीलक्रमं देवि सर्वसिद्धिप्रदायकं नकस्य
चित्प्रयोक्तव्यं गोप्तव्यं प्रीतये मम सर्वेषां जीवहीनानां जन्तूनां वीर
साधने आत्मरण्यं गोमयं त्यक्त्वा साधयेद्धीरसाधनं महाशवाः प्रश
स्ताः स्युः प्रधानं साधयेत्प्रिये श्मशानेपि तु रस्यर्या कथिताश्च विड
12 लंभा श्मशानसाधनं देवि परं साधनमुत्तमं श्मशानस्थो यदि भवे
त् जपेन्मंत्रमनन्यधीः स सर्वसाधनं कृत्वा देवीलोके महीयते ॥

इति श्री बृहन्नील तंत्रे सर्वतंत्रोत्तमोत्तमे
भैरवपार्वतीसंवादे नवमः ९
पटलः ९ ॥
संपूर्णं
ॐ तत्सत्
सं· १९५३

